

Lagrådsremiss

Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder

---

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 21 september 2023

Gunnar Strömmer

Ida Kärnström
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Den reglering som styr samarbetet kring överlämnande av misstänkta och dömda personer mellan Europeiska unionens medlemsstater har gällt i drygt 20 år. Under denna tid har EU-domstolen i ett flertal avgöranden klargjort hur det EU-rättsliga regelverket ska tolkas och tillämpas. Till följd av denna rättsutveckling finns det behov av att anpassa den svenska lagstiftningen på området, främst lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och lagen om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

Regeringen föreslår bl.a. att domstolen i vissa fall ska få utrymme att i det enskilda fallet bedöma om en vägransgrund ska tillämpas. Vidare ska även en person som inte är svensk medborgare under vissa förutsättningar få verkställa en påföljd i Sverige. Regeringen föreslår också ändringar i andra lagar som en följd av förslagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2024.

Innehållsförteckning

1	Beslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder	16
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott	22
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.....	23
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.....	25
3	Ärendet och dess beredning	26
4	Överlämnande enligt en arresteringsorder	26
4.1	Europeiska arresteringsorderlagen	26
4.2	Nordiska arresteringsorderlagen.....	27
4.3	Samarbetet med Förenade kungariket	28
5	Behov av ändringar i regelverket om överlämnande enligt en arresteringsorder	28
5.1	De fakultativa vägransgrunderna.....	29
5.2	Likabehandlingsprincipen och principen om allas likhet inför lagen	29
5.3	Verkställighet av ett beslut om överlämnande	30
5.4	Andra ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder.....	31
5.5	Ändringar i den nordiska arresteringsorderlagen	31
6	Ändringar i europeiska och nordiska arresteringsorderlagarna.....	32
6.1	Fakultativa vägransgrunder	32
6.1.1	Nuvarande reglering av vägransgrunderna.....	32
6.1.2	EU-domstolens syn på införlivandet av de fakultativa vägransgrunderna i arresteringsorderrambeslutet	34
6.1.3	Fakultativa vägransgrunder bör införas i europeiska och nordiska arresteringsorderlagarna	35
6.1.4	Krav på dubbel straffbarhet	38

6.1.5	Hinder på grund av åtalsunderlåtelse, tidigare dom, pågående lagföring, preskription och utevarodom.....	42
6.2	Verkställighet i den verkställande staten av den frihetsberövande påföljd som dömts ut i den utfärdande staten	47
6.2.1	Nuvarande reglering.....	47
6.2.2	EU-domstolens praxis vid tolkning av artiklarna 4.6 och 5.3 i arresteringsorderrambeslutet	51
6.2.3	Behov av ändringar i europeiska och nordiska arresteringsorderlagarna med hänsyn till EU-domstolens praxis.....	54
6.2.4	Överlämnande för straffverkställighet.....	57
6.2.5	Överlämnande för lagföring	62
6.2.6	Användning av tvångsmedel när rätten har beslutat om att verkställighet ska ske i Sverige.....	66
6.3	Konkurrerande framställningar	69
6.4	Verkställighet av ett beslut om överlämnande	69
6.5	Möjligheten att upphäva rättens beslut om överlämnande begränsas.....	76
6.6	Förlängd tidsfrist för förvarstagande.....	78
7	Övriga ändringar	80
7.1	Förlängd tidsfrist för omhändertagande och förvar enligt utlämningslagen	80
7.2	Överförande av en frihetsberövande påföljd när en nordisk arresteringsorder har utfärdats i Sverige.....	81
8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	85
9	Konsekvenser av förslagen	86
10	Författningskommentar.....	87
10.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.....	87
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.....	100
10.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott	104
10.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	105
10.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.....	106

Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder (Ds 2023:1).....	108
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	109
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	127

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,
2. lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
3. lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen,
5. lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

dels att 3 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 2–6 §§, 5 kap. 6 §, 6 kap. 1, 5 och 7 §§, 7 kap. 1 § och 8 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 2 kap. 5 a och 7 §§ och 6 kap. 1 a §, och närmast före 2 kap. 6 och 7 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, ändrat genom rådets rambeslut 2009/299/RIF.

Lagen tillämpas inte i förhållande till en medlemsstat om Europeiska unionen genom ett särskilt beslut har avbrutit tillämpningen av rambeslutet i förhållande till den staten.

I 1 kap. finns allmänna bestämmelser om en arresteringsorder.

I 2 kap. finns bestämmelser om förutsättningar för överlämnande.

I 3 kap. finns bestämmelser om särskilda villkor för överlämnande av svenska medborgare.

I 4 kap. finns bestämmelser om utredning och tvångsmedel vid det inledande förfarandet samt bestämmelser om att lagen i vissa fall inte ska tillämpas i förhållande till Danmark och Finland.

I 5 kap. finns bestämmelser om beslutsförfarandet vid överlämnande.

I 6 kap. finns bestämmelser om verkställighet av ett beslut om överlämnande och om beslut om bl.a. utvidgat överlämnande.

I 7 kap. finns bestämmelser om överförande av en frihetsberövande påföljd till Sverige.

I 8 kap. finns bestämmelser om återförande av personer som har överlämnats till Sverige och om tillstånd till transport genom Sverige.

¹ Senaste lydelse 2013:843. Ändringen innebär att femte stycket tas bort.

2 kap.

2 §²

Överlämnande får beviljas endast för en gärning *som motsvarar brott enligt svensk lag och*

1. för vilken, när överlämnandet avser lagföring, enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning en frihetsberövande påföljd i ett år eller mer är föreskrivet, eller

2. för vilken, när överlämnandet avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd, en frihetsberövande påföljd i minst fyra månader har dömts ut.

Om det i arresteringsordern har angetts att en gärning är sådan som finns angiven i bilagan till denna lag och det för gärningen enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer, ska dock överlämnande beviljas även om gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag. Vid överlämnande för verkställighet av en frihetsberövande påföljd som avser en sådan gärning ska påföljden vara sådan som anges i första stycket 2.

För en gärning som legat till grund för ett utländskt beslut om övervakningsåtgärder enligt lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen ska första stycket 1 inte gälla, om

1. den eftersökte fanns i den andra staten när det utländska beslutet meddelades, och

2. uppföljningen pågår i Sverige när arresteringsordern utfärdas.

Om överlämnande beviljas för en gärning som avses i första, andra eller tredje stycket, får överlämnande beviljas även för någon annan gärning som, utan att vara sådan som anges i första stycket 1 eller 2, motsvarar brott enligt svensk lag.

Överlämnande får beviljas endast för en gärning

1. för vilken en frihetsberövande påföljd i ett år eller mer är föreskrivet enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning, när överlämnandet avser lagföring, eller

2. för vilken en frihetsberövande påföljd i minst fyra månader har dömts ut, när överlämnandet avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd.

Om överlämnande beviljas för en gärning som avses i första eller andra stycket, får överlämnande beviljas även för någon annan gärning än sådana gärningar som anges i första stycket.

² Senaste lydelse 2015:487.

3 §³

Överlämnande får inte beviljas

1. om en begäran, trots att den utfärdande myndigheten har getts tillfälle att *inkomma med* komplettering, till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om överlämnande,

2. om den utfärdande myndigheten inte lämnar sådana garantier som enligt 3 kap. 2 § krävs för att överlämnande ska få beviljas,

3. om den eftersökte enligt 5 kap. 4 § ska överlämnas till en annan medlemsstat,

4. om den eftersökte ska utlämnas för brott eller om han eller hon ska överlämnas enligt lagen (2002:329) om brottmålsdomstolen,

5. om det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har *uppställts* vid utlämning eller överlämnande till Sverige, *eller*

6. *om det avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande och om den utfärdande myndigheten inte har bekräftat att något av villkoren i artikel 4a.1 i rambeslutet är uppfyllt.*

1. om en begäran, trots att den utfärdande myndigheten har getts tillfälle att *lämna in en* komplettering, till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om överlämnande,

2. om den utfärdande myndigheten inte lämnar sådana garantier som enligt 2 kap. 7 § *andra stycket* krävs för att överlämnande ska få beviljas,

3. om den eftersökte enligt 5 kap. 4 § ska överlämnas till en annan medlemsstat *i Europeiska unionen, Island eller Norge,*

för brott eller om han eller hon ska om samarbete med Internationella

5. om det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har *ställtts upp* vid utlämning eller överlämnande till Sverige,

6. *om det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier, eller*

7. *om den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd och det har beslutats enligt 6 § att påföljden ska verkställas i Sverige.*

³ Senaste lydelse 2021:1034.

4 §

Överlämnande får inte beviljas

1. för en gärning som har ägt rum innan den eftersökte fyllt femton år,
  2. om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag *här i landet, eller*
  3. om det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier.
2. om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag *i Sverige,*
  3. för en gärning som omfattas av nåd eller ett annat beslut enligt 12 kap. 9 § regeringsformen, eller
  4. för en gärning som har prövats genom en dom som fått laga kraft i en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet.

5 §⁴

Överlämnande för *viss* gärning får inte beviljas om

1. gärningen omfattas av nåd eller ett annat beslut enligt 12 kap. 9 § regeringsformen,
2. det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har meddelats beslut att inte åtala för gärningen,
3. gärningen har prövats genom lagakraftvunnen dom i en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge och, vid fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet,
4. gärningen har prövats genom lagakraftvunnen dom i en annan stat än som anges i 3 och om detta enligt 10 § tredje eller fjärde stycket lagen

Överlämnande för *en* gärning får vägras om

1. det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har beslutats att inte åtala för gärningen,
2. gärningen har prövats genom en dom som fått laga kraft i en annan stat än en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge och, vid

⁴ Senaste lydelse 2011:1177.

(1957:668) om utlämning för brott hade utgjort ett hinder mot utlämning av den eftersökte,

5. förundersökning har inletts eller åtal väckts i Sverige för gärningen och förundersökningsledaren eller, när åtal har väckts, handläggande åklagare i det ärendet motsätter sig att lagföringen sker i den utfärdande medlemsstaten,

6. påföljd för gärningen har bortfallit på grund av preskription eller inte längre kan dömas ut enligt svensk lag och gärningen helt eller delvis har ägt rum i Sverige eller den eftersökte är svensk medborgare, eller

7. gärningen helt eller delvis har ägt rum i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag.

en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet,

3. en förundersökning har inletts eller ett åtal har väckts i Sverige för gärningen,

4. påföljd för gärningen har fallit bort på grund av preskription eller inte längre kan dömas ut enligt svensk lag och gärningen har begåtts i Sverige, eller

5. den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande och den utfärdande myndigheten inte har bekräftat att något av villkoren i artikel 4a.1 i rambeslutet är uppfyllt.

5 a §

Överlämnande får vägras om den gärning som den europeiska arresteringsordern avser inte motsvarar brott enligt svensk lag.

Överlämnande får dock inte vägras för en gärning som har begåtts någon annanstans än i Sverige om det i arresteringsordern har angetts att gärningen finns angiven i bilagan till denna lag och det för gärningen enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer.

Verkställighet i Sverige av en frihetsberövande påföljd

6 §

När den som eftersöks för verkställighet av en frihetsberövande påföljd är svensk medborgare får överlämnande inte beviljas om den eftersökte begär att påföljden skall verkställas i Sverige.

Rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som den europeiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige, om

1. den eftersökte är svensk medborgare eller bosatt i eller uppehåller sig i Sverige,

2. den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige, och

3. den eftersöktes sociala återanpassning underlättas om påföljden verkställs i Sverige.

Om den eftersökte vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i den utfärdande medlemsstaten gäller vad som sägs i första stycket endast om det med hänsyn till den eftersöktes personliga förhållanden eller av någon annan anledning finns särskilda skäl till att verkställigheten sker i Sverige.

Särskilda villkor vid överlämnande

7 §

Rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut i den utfärdande medlemsstaten efter det att den eftersökte har överlämnats för lagföring ska verkställas i Sverige, om

1. den eftersökte är svensk medborgare eller bosatt i Sverige,

2. den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige, och

3. den eftersöktes sociala återanpassning underlättas om påföljden verkställs i Sverige.

Beslutet ska villkoras av att den utfärdande myndigheten lämnar

garantier för att den eftersökte återförs till Sverige för en sådan verkställighet.

Första och andra stycket gäller även om den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande och den utfärdande myndigheten har bekräftat att den eftersökte har rätt till en ny prövning efter det att han eller hon har överlämnats till den utfärdande medlemsstaten.

5 kap.

6 §⁵

Om garantier som avses i 3 kap. 2 § har lämnats av en utländsk myndighet, ska rätten i beslutet om överlämnande ange att *det är* ett villkor för överlämnandet att garantierna kommer att uppfyllas.

Om garantier som avses i 2 kap. 7 § har lämnats av en utländsk myndighet, ska rätten i beslutet om överlämnande ange att ett villkor för överlämnandet *är* att garantierna kommer att uppfyllas.

Beslut i fråga om överlämnande av föremål som enligt 4 kap. 7 § har tagits i beslag ska om möjligt meddelas av rätten i samband med beslutet i fråga om överlämnande av den eftersökte.

6 kap.

1 §

Ett beslut om överlämnande *skall* verkställas inom tio dagar från det att beslutet *vann* laga kraft. Verkställighet sker, *om inte annat har överenskommits*, genom att den som *skall* överlämnas *avhämtas* av den utfärdande medlemsstaten.

Ett beslut om överlämnande *ska* verkställas inom tio dagar från det att beslutet *har fått* laga kraft. Verkställighet sker genom att den som *ska* överlämnas *hämtas* av den utfärdande medlemsstaten, *om inte den utfärdande medlemsstaten har kommit överens med den verkställande medlemsstaten om något annat*.

Rätten får i samband med beslutet om överlämnande bestämma att *verkställigheten skall ske* vid en viss senare tidpunkt

Rätten får i samband med beslutet om överlämnande bestämma att *överlämnandet ska verkställas* vid en viss senare tidpunkt

⁵ Senaste lydelse 2013:843.

1. om *det behövs för att* den som skall överlämnas *skall kunna lagföras i Sverige eller, om dom redan fallit, här* avtjäna en påföljd som *bestämts* för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller

2. om det finns starka humanitära skäl.

I stället för att skjuta upp verkställigheten i fall som avses i andra stycket får rätten besluta att överlämnandet till den utfärdande medlemsstaten sker på sådana villkor om återförande som fastställs i samförstånd med den utfärdande myndigheten.

1. om den som *ska* överlämnas *ska*
a) avtjäna en påföljd som *har dömts ut i Sverige* för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, *eller*

b) *lagföras i Sverige för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller avtjäna den påföljd som döms ut med anledning av lagföringen, eller*

I stället för att skjuta upp verkställigheten i fall som avses i andra stycket *I* får rätten besluta att överlämnandet till den utfärdande medlemsstaten sker på sådana villkor om återförande som fastställs i samförstånd med den utfärdande myndigheten.

1 a §

På begäran av åklagare får rätten, efter sitt beslut enligt 1 § andra stycket 1, besluta att skjuta upp verkställigheten ytterligare en tid eller besluta om överlämnande enligt 1 § tredje stycket.

5 §⁶

Polismyndigheten ska biträda vid verkställighet av ett beslut om överlämnande. Om den som ska överlämnas är på fri fot, får han eller hon, om det bedöms vara nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 48 timmar.

Polismyndigheten ska biträda vid verkställighet av ett beslut om överlämnande. Om den som ska överlämnas är på fri fot får han eller hon, om det bedöms vara nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

7 §

Den domstol som har meddelat ett *lagkraftvunnet* beslut om överlämnande *skall* på begäran av åklagaren upphäva beslutet

Den domstol som har meddelat ett beslut om överlämnande *som fått laga kraft ska* på begäran av åklagaren upphäva beslutet om den utfärdande

⁶ Senaste lydelse 2014:641.

myndigheten återkallar arresteringsordern.

1. om det, av annan anledning än att den som skall överlämnas håller sig undan, inte har verkställts inom tio dagar från den tidpunkt som följer av 1 § eller, när åklagaren har fattat ett beslut enligt 2 §, inom tio dagar från den beslutade tidpunkten, eller

2. om den utfärdande myndigheten återkallar arresteringsordern.

7 kap.

1 §⁷

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande eller om någon har överlämnats från Sverige på villkor som avses i 3 kap. 2 § att han eller hon ska återföras hit, tillämpas lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

När rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska en verkställbarhetsförklaring inte beslutas om den utfärdande medlemsstaten motsätter sig att verkställigheten överförs.

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § eller 7 § första stycket har beslutat att en frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige, tillämpas lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § har beslutat att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige, får en fråga om häktning enligt 3 kap. 15 och 16 §§ lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen tas upp på yrkande av åklagaren utan ett föregående beslut om anhållande.

⁷ Senaste lydelse 2015:102.

8 kap.

1 §⁸

Har överlämnande till Sverige skett för lagföring här i landet, på villkor att den som överlämnas senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har överlämnats återförs.

Om den som ska återföras är på fri fot, får han eller hon, om det bedöms vara nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 48 timmar.

Om en person har överlämnats till Sverige för att lagföras här, på villkor att personen senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har överlämnats återförs.

Om den som ska återföras är på fri fot får han eller hon, om det bedöms vara nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

⁸ Senaste lydelse 2014:641.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

dels att 2 kap. 4–6 §§, 5 kap. 1, 4 och 6 §§, 6 kap. 1 och 3 §§ och 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Överlämnande får inte beviljas om

1. *det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag här i landet,*

2. *det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier,*

3. *det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har ställts upp vid utlämning eller överlämnande till Sverige, eller*

4. *den eftersökte enligt 4 kap. 6 eller 7 § ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller till en tribunal eller internationell domstol.*

1. *det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier,*

2. *det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har ställts upp vid utlämning eller överlämnande till Sverige,*

3. *den eftersökte med tillämpning av 4 kap. 6 eller 7 § ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller till en tribunal eller internationell domstol, eller*

4. *den nordiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd och det har beslutats enligt 6 § att påföljden ska verkställas i Sverige.*

¹ Senaste lydelse 2021:1038.

5 §

Överlämnande för viss gärning får inte beviljas om

1. gärningen har ägt rum innan den eftersökte fyllt femton år,

2. gärningen omfattas av nåd eller annat beslut enligt 12 kap. 9 § regeringsformen,

3. gärningen har prövats genom lagakraftvunnen dom i en nordisk stat eller i en medlemsstat i Europeiska unionen och, vid fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet,

4. gärningen har prövats genom lagakraftvunnen dom i en annan stat än som anges i 3 och om detta enligt 10 § tredje eller fjärde stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott hade utgjort ett hinder mot utlämning av den eftersökte,

5. det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har meddelats beslut att inte åtala för gärningen,

6. förundersökning har inletts eller åtal väckts i Sverige för gärningen och förundersökningsledaren eller, när åtal har väckts, handläggande åklagare i det ärendet motsätter sig att lagföringen sker i den utfärdande staten, eller

7. gärningen i sin helhet har ägt rum i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag.

Överlämnande får inte beviljas

1. för en gärning som har ägt rum innan den eftersökte fyllt femton år,

2. för en gärning som omfattas av nåd eller annat beslut enligt 12 kap. 9 § regeringsformen,

3. för en gärning som har prövats genom en dom som fått laga kraft i en nordisk stat eller i en medlemsstat i Europeiska unionen och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet, eller

4. om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag i Sverige.

5 a §

Överlämnande för en viss gärning får vägras om

1. gärningen har prövats genom en dom som fått laga kraft i en annan stat än som anges i 5 § 3 och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats

eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domlandet,

2. det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har meddelats ett beslut att inte åtala för gärningen,

3. en förundersökning har inletts eller ett åtal har väckts i Sverige för gärningen, eller

4. gärningen har begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag.

6 §

När den som eftersöks för verkställighet av en frihetsberövande påföljd är svensk medborgare, får överlämnande inte beviljas om den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige.

Rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som den nordiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige, om

1. den eftersökte är svensk medborgare eller är bosatt i eller uppehåller sig i Sverige,

2. den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige, och

3. den eftersöktes sociala återanpassning underlättas om påföljden verkställs i Sverige.

Om den eftersökte vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i den utfärdande staten, gäller första stycket endast om det med hänsyn till den eftersöktes personliga förhållanden eller av någon annan anledning finns särskilda skäl till att verkställigheten sker i Sverige.

Om den eftersökte är utländsk medborgare och vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i Sverige, får överlämnande inte beviljas om den eftersökte framställer en begäran som avses i första stycket och det med hänsyn till den eftersöktes personliga förhållanden eller av någon annan

anledning finns särskilda skäl till att verkställigheten sker i Sverige.

5 kap.

1 §

Ett beslut om överlämnande ska verkställas inom fem dagar från den dag då beslutet *vann* laga kraft. Om det inte är möjligt att överlämna den eftersökte inom denna frist, får åklagaren besluta att *verkställighet ska ske* inom ytterligare fem dagar.

Åklagaren får bestämma att *verkställigheten ska ske* vid en viss senare tidpunkt om

1. *det behövs för att den som ska överlämnas ska kunna lagföras i Sverige för annat brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer eller, om dom redan har fallit, här avtjäna en frihetsberövande påföljd som bestämts för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser,*

2. omständigheter som ligger utanför de berörda staternas kontroll hindrar ett överlämnande, eller

3. det finns starka humanitära skäl.

I stället för att skjuta upp verkställigheten i fall som avses i andra stycket 1 får ett överlämnande förenas med villkor om återförande. Villkoren fastställs av åklagaren i samförstånd med den utfärdande myndigheten.

4 §²

Beslut om överlämnande verkställs av Polismyndigheten. Om den som ska överlämnas är på fri fot får han eller hon, om det är nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under *fjrtioåtta* timmar.

Ett beslut om överlämnande ska verkställas inom fem dagar från den dag då beslutet *fick* laga kraft. Om det inte är möjligt att överlämna den eftersökte inom denna frist, får åklagaren besluta att *överlämnandet ska verkställas* inom ytterligare fem dagar.

Åklagaren får bestämma att *överlämnandet ska verkställas* vid en viss senare tidpunkt om

1. den som ska överlämnas ska

a) *avtjäna en påföljd som har dömts ut i Sverige för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller*

b) *lagföras i Sverige för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller avtjäna den påföljd som döms ut med anledning av lagföringen,*

Beslut om överlämnande verkställs av Polismyndigheten. Om den som ska överlämnas är på fri fot får han eller hon, om det är nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under *96* timmar.

² Senaste lydelse 2014:644.

6 §

Den domstol som har meddelat ett *lagakraftvunnet* beslut om överlämnande ska på begäran av åklagaren upphäva beslutet om

Den domstol som har meddelat ett beslut om överlämnande *som fått laga kraft* ska på begäran av åklagaren upphäva beslutet om den utfärdande myndigheten återkallar arresteringsordern.

1. beslutet, av annan anledning än att den som ska överlämnas håller sig undan, inte har verkställts inom tio dagar från den tidpunkt som följer av 1 § första eller andra stycket, eller

2. den utfärdande myndigheten återkallar arresteringsordern.

Har beslutet om överlämnande meddelats av åklagaren, ska han eller hon upphäva beslutet enligt vad som anges i första stycket.

6 kap.

1 §³

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § *avslagit en begäran om överlämnande*, ska Kriminalvården besluta om *överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande staten motsätter sig det.*

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § *har beslutat att en frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige*, ska Kriminalvården besluta att verkställigheten av påföljden *ska överföras till Sverige.*

3 §⁴

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

En fråga om häktning enligt 3 kap. 15 och 16 §§ lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen får tas upp på yrkande av åklagaren utan ett föregående beslut om anhållande.

³ Senaste lydelse 2015:103.

⁴ Senaste lydelse 2015:103.

7 kap.

1 §⁵

Har överlämnande till Sverige skett för lagföring här, på villkor att den som överlämnas senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har överlämnats återförs.

Om den som ska återföras är på fri fot, får han eller hon, om det är nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under *fyrtioåtta* timmar.

Om en person har överlämnats till Sverige för att lagföras här, på villkor att personen senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har överlämnats återförs.

Om den som ska återföras är på fri fot får han eller hon, om det är nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under *96* timmar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

⁵ Senaste lydelse 2014:644.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott

Härigenom föreskrivs att 20 och 26 a §§ lagen (1957:668) om utlämning för brott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

När Högsta domstolen har meddelat beslut ska ärendet anmälas för regeringen. Om Högsta domstolen funnit att det finns hinder mot utlämning enligt 1–10 §§, får framställningen inte bifallas. Genom överenskommelse med en främmande stat får det dock bestämmas att, om det anses finnas hinder enligt 8 eller 9 §, frågan ska kunna hänskjutas till internationell skiljedom.

När utlämning beviljas ska det bestämmas inom vilken tid den ansökande staten ska hämta den som ska utlämnas. Tiden får inte utan synnerliga skäl överstiga en månad från det att den ansökande staten har fått del av beslutet.

Beslutet om utlämning verkställs av Polismyndigheten. Om den som ska utlämnas *är på fri fot*, får han eller hon, om det är nödvändigt för att utlämningen ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 48 timmar.

Beslutet om utlämning verkställs av Polismyndigheten. Om den som ska utlämnas *inte är frihetsberövad* får han eller hon, om det är nödvändigt för att utlämningen ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

26 a §²

Har utlämning till Sverige skett för lagföring här i landet, på villkor att den som utlämnats senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har utlämnats återförs.

Om den som ska återföras inte är frihetsberövad får han eller hon, om det är nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 48 timmar.

Om den som ska återföras inte är frihetsberövad får han eller hon, om det är nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2014:635.

² Senaste lydelse 2017:141.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 14 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen att ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

14 §

Om ett överlämnande till Sverige för lagföring har skett enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en, med anledning av överlämnandet, i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd tillämpas 6 och 9–12 §§.

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt det rambeslut som anges i första stycket har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket. Detsamma gäller vid ett sådant avslag enligt konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott.

Bestämmelserna i 6 och 9–12 §§ ska tillämpas om en person har överlämnats till Sverige för lagföring enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en frihetsberövande påföljd som har dömts ut i Sverige med anledning av överlämnandet.

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden, tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller även i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge när konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de

*nordiska staterna på grund av brott
ska tillämpas och om*

*– överlämnandet har ägt rum på
villkor att den som överlämnas
återförs till den andra staten för att
där verkställa en frihetsberövande
påföljd som har dömts ut i Sverige
med anledning av överlämnandet,
eller om överlämnandet har avslagits
på den grunden att den andra staten
övertar verkställigheten av påföljden,
och*

*– den påföljd som avses inte
omfattas av lagen (1963:193) om
samarbete med Danmark, Finland,
Island och Norge angående
verkställighet av straff m.m.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §

I fråga om hinder mot överlämnande tillämpas 2 kap. 3 § 1 och 5 och 4 § 3 lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

I fråga om hinder mot överlämnande tillämpas 2 kap. 3 § 1, 5 och 6 lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

3 Ärendet och dess beredning

Under 2022 utarbetades inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet) departementspromemorian Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder (Ds 2023:1). I promemorian föreslås bl.a. att domstolen i vissa fall ska få utrymme att i det enskilda fallet bedöma om en vägransgrund ska tillämpas. Vidare ska även en person som inte är svensk medborgare under vissa förutsättningar få verkställa en påföljd i Sverige.

En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Justitiedepartementet (Ju2021/04350).

I denna lagrådsremiss behandlas promemorians förslag.

4 Överlämnande enligt en arresteringsorder

Överlämnande enligt en arresteringsorder är ett samarbete mellan stater som förenklats innebär följande. En stat som vill att en misstänkt person ska lagföras eller att en dömd person ska verkställa en frihetsberövande påföljd, utfärdar en arresteringsorder om personen i fråga inte kan påträffas i den staten. Med stöd av denna arresteringsorder kan den berörda personen efterlysas internationellt. Om den eftersökte påträffas i en annan stat, grips han eller hon för att därefter överlämnas till den stat som har utfärdat arresteringsordern. Samarbetet har ersatt det tidigare och mer traditionella mellanstatliga utlämningssamarbetet.

I Sverige regleras samarbetet om överlämnande enligt en arresteringsorder i tre olika regelverk, lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (härefter europeiska arresteringsorderlagen), lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder (härefter nordiska arresteringsorderlagen) och lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket, beroende på vilken stat samarbetet avser.

4.1 Europeiska arresteringsorderlagen

Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (arresteringsorderrambeslutet) genomfördes i svensk rätt genom europeiska arresteringsorderlagen. Till lagen finns två förordningar. Förarbetena finns bl.a. i propositionen Lag om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (prop. 2003/04:7).

Arresteringsorderrambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande. Principen innebär att en medlemsstat i Europeiska unionen (EU) som utgångspunkt ska erkänna och verkställa en annan medlemsstats straffrättsliga avgöranden utan att ifrågasätta den statens materiella prövning, oavsett om utgången hade blivit annorlunda i den förstnämnda staten under motsvarande förutsättningar. Principen kommer till uttryck i artikel 1.2 i rambeslutet.

En europeisk arresteringsorder kan utfärdas för lagföring eller för verkställighet av en utdömd frihetsberövande påföljd. Om en arresteringsorder översänds till Sverige anhåller åklagaren som huvudregel den eftersökte. Han eller hon kan sedan, efter en begäran från åklagaren, häktas av tingsrätten. Åklagaren ansvarar för att utreda om det finns förutsättningar för ett överlämnande. Det är tingsrätten som prövar frågan om överlämnande till den andra medlemsstaten. Tingsrätten ska som utgångspunkt besluta i fråga om överlämnande senast 30 dagar efter det att den eftersökte har gripits. Om den eftersökte samtycker till ett överlämnande ska beslutet meddelas senast tio dagar efter det att samtycket har avgetts.

Utgångspunkten i såväl rambeslutet som europeiska arresteringsorderlagen är att den eftersökte ska överlämnas. Enligt lagen ska dock ett antal förutsättningar vara uppfyllda för att ett överlämnande ska ske, t.ex. ska vissa strafftrösklar vara uppnådda och den gärning som den europeiska arresteringsordern avser ska vara straffbar i Sverige. Vidare föreskrivs ett antal vägransgrunder som kan utgöra hinder mot överlämnande. Ett par exempel på sådana är om den europeiska arresteringsordern avser en utevarodom och vissa rättssäkerhetskrav inte har uppfyllts eller om den eftersökte har dömts för samma gärning i Sverige eller i en annan stat. Efter tingsrättens beslut om överlämnande ska beslutet verkställas inom vissa tidsfrister om inte skäl finns för att tillfälligt skjuta upp verkställigheten.

I motsatt situation, när Sverige utfärdar en europeisk arresteringsorder, är det åklagare som ansvarar för förfarandet. Förfarandet är i huvudsak reglerat i förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

4.2 Nordiska arresteringsorderlagen

I förhållande till de nordiska staterna tillämpas nordiska arresteringsorderlagen och till denna finns två förordningar. Författningarna genomför 2005 års konvention om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott (SÖ 2012:4, härefter arresteringsorderkonventionen). Förarbetena finns bl.a. i propositionen Överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder (prop. 2010/11:158).

Lagen och de två förordningarna innehåller regler för åklagares och domstolars handläggning av och beslut i ärenden om överlämnande mellan de nordiska staterna och är i flera avseenden likalydande med europeiska arresteringsorderlagen med tillhörande förordningar. Arresteringsorderkonventionen bygger, liksom arresteringsorderrambeslutet,

på principen om ömsesidigt erkännande av nordiska domar och beslut. I likhet med vad som gäller enligt arresteringsorderrambeslutet har de nordiska staterna en principiell skyldighet att överlämna den eftersökte, om inte vissa vägransgrunder är för handen. I förhållande till rambeslutet innebär den nordiska regleringen ett mer fördjupat och förenklat samarbete, med bl.a. lägre straffrösklar, kortare tidsfrister och färre vägransgrunder.

4.3 Samarbetet med Förenade kungariket

Sedan den övergångsperiod som rådde efter Förenade kungarikets utträde ur EU, regleras samarbetet mellan EU och Förenade kungariket i en mängd olika frågor i avtalet av den 30 december 2020 om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska Atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.

Vad gäller överlämnande av misstänkta och dömda personer till och från Förenade kungariket tillämpas artiklarna 596–632 i avtalet. Avtalet är direkt tillämpligt men kompletteras i nu aktuella delar genom lagen med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket och förordningen (2021:713) i samma ämne. Förarbetena finns i propositionen Kompletterande bestämmelser till vissa delar av avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket (prop. 2020/21:197).

Det system som inrättats genom avtalet liknar i stora delar arresteringsorderrambeslutet, men med vissa viktiga undantag. Ett exempel är att svenska medborgare inte överlämnas och ett annat är att ett överlämnande kan vägras på grund av att den aktuella gärningen är ett politiskt brott.

5 Behov av ändringar i regelverket om överlämnande enligt en arresteringsorder

Det har förflutit två decennier sedan det mellanstatliga utlämningsarbetet inom EU ersattes av arresteringsorderrambeslutet. Huvudsyftet med rambeslutet var att skapa ett mer effektivt förfarande än utlämningsarbetet. Rambeslutet har också lett till ett väl fungerande samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller överlämnande av misstänkta eller dömda personer.

Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) har under denna tid i ett flertal avgöranden tolkat olika artiklar i rambeslutet, bl.a. arresteringsorderrambeslutets vägransgrunder, men även hur medlemsstaterna har införlivat vissa av rambeslutets bestämmelser i nationell rätt. Den tolkning som EU-domstolen har landat i överensstämmer i stora delar med hur Sverige har genomfört rambeslutet i europeiska arresteringsorderlagen. För vissa

bestämmelser i lagen kan det emellertid diskuteras om de fullt ut överensstämmer med domstolens tolkning av motsvarande bestämmelser i rambeslutet.

EU-kommissionen har i en s.k. formell underrättelse av den 18 februari 2021 ifrågasatt Sveriges genomförande av rambeslutet när det gäller vissa artiklar (Ju2021/00851). Flertalet av kommissionens ifrågasättanden grundar sig på EU-domstolens tolkning av dessa artiklar och kommissionens uppfattning att de motsvarande bestämmelserna i europeiska arresteringsorderlagen avviker från denna tolkning.

Det finns således skäl att se över delar av europeiska arresteringsorderlagen.

5.1 De fakultativa vägransgrunderna

I artiklarna 4 och 4a i arresteringsorderrambeslutet anges under vilka förutsättningar den verkställande rättsliga myndigheten får vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder. Sverige har i huvudsak genomfört dessa artiklar i europeiska arresteringsorderlagen, men aktuella bestämmelser i lagen föreskriver att om de förutsättningar som anges är uppfyllda får ett överlämnande inte beviljas, se t.ex. 2 kap. 5 § 4 europeiska arresteringsorderlagen jämfört med artikel 4.5 i rambeslutet. Vägransgrunderna i nämnda artiklar i rambeslutet är fakultativa, medan motsvarande vägransgrunder i europeiska arresteringsorderlagen alltså är obligatoriska.

EU-domstolen har i ett flertal avgöranden om de fakultativa vägransgrunderna i artikel 4 i arresteringsorderrambeslutet ansett att om en medlemsstat väljer att införliva en sådan vägransgrund i nationell rätt måste den verkställande rättsliga myndigheten ges utrymme för en skönsmässig bedömning av om det finns anledning att vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder även om de skäl som anges i en vägransgrund är uppfyllda. Se avsnitt 6.1.2 för en närmare redogörelse för EU-domstolens praxis.

Med anledning av dessa avgöranden bör de bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen som genomför vägransgrunderna i artiklarna 4 och 4a i rambeslutet ses över i syfte att se till att lagstiftningen överensstämmer med EU-domstolens praxis (se avsnitt 6.1).

5.2 Likabehandlingsprincipen och principen om allas likhet inför lagen

I 2 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen anges att när den som eftersöks för verkställighet av en frihetsberövande påföljd är svensk medborgare, får överlämnande inte beviljas om den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige. Bestämmelsen genomför artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet. I 3 kap. 2 § samma lag, som genomför artikel 5.3 i rambeslutet, finns föreskrifter om överlämnande av svenska medborgare för

lagföring. Enligt dessa får ett överlämnande endast beviljas om den utfärdande myndigheten garanterar att den eftersökte kommer att återföras till Sverige för verkställighet av den frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut i den utfärdande medlemsstaten.

EU-domstolen har i ett antal avgöranden prövat medlemsstaternas införlivande av artikel 4.6 och likabehandlingsprincipen som regleras i artikel 18 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Principen innebär att ingen unionsmedborgare, jämfört med en medlemsstats egna medborgare, får diskrimineras på grund av sin nationalitet. EU-domstolen har klargjort att ett uteslutande av andra än den verkställande medlemsstatens medborgare från tillämpningsområdet i artikel 4.6 inte är förenligt med denna princip. I en nyligen meddelad dom från EU-domstolen har domstolen även prövat denna artikel i förhållande till principen om allas likhet inför lagen som regleras i artikel 20 i EUF-fördraget och som innebär att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling. Artikel 20 är, till skillnad från artikel 18 första stycket, tillämplig på samtliga situationer som regleras av unionsrätten, dvs. även vid en eventuell skillnad i behandling mellan medborgare i medlemsstaterna och tredjelandsmedborgare. EU-domstolen har i domen klargjort att ett uteslutande av tredjelandsmedborgare från tillämpningsområdet i artikel 4.6 strider mot principen om allas likhet inför lagen. Se avsnitt 6.2.2 för en närmare redogörelse för EU-domstolens praxis.

Det finns därmed anledning att överväga om de bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen som genomför artiklarna 4.6 och 5.3 i arresteringsorderrambeslutet bör utvidgas till att avse andra än enbart svenska medborgare. EU-domstolen har även gjort vissa andra preciseringar av hur dessa artiklar ska tolkas och tillämpas, som också bör omhändertas. Dessa överväganden, tillsammans med vissa förtydliganden angående användningen av tvångsmedel, behandlas i avsnitt 6.2.

5.3 Verkställighet av ett beslut om överlämnande

Enligt 6 kap. 1 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen ska ett beslut om överlämnande verkställas inom tio dagar från det att beslutet har fått laga kraft. Rätten får dock under vissa förutsättningar bestämma att verkställigheten ska ske vid en viss senare tidpunkt, bl.a. om det behövs för att den som ska överlämnas ska kunna lagföras i Sverige för annan brottslighet än den som avses i den europeiska arresteringsordern. Bestämmelsen har i vissa fall tolkats så att det endast finns utrymme för att skjuta upp verkställigheten till dess ett avgörande som fått laga kraft finns i målet men däremot inte till dess den eventuella utdömda frihetsberövande påföljden i samma mål har verkställts. Även en motsatt tolkning har gjorts. Det finns därför anledning att överväga vissa förtydliganden av bestämmelsen.

EU-domstolen har vidare uttalat sig om tolkningen av artikel 23 i arresteringsorderrambeslutet, bl.a. om konsekvenserna i de fall den eftersökte inte överlämnas enligt de tidsfrister som anges i artikeln. I 6 kap. 7 §

europiska arresteringsorderlagen finns bestämmelser om upphävande av ett beslut om överlämnande som bör ses över med anledning av domstolens praxis.

För de närmare övervägandena hänvisas till avsnitt 6.4 och 6.5.

5.4 Andra ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder

I europeiska arresteringsorderlagen finns bestämmelser om att den berörda personen, innan han eller hon ska överlämnas eller återföras till den andra medlemsstaten, kan omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 48 timmar. Polismyndigheten har väckt frågan om tiden för förvar bör förlängas eftersom det i praktiken är svårt att följa dessa relativt snäva tidsramar (Ju2015/03743). Frågan om förvar behandlas i avsnitt 6.6 (se även avsnitt 7.1 om motsvarande frågor vid utlämning).

I avsnitt 6.3 görs vissa förtydliganden när det gäller konkurrerande framställningar.

5.5 Ändringar i den nordiska arresteringsorderlagen

Samarbetet kring överlämnande av misstänkta och dömda personer mellan Sverige och de nordiska staterna har sin utgångspunkt i EU-rättsliga regelverk.

Bestämmelser om samarbetet med Danmark och Finland finns i arresteringsorderrambeslutet. Samarbetet med Island och Norge regleras i avtalet av den 28 juni 2006 mellan Europeiska unionen och Republiken Island och Konungariket Norge om förfarande för överlämnande mellan Europeiska unionens medlemsstater och Island och Norge (EU-avtalet). EU-avtalet är i stort sett likalydande med arresteringsorderrambeslutet, men med några undantag.

Båda EU-rättsakterna tillåter att en medlemsstat (eller Island och Norge) tillämpar andra överenskommelser som fördjupar eller vidgar rambeslutets respektive EU-avtalets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för överlämnande av misstänkta eller dömda personer (artikel 31.2 i arresteringsorderrambeslutet respektive artikel 34.2 och 34.3 i EU-avtalet). Med stöd av nämnda bestämmelser tillämpar Sverige och de övriga nordiska staterna arresteringsorderkonventionen och den genomförandelagstiftning som finns i respektive nordisk stat i stället för det EU-rättsliga regelverket (se bl.a. prop. 2010/11:158 s. 116).

En fortsatt tillämpning av det nordiska regelverket om överlämnande av misstänkta eller dömda personer förutsätter emellertid att regelverket lever upp till de krav som anges i t.ex. artikel 31.2 i arresteringsorderrambeslutet, dvs. att konventionen och genomförandelagstiftningen fördjupar och vidgar samarbetet. Ett exempel är att ett överlämnande enligt nordiska arresteringsorderlagen inte får vägras i större omfattning än vid en motsvarande tillämpning av arresteringsorderrambeslutet och europeiska

arresteringsorderlagen. Vidare gäller de EU-rättsliga principerna, t.ex. likabehandlingsprincipen i EUF-fördraget, i förhållande till Danmark och Finland, oaktat vad som regleras i den nordiska arresteringsorderlagen.

Med hänsyn till det angivna bör det, i anslutning till de författningsändringar som övervägs i europeiska arresteringsorderlagen, även övervägas motsvarande ändringar i det nordiska regelverket om överlämnande av misstänkta och dömda personer.

6 Ändringar i europeiska och nordiska arresteringsorderlagarna

6.1 Fakultativa vägransgrunder

6.1.1 Nuvarande reglering av vägransgrunderna

Arresteringsorderrambeslutet och europeiska arresteringsorderlagen

Utgångspunkten i arresteringsorderrambeslutet är att en eftersökt person som grips i en medlemsstat ska överlämnas till den stat som har utfärdat den europeiska arresteringsordern. Detta framgår av artikel 1.2 i rambeslutet. Denna skyldighet är emellertid inte absolut, utan i vissa fall ska eller får ett överlämnande vägras. Det rör sig om obligatoriska respektive fakultativa vägransgrunder.

I artikel 3 föreskrivs ett antal obligatoriska vägransgrunder. Den verkställande rättsliga myndigheten ska vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder om det brott som ligger till grund för arresteringsordern omfattas av amnesti, om ett överlämnande strider mot förbudet om dubbelbestraffning i förhållande till domar från andra EU-medlemsstater (principen *ne bis in idem*) eller om den eftersökte inte är straffmyndig. Dessa vägransgrunder har genomförts som obligatoriska vägransgrunder i 2 kap. 4 § 1 samt 5 § 1 och 3 europeiska arresteringsorderlagen.

Enligt artikel 1.3 i arresteringsorderrambeslutet ska rambeslutet inte påverka skyldigheten för medlemsstaterna att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). Sistnämnda bestämmelse hänvisar – efter Lissabonfördragets ikraftträdande – till Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan). Med stöd av artikel 1.3 i rambeslutet ska ett överlämnande vägras om ett överlämnande står i strid med grundläggande rättigheter som fastslås i EU-stadgan, t.ex. artikel 4 om förbud mot tortyr och omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling. Detta följer av EU-domstolens dom Aranyosi och Caldărăru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198. Enligt 2 kap. 4 § 2 europeiska arresteringsorderlagen får ett överlämnande inte beviljas om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande

friheterna (Europakonventionen) och de tilläggsprotokoll som gäller som lag här i landet. Bestämmelsen hänvisar emellertid inte till EU-stadgan.

I artiklarna 4 och 4a i rambeslutet finns ett antal fakultativa vägransgrunder som anger under vilka förutsättningar den verkställande rättsliga myndigheten får vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder. Vägransgrunderna är i huvudsak kopplade till den gärning som den europeiska arresteringsordern avser. Ett överlämnande får vägras om ett krav på dubbel straffbarhet inte är uppfyllt eller om en lagföring pågår i den verkställande medlemsstaten för samma gärning. Om det för den aktuella gärningen har beslutats om åtalsunderlåtelse eller har meddelats en dom i en annan stat än en medlemsstat får ett överlämnande också vägras. Detsamma gäller om preskription inträtt eller om den utfärdande medlemsstaten utövat extraterritoriell jurisdiktion. Om den europeiska arresteringsordern rör verkställighet av en frihetsberövande påföljd, får ett överlämnande vägras om den verkställande medlemsstaten åtar sig att verkställa straffet. Slutligen finns det vissa möjligheter att vägra ett överlämnande om den europeiska arresteringsordern avser en utevarodom.

Sverige har i huvudsak genomfört de fakultativa vägransgrunderna i 2 kap. 2 § första stycket, 3 § 6, 5 § 2 och 4–7 samt 6 § europeiska arresteringsorderlagen. Däremot följer av nämnda bestämmelser att om de förutsättningar som anges i respektive vägransgrund är uppfyllda får överlämnande inte beviljas. Vägransgrunderna har således gjorts obligatoriska.

I 2 kap. 3 § 1–5 och 4 § 3 europeiska arresteringsorderlagen finns, utöver de vägransgrunder som redogjorts för, ytterligare några bestämmelser som utgör hinder mot överlämnande. Dessa hinder har inte några uttryckliga motsvarigheter i arresteringsorderrambeslutet, utan tillämpas som en konsekvens av andra bestämmelser i rambeslutet eller i svensk lag. Det rör sig om fall då den europeiska arresteringsordern är alltför bristfällig för att utgöra ett underlag för ett beslut om överlämnande eller då den utfärdande rättsliga myndigheten inte lämnar garantier om återförande enligt 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen. Andra skäl är om den eftersökte ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller Internationella brottmålsdomstolen eller om ett överlämnande skulle stå i strid med 2 kap. 13 § brottsbalken eller bestämmelser om immunitet och privilegier.

Arresteringsorderkonventionen och nordiska arresteringsorderlagen

Utgångspunkten i arresteringsorderkonventionen är densamma som i arresteringsorderrambeslutet, dvs. en eftersökt person som grips i en nordisk stat ska överlämnas till den stat som har utfärdat den nordiska arresteringsordern. Detta framgår av artikel 1.3 i konventionen. I vissa fall ska eller får emellertid ett överlämnande vägras.

I artikel 4 finns bestämmelser om obligatoriska vägransgrunder, vilka motsvarar artikel 3 i arresteringsorderrambeslutet. Ett överlämnande ska vägras om det brott som avses omfattas av amnesti, om det strider mot förbudet om dubbelbestraffning i förhållande till domar från en medlemsstat i EU, Island eller Norge eller om den eftersökte inte är straffmyndig. Dessa

vägransgrunder har genomförts som obligatoriska vägransgrunder i 2 kap. 5 § 1–3 nordiska arresteringsorderlagen. Någon motsvarighet till artikel 1.3 i arresteringsorderrambeslutet finns inte i arresteringsorderkonventionen (jfr dock skäl 4 i konventionen). I 2 kap. 4 § 1 i nordiska arresteringsorderlagen föreskrivs att ett överlämnande inte får beviljas om det skulle strida mot Europakonventionen och de tilläggsprotokoll som gäller som lag här i landet.

I artikel 5 i konventionen finns ett antal fakultativa vägransgrunder, vilka alla motsvaras av artikel 4 i arresteringsorderrambeslutet med några få mindre skillnader. Ett överlämnande får vägras om en lagföring pågår i den verkställande staten avseende samma gärning eller om gärningen har begåtts i den staten och inte utgör brott. Om det avseende den aktuella gärningen har beslutats om åtalsunderlåtelse eller har meddelats en dom i en annan stat än en medlemsstat i EU, Island eller Norge får ett överlämnande också vägras. I de fall den nordiska arresteringsordern rör verkställighet av en frihetsberövande påföljd, kan ett överlämnande vägras om den verkställande staten åtar sig att verkställa straffet. Sverige har i huvudsak genomfört de fakultativa vägransgrunderna i 2 kap. 5 § 4–7 och 6 § nordiska arresteringsorderlagen. På motsvarande sätt som europeiska arresteringsorderlagen är vägransgrunderna obligatoriska.

I 2 kap. 3 § och 4 § 2–4 nordiska arresteringsorderlagen finns, utöver de vägransgrunder som redogjorts för, ytterligare några bestämmelser som utgör hinder mot överlämnande. Alla dessa motsvaras av 2 kap. 3 § 1 och 3–5 samt 4 § 3 europeiska arresteringsorderlagen.

6.1.2 EU-domstolens syn på införlivandet av de fakultativa vägransgrunderna i arresteringsorderrambeslutet

Genomförandet av vägransgrunderna i arresteringsorderrambeslutet har varit föremål för diskussioner inom EU, bl.a. när medlemsstaterna har utvärderats om hur rambeslutet har införlivats i nationell rätt. Vidare har frågan vid ett flertal tillfällen aktualiserats i EU-domstolens förhandsavgöranden om tolkningen av vissa av vägransgrunderna i artiklarna 4 och 4a i rambeslutet.

I dom *Popławski I*, C-579/15, EU:C:2017:503 klargjorde EU-domstolen att när en medlemsstat har valt att införliva artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet i nationell rätt måste den verkställande rättsliga myndigheten ges ett utrymme för en skönsmässig bedömning vad gäller frågan om det finns skäl att vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder (punkt 21). EU-domstolen upprätthöll den bedömningen i dom *Sut*, C-514/17, EU:C:2018:1016, som också avsåg tolkning av artikel 4.6 (punkt 33).

I dom *Dworzecki*, C-108/16, EU:C:2016:346 konstaterade EU-domstolen att eftersom artikel 4a.1 är en fakultativ vägransgrund, kan den verkställande rättsliga myndigheten, även om den konstaterar att den aktuella situationen inte omfattas av något av undantagen i artikel 4a.1, ta hänsyn till andra omständigheter som gör att myndigheten kan säkerställa att ett överlämnande av den berörda personen inte åsidosätter dennes rätt till försvar (punkterna 50 och 51).

Att den verkställande rättsliga myndigheten ska ha ett utrymme för en skönsmässig bedömning vid tillämpningen av de fakultativa vägransgrunderna i artikel 4 bekräftades senast av EU-domstolen i dom X, C-665/20 PPU, EU:C:2021:303. Målet avsåg primärt tolkning av artikel 4.5 i rambeslutet om förbud mot dubbelbestraffning i förhållande till ett avgörande i ett land utanför EU, men EU-domstolen uttalade sig även generellt om innebörden av att vägransgrunderna i artikel 4 är fakultativa (punkterna 40–44). Enligt EU-domstolen är huvudregeln enligt arresteringsorderrambeslutet att den eftersökte ska överlämnas och vägransgrunderna utgör undantag från denna huvudregel. Domstolen anser att om en medlemsstat införlivar de fakultativa vägransgrunderna som en skyldighet att vägra om omständigheterna är uppfyllda skulle det undergräva huvudregeln om att överlämna. EU-domstolens uttalanden går inte att tolka på annat sätt än att ett sådant införlivande inte är förenligt med rambeslutet.

Det bör dock påpekas att medlemsstaterna har ett visst skönsmässigt utrymme vid införlivandet av de fakultativa vägransgrunderna. Tillämpningsområdet för de specifika vägransgrunderna i nationell rätt kan begränsas eftersom det förstärker det huvudsakliga syftet med arresteringsorderrambeslutet, dvs. att överlämnande ska ske och att vägransgrunderna ska ses som undantag (se bl.a. dom Sut, punkterna 43 och 44). En sådan begränsning kan ske även om andra vällovliga syften då får stå tillbaka, exempelvis den eftersöktes sociala återanpassning (se dom Sut, punkt 46).

6.1.3 Fakultativa vägransgrunder bör införas i europeiska och nordiska arresteringsorderlagarna

Regeringens bedömning: De bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen som genomför de fakultativa vägransgrunderna i artiklarna 4 och 4a i arresteringsorderrambeslutet bör ändras på så sätt att det vid prövningen ska ges utrymme för en bedömning i det enskilda fallet om huruvida en vägransgrund ska tillämpas.

Motsvarande ändringar bör göras i nordiska arresteringsorderlagen när det gäller införlivandet av de fakultativa vägransgrunderna i artikel 5 i arresteringsorderkonventionen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna, bl.a. *Stockholms tingsrätt*, *Svea hovrätt* och *Södertörns tingsrätt* instämmer i bedömningen eller har inga invändningar mot den. *Åklagarmyndigheten* anför att det är positivt att bestämmelserna görs fakultativa eftersom såväl domstolarna som åklagarna ges en större möjlighet att göra bedömningar anpassade efter varje specifik situation samt att det utgör en välkommen anpassning till EU-domstolens avgöranden, som med detta förslag blir lättare att tolka och följa för domstolar och åklagare. Även *Internationella Juristkommissionens svenska avdelning* välkomnar förslaget. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* och *Malmö tingsrätt* anser att det bör förtydligas under vilka förutsättningar vägransgrunderna är

avsedda att tillämpas och att det, mot bakgrund av att det kommer vara aktuellt att vägra överlämnande i många av de situationer som omfattas av en fakultativ vägransgrund, bör övervägas om det vore tillräckligt att justera de nuvarande bestämmelserna på så sätt att de obligatoriska vägransgrunderna ersätts med bestämmelser som innebär att överlämnande i dessa situationer endast får ske om det finns särskilda skäl för överlämnande. *Malmö tingsrätt* anför därutöver att om regeringen finner att vägransgrunderna inte får innehålla något kvalificerande moment så bör det övervägas om det i lagtext kan konkretiseras vilka omständigheter som bör beaktas. *Ekobrottsmyndigheten* framhåller att det bör övervägas om samtliga obligatoriska vägransgrunder i europeiska arresteringsorderlagen bör anges i en bestämmelse.

Skälen för regeringens bedömning

Europeiska arresteringsorderlagen

Av EU-domstolens praxis, som redogörs för i föregående avsnitt, särskilt dom X, framgår tydligt att om en medlemsstat väljer att införliva någon av vägransgrunderna i artiklarna 4 och 4a i arresteringsorderrambeslutet ska den verkställande rättsliga myndigheten ges ett utrymme för en, som domstolen uttrycker det, skönsmässig bedömning om vägransgrunden med hänsyn till samtliga omständigheter ska tillämpas i det enskilda fallet. Svensk rätt ger inte utrymme för någon sådan bedömning och kan således i detta avseende inte anses vara förenlig med nämnda artiklar i arresteringsorderrambeslutet och EU-domstolens tolkning av dessa bestämmelser.

Regeringen anser därför att de bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen som genomför artiklarna 4 och 4a i rambeslutet bör ändras i enlighet med EU-domstolens praxis. Genom att vägransgrunderna görs fakultativa skapas ett utrymme för att beakta samtliga omständigheter i ett enskilt fall, vilket ökar förutsättningarna för att undvika stötande resultat på grund av ett obligatoriskt krav att vägra överlämnande.

De bestämmelser i 2 kap. europeiska arresteringsorderlagen som bör ändras är följande:

- 2 § första stycket om dubbel straffbarhet,
- 3 § 6 om utevarodomar,
- 5 § 2 om beslut om åtalsunderlåtelse,
- 5 § 4 om förbud mot dubbelbestraffning,
- 5 § 5 om pågående lagföring,
- 5 § 6 om preskription,
- 5 § 7 om gärningen begåtts på svenskt territorium, och
- 6 § om verkställighet av en frihetsberövande påföljd i Sverige.

I avsnitten 6.1.4–6.1.5 övervägs närmare om hur respektive vägransgrund bör utformas. Bestämmelserna föreslås generellt ändras på så sätt att om förutsättningarna för en av vägransgrunderna är uppfyllda får ett överlämnande vägras. En sådan utformning stämmer bäst överens med ordalydelsen i artikel 4 och 4a i arresteringsorderrambeslutet. Dessutom blir det på så sätt tydligt att samtliga omständigheter i det enskilda fallet ska beaktas, i enlighet med

relevant praxis från EU-domstolen. Även om regeringen har viss förståelse för *Hovrätten över Skåne och Blekinges* och *Malmö tingsrätts* synpunkt om behovet av ytterligare vägledning kring hur de fakultativa bestämmelserna ska tolkas anser regeringen att ytterligare kvalificerande moment inte bör föras in i lagtext. Vägledning ges däremot i den utsträckning det är möjligt i författningskommentaren. Noteras bör även att fakultativa vägransgrunder i annan lagstiftning har utformats på liknande sätt, se t.ex. lagen (2017:1001) om en europeisk utredningsorder. Hur bestämmelserna ska tolkas är i slutändan en fråga som ankommer på tillämparen, dvs. domstolarna.

En annan lagteknisk struktur kommer därför att behövas för vägransgrunderna. Nuvarande bestämmelser i 2 kap. följer inte arresteringsorderrambeslutets systematik med obligatoriska och fakultativa vägransgrunder. Vägransgrunderna i 2 kap. europeiska arresteringsorderlagen bör dock så långt som möjligt göra det. Enligt regeringen bör inte samtliga obligatoriska vägransgrunder anges i samma bestämmelse, såsom *Ekobrottsmyndigheten* föreslår, eftersom det finns skäl att skilja mellan de vägransgrunder som tillämpas som en konsekvens av andra bestämmelser i rambeslutet eller i svensk lag, t.ex. då det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har ställts upp vid utlämning eller överlämnande till Sverige, och övriga. En uppdelning är därför enligt regeringen att föredra. Ändringarna i den lagtekniska strukturen kommer i sin tur att leda till att en följdändring behöver göras i 3 kap. lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

Utöver att bestämmelserna bör göras fakultativa bör även vissa andra ändringar av aktuella vägransgrunder göras. Vägransgrunden i 2 kap. 6 § samt andra ändringar i de bestämmelser som genomför artiklarna 4.6 och 5.3 i arresteringsorderrambeslutet diskuteras i avsnitt 6.2.

Nordiska arresteringsorderlagen

I likhet med promemorians bedömning anser regeringen att EU-domstolens praxis när det gäller införlivandet av arresteringsorderrambeslutets fakultativa vägransgrunder även bör få genomslag vad gäller införlivandet av motsvarande vägransgrunder i arresteringsorderkonventionen (se avsnitt 5.5). De bestämmelser i nordiska arresteringsorderlagen som genomför artikel 5 i arresteringsorderkonventionen bör därför ändras på så sätt att vägransgrunderna görs fakultativa. De bestämmelser i 2 kap. nordiska arresteringsorderlagen som berörs är följande:

- 5 § 4 om förbud mot dubbelbestraffning,
- 5 § 5 om beslut om åtalsunderlåtelse,
- 5 § 6 om pågående lagföring,
- 5 § 7 om gärningen begåtts på svenskt territorium, och
- 6 § om verkställighet av en frihetsberövande påföljd i Sverige.

I avsnitten 6.1.4, 6.1.5 och 6.2 övervägs – i anslutning till motsvarande överväganden i europeiska arresteringsorderlagen – hur vägransgrunderna bör utformas i nordiska arresteringsorderlagen. Mot bakgrund av de bedömningar

som gjorts ovan kommer en annan lagteknisk struktur att behövas även för vägransgrunderna i nordiska arresteringsorderlagen.

6.1.4 Krav på dubbel straffbarhet

Regeringens förslag: Ett överlämnande ska få vägras om den gärning som en europeisk arresteringsorder avser inte motsvarar brott enligt svensk lag.

Överlämnade ska dock inte få vägras om det i den europeiska arresteringsordern har angetts att gärningen finns angiven i bilagan till europeiska arresteringsorderlagen och det för gärningen enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer. Undantaget ska inte gälla om gärningen har begåtts i Sverige.

Ett överlämnande ska vidare få vägras om den gärning som en nordisk arresteringsorder avser har begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna, bl.a. *Svea hovrätt*, *Stockholms tingsrätt* och *Södertörns tingsrätt*, tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* efterfrågar ett förtydligande kring vad som avses med begreppet ”brott som är helt främmande för den svenska rättsordningen”. Detta uttrycksätt riskerar enligt hovrätten i förlängningen att domstolarna ställs inför avvägningar av närmast politisk karaktär. Det är inte heller klart hur en utredning om detta ska läggas fram i domstolsprocessen, eller av vem. Även *Åklagarmyndigheten* anser att det finns ett behov av vägledning hur begreppet ska tolkas när det gäller bedömningen av dubbel straffbarhet som fakultativ vägransgrund. Som exempel tar myndigheten upp att det inte är ovanligt att en arresteringsorder utfärdas för en person som har avvikit från ett fängelsestraff och då med själva avvikelserna om brott. I ett sådant fall finns det inte dubbel straffbarhet för rymningen men ofta för brottet som personen är dömd för. I detta sammanhang väcker Åklagarmyndigheten frågan om det skulle anses vara ”helt främmande för den svenska rättsordningen” att överlämna den eftersökta för brottet rymning om det är dubbel straffbarhet för brottet personen är dömd för. Vidare anser myndigheten när det gäller listbrott att samarbetet kring arresteringsordern har fungerat väl under lång tid och att man mot den bakgrunden kan ifrågasätta om det finns något behov av möjligheten att vägra överlämnande för listbrott begångna i Sverige. Åklagarmyndigheten föreslår därför att ”inte har begåtts i Sverige” tas bort i 2 kap. 5 a § andra stycket lagen om europeisk arresteringsorder.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande regler om dubbel straffbarhet

Av artikel 2.4 i arresteringsorderrambeslutet framgår att ett överlämnande kan förenas med villkor om att de gärningar som ligger till grund för den

europiska arresteringsordern utgör brott inte bara i den utfärdande medlemsstaten men även enligt den verkställande medlemsstatens lagstiftning, dvs. ett krav på dubbel straffbarhet kan ställas upp. Ett sådant krav får däremot inte ställas upp för de brott som räknas upp i artikel 2.2 (de s.k. listbrotten), under förutsättning att brottet kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i tre år eller mer i den utfärdande medlemsstaten. I artikel 4.1 i rambeslutet finns en korresponderande fakultativ vägransgrund som anger att den verkställande rättsliga myndigheten får vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder om den gärning som arresteringsordern avser inte är ett brott enligt lagen i den verkställande medlemsstaten, med undantag för de brott som räknas upp i artikel 2.2. Vidare finns i artikel 4.1 en tolkningsregel om hur vägransgrunden ska tillämpas i förhållande till brott mot en medlemsstats skatte-, tull- eller valutalagstiftning.

Dessa artiklar har införlivats i 2 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen. I första stycket anges att överlämnande får beviljas endast för en gärning som motsvarar brott enligt svensk lag. I andra stycket undantas från detta allmänna krav de brott som återfinns i en bilaga till lagen (vilka är de brott som anges i artikel 2.2 i arresteringsorderrambeslutet). Bestämmelsen i tredje stycket tillämpas i anslutning till rådets rambeslut 2009/829/RIF av den 23 oktober 2009 om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande. Enligt fjärde stycket kan ett överlämnande även avse accessoriska brott, dvs. för en gärning som inte kan leda till en frihetsberövande påföljd i ett år eller mer eller som inte ledde till en sådan påföljd om minst fyra månader. En förutsättning är dock att ett överlämnande sker för en annan gärning som lever upp till de förutsättningar som anges i 2 kap. 2 § första–tredje styckena. Det ska dock noteras att arresteringsorderrambeslutet inte innehåller några regler om överlämnande för accessoriska brott utan en sådan möjlighet infördes i svensk rätt när rambeslutet genomfördes (se prop. 2003/04:7 s. 79–80).

Med stöd av artikel 4.7a i rambeslutet kan en verkställighet av en europeisk arresteringsorder vägras om den avser en gärning som har begåtts på den verkställande medlemsstatens territorium. Några närmare kriterier för när vägransgrunden får tillämpas anges inte i artikeln. Denna artikel har införlivats i 2 kap. 5 § 7 europeiska arresteringsorderlagen. Om den gärning som den europeiska arresteringsordern avser helt eller delvis har ägt rum på svenskt territorium får ett överlämnande inte beviljas om den aktuella gärningen inte motsvarar ett brott enligt svensk lag. Bestämmelsen gäller även om det rör sig om ett s.k. listbrott.

I artikel 4.7b ges en möjlighet att vägra i de fall gärningen har begåtts utanför den utfärdande och verkställande medlemsstatens territorier. Denna bestämmelse har inte införlivats i svensk rätt.

Ett överlämnande enligt nordiska arresteringsorderlagen sker utan någon kontroll av dubbel straffbarhet, vilket följer av artikel 2.3 i arresteringsorderkonventionen. Ett överlämnande kan således ske för gärningar som inte är straffbara i den verkställande staten. Om gärningen har begåtts i Sverige finns i 2 kap. 5 § 7 nordiska arresteringsorderlagen en

vägransgrund (se artikel 5.2 i arresteringsorderkonventionen), som motsvarar den i 2 kap. 5 § 7 europeiska arresteringsorderlagen.

Vägransgrunden om dubbel straffbarhet bör bli fakultativ

Varken 2 kap. 2 § första stycket eller 5 § 7 europeiska arresteringsorderlagen ger något utrymme för rätten att göra en bedömning av om överlämnande bör ske i det enskilda fallet, om gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag.

De skäl som angavs i förarbetena till att införa ett krav på dubbel straffbarhet i europeiska arresteringsorderlagen kvarstår (se prop. 2003/04:7 s. 76–77 och 85). Bestämmelserna bör dock, som föreslås i promemorian, ändras med hänsyn till EU-domstolens praxis avseende de fakultativa vägransgrunderna i artikel 4 och 4a i arresteringsorderrambeslutet. Detsamma gäller kravet vid överlämnande för accessoriska brott enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket, trots att överlämnande för dessa brott inte omfattas av rambeslutets tillämpningsområde och således inte heller EU-domstolens praxis. Ingen remissinstans invänder mot förslagen.

Av bestämmelserna bör det således framgå att vägransgrunden om dubbel straffbarhet är fakultativ på så sätt att ett överlämnande får vägras, men måste inte, om gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag. Rör det sig om ett brott enligt bilagan till lagen (de s.k. listbrotten) bör som i dag ett överlämnande inte kunna vägras även om gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag. När det sedan gäller den bestämmelse (2 kap. 5 § 7 europeiska arresteringsorderlagen) som införlivar artikel 4.7 a bör den ändras på samma sätt, dvs. ett överlämnande får vägras om den aktuella gärningen har begåtts på svenskt territorium. Till skillnad från *Åklagarmyndigheten* anser regeringen att denna sistnämnda vägransgrund även, som i dag, bör kunna tillämpas om det rör sig om ett s.k. listbrott. Med hänsyn till bestämmelserna i 2 kap. brottsbalken kan den nuvarande lydelsen ”helt eller delvis” i 2 kap. 5 § 7 europeiska arresteringsorderlagen utgå. För en närmare redogörelse för när ett brott ska anses ha begåtts i Sverige hänvisas till propositionen *Aggressionsbrottet* i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt (prop. 2020/21:204 s. 96–97).

Genom de ändringar som föreslås kommer det i ett enskilt fall, trots att den gärning som den europeiska arresteringsordern avser inte är straffbar i Sverige, vara möjligt att erkänna och verkställa en sådan arresteringsorder. EU-domstolen har också i ett flertal avgöranden pekat på att vägransgrunderna i rambeslutet ska tolkas restriktivt eftersom de utgör undantag från huvudregeln om överlämnande, se bl.a. dom X, punkt 46. Att gärningen inte är straffbar i Sverige bör dock, om det inte rör sig om ett s.k. listbrott, vara en omständighet som talar med en viss styrka för att den europeiska arresteringsordern inte ska verkställas. Detta gäller särskilt om gärningen har begåtts i Sverige. Även i de fall då det rör ett listbrott kan den omständigheten att gärningen begåtts i Sverige ha en sådan särskild betydelse.

Vid bedömningen om ett överlämnande bör beviljas eller inte får samtliga relevanta omständigheter tas i beaktande. Enligt promemorian bör det mycket sällan bli aktuellt att bevilja överlämnande för ett brott som är helt främmande för den svenska rättsordningen. Regeringen delar den uppfattningen men vill

framhålla att även om brottet kan anses vara det så bör det inte automatiskt leda till att överlämnande vägras. Som anges i promemorian kan det finnas historiska, kulturella eller sociala skäl för att gärningen är kriminaliserad i den andra medlemsstaten och som i ett enskilt fall skulle kunna leda till att ett överlämnande beviljas, så länge det inte strider mot någon grundläggande svensk rättsprincip. *Åklagarmyndigheten* önskar vägledning kring hur begreppet ”helt främmande för den svenska rättsordningen” ska tolkas, exempelvis i förhållande till rymning från fängelsestraff. Sverige har visserligen inte kriminaliserat rymning, vilket har skett i flera andra medlemsländer. Rymning kan dock innebära andra konsekvenser för den dömda, t.ex. att en villkorlig frigivning kan skjutas upp (26 kap. 6 a § brottsbalken) eller att förutsättningarna för permissioner och vistelser utanför anstalt genom utslussningsåtgärder påverkas (10 kap. 1 § fängelselagen (2010:610)). Det rör sig således om att Sverige hittills valt en annan form av sanktion för denna gärning än flera andra medlemsstater. I och med att bestämmelsen om dubbel straffbarhet nu föreslås blir fakultativ kommer det finnas möjlighet att ta hänsyn till sådana skillnader. Enligt regeringens bedömning torde rymning vara ett sådant exempel på en gärning för vilken överlämnande bör kunna ske utan att det föreligger dubbel straffbarhet. I detta sammanhang kan noteras att regeringen i början av juni 2023 beslutade om tilläggsdirektiv till Utredningen om ett förstärkt samhällsskydd och en minskad risk för återfall i brott (Ju 2022:10) där utredaren bl.a. ska överväga och, oavsett ställningstagande i sak, föreslå kriminalisering av rymning (dir. 2023:74).

Hovrätten över Skåne och Blekinge anför att det finns en risk för att domstolar behöver göra avvägningar av närmast politisk karaktär om de, som anges i promemorian, ska ta hänsyn till att det kan finnas historiska, kulturella eller sociala skäl för att en gärning är kriminaliserad i den andra medlemsstaten och att sådana skäl i ett enskilt fall kan innebära att överlämnande bör ske. Regeringen har förståelse för den synpunkten. Förslaget i sig syftar dock till att bestämmelsen ska göras fakultativ och i det ligger att domstolarna har att göra en bedömning i det enskilda fallet. Det kan då inte uteslutas att det undantagsvis skulle kunna komma upp fall som visserligen är främmande för den svenska rättsordningen men där ett överlämnande trots allt bör ske. När det gäller frågan som Hovrätten över Skåne och Blekinge ställer om vem som ska lägga fram utredning kring omständigheter som kan leda till att ett överlämnande trots allt ska ske kan hänvisas till 4 kap. 3 § lagen om europeisk arresteringsorder respektive 3 kap. 3 § lagen om nordisk arresteringsorder av vilka framgår att åklagaren ska utreda om det finns förutsättningar för överlämnande från Sverige.

Vägransgrunden i 2 kap. 5 § 7 nordiska arresteringsorderlagen är även den obligatorisk och ger inte rätten något utrymme för en bedömning i det enskilda fallet om ett överlämnande ska beviljas eller inte. Med hänsyn till EU-domstolens praxis bör den ändras så att det ges ett utrymme för en sådan bedömning. Vidare bör den utformas på samma sätt som motsvarande regel i europeiska arresteringsorderlagen.

6.1.5 Hinder på grund av åtalsunderlåtelse, tidigare dom, pågående lagföring, preskription och utevarodom

Regeringens förslag: Överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder för en viss gärning ska få vägras om

- det i Sverige har meddelats åtalsunderlåtelse eller ett motsvarande beslut som avser gärningen,
- den som begärs överlämnad redan är dömd för gärningen i en annan stat än en medlemsstat i EU, Island eller Norge och, vid fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet, eller
- en förundersökning har inletts eller ett åtal har väckts i Sverige som avser gärningen.

Överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder ska även få vägras om

- den gärning som den europeiska arresteringsordern avser har begåtts i Sverige och påföljd för gärningen har fallit bort på grund av preskription eller inte längre kan dömas ut enligt svensk lag, eller
- den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande och om den utfärdande myndigheten inte har bekräftat att något av villkoren i artikel 4a.1 i arresteringsorderrambeslutet är uppfyllt.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna, bl.a. *Stockholms tingsrätt* och *Svea hovrätt*, tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Åklagarmyndigheten* anför, med hänsyn till principen om ömsesidigt erkännande, att det kan ifrågasättas om preskription ska vara en avslagsgrund ens i de fall då gärningen begåtts i Sverige. Myndigheten menar att det innefattar svåra överväganden att avgöra om visst handlande har skett i Sverige eftersom utvecklingen av brottsligheten under senare år har inneburit en betydande internationalisering. Vidare anför *Åklagarmyndigheten* att det finns ett behov av att lagstiftaren ytterligare utvecklar vilka överväganden som bör göras vid bedömningen när det är fråga om en utevarodom där villkoren inte är uppfyllda. Som exempel nämns att en återkommande fråga är om överlämnande ska ske när den delgivningsform som har använts i den utfärdande staten i och för sig inte uppfyller villkoren i artikel 4a 1 i arresteringsorderrambeslutet men ändå skulle accepteras enligt den svenska rättsordningen. Enligt myndigheten bör det därför klargöras att en omständighet som ska tas i beaktande vid den enskilda helhetsbedömningen är om delgivningsförfarandet accepteras enligt svensk rättsordning eftersom det inte bör ställas högre krav på ett utländskt delgivningsförfarande än ett svenskt.

Skälen för regeringens förslag

Vissa obligatoriska vägransgrunder i europeiska och nordiska arresteringsorderlagarna bör bli fakultativa

I artiklarna 4.2–4.5 och 4a i arresteringsorderrambeslutet regleras ett antal fakultativa vägransgrunder (artikel 4.1 och 4.7 samt artikel 4.6 behandlas i avsnitt 6.1.4 respektive avsnitt 6.2).

Den verkställande rättsliga myndigheten får vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder för en viss gärning om lagföring pågår i den verkställande medlemsstaten för samma gärning (artikel 4.2) eller det i den staten tidigare har meddelats ett beslut om att inte väcka åtal eller underlåta åtal avseende samma gärning (artikel 4.3). Vidare får ett överlämnande vägras om gärningen är preskriberad enligt den verkställande medlemsstatens lagstiftning och den staten har jurisdiktion avseende aktuell gärning (artikel 4.4) eller om det i en stat annan än en medlemsstat i EU har meddelats en dom avseende samma gärning och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i den stat där domen har meddelats (artikel 4.5). Slutligen får ett överlämnande vägras om den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande (dvs. en utevarodom) och den utfärdande myndigheten inte har bekräftat att något av de villkoren som anges i rambeslutet är uppfyllt (artikel 4a).

Samtliga dessa vägransgrunder har i huvudsak införlivats i europeiska arresteringsorderlagen, men som obligatoriska vägransgrunder (se 2 kap. 3 § 6 och 5 § 2, 4, 5 och 6). Rätten har vid sin prövning om huruvida den eftersökte ska överlämnas inte något utrymme för en bedömning om ett överlämnande ändå bör ske trots att förutsättningarna för att vägra är uppfyllda. Vid sin prövning kan rätten således inte beakta andra omständigheter som i det enskilda fallet ändå kan motivera ett överlämnande.

Mot bakgrund av EU-domstolens rättspraxis, som redovisas i avsnitt 6.1.2 och den bedömning som görs i avsnitt 6.1.3, anser regeringen, i likhet med den bedömning som görs i promemorian, att aktuella bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen bör omformuleras till fakultativa vägransgrunder. Ett bibehållande av dessa vägransgrunder som obligatoriska skulle inte vara i linje med den tolkning EU-domstolen gjort av motsvarande bestämmelser i arresteringsorderrambeslutet.

När det gäller hur de föreslagna fakultativa vägransgrunderna ska tillämpas i det enskilda fallet hänvisas till författningskommentaren.

Som redogörs för i avsnitt 6.1.2 anser EU-domstolen att skyldigheten enligt artikel 1.2 om att överlämna en eftersökt person är huvudregeln, medan de fakultativa vägransgrunderna är undantagen som ska tillämpas restriktivt. Samtidigt kan det konstateras att vägransgrunderna finns i rambeslutet av en anledning. En verkställande rättslig myndighet ska kunna beakta syftet med respektive vägransgrund, vilket ofta är att skydda vissa grundläggande rättigheter för den enskilde, t.ex. att inte riskera att lagföras två gånger för samma gärning. I fråga om en utevarodom gäller det att säkerställa att ett överlämnande av den berörda personen inte åsidosätter dennes rätt till försvar.

Med hänvisning till att vägransgrunden i artikel 4a.1 om utevarodomar är fakultativ har EU-domstolen klargjort att även om den verkställande rättsliga myndigheten konstaterar att den aktuella situationen inte omfattas av något av undantagen för att vägra verkställighet vid utevarodomar som anges i artikeln, kan den ta hänsyn till andra omständigheter som medför att överlämnandet av den eftersökte ändå inte åsidosätter hans eller hennes rätt till försvar. Domstolen ska alltså genom en helhetsbedömning avgöra om rätten till försvar har åsidosatts och kan då beakta alla särskilda omständigheter i målet, inklusive sådana som domstolen själv kan ha kännedom om (se bl.a. dom Dworzecki punkterna 50 och 51 och Tupikas, C-270/17, EU:C:2017:628, punkterna 96 och 97 och Zdiazsek, C-271/17, EU:C:2017:629, punkterna 106–108). Om domstolen kommer fram till att rätten till försvar inte har åsidosatts kan överlämnande beviljas. *Åklagarmyndigheten* anser att det särskilt bör framgå att en omständighet som domstolen kan beakta i sin helhetsbedömning är om delgivningsförfarandet accepteras i Sverige. Bedömningen av om rätten till försvar har tillgodosetts ska göras mot bakgrund av artikel 6 Europakonventionen och artikel 47 och 48 i EU-stadgan. Enligt regeringen finns det därför inte skäl att vid den bedömningen fästa något särskilt avseende vid om ett delgivningsförfarande motsvarar svenska regler om delgivning.

De fakultativa vägransgrunderna i artikel 5.1, 5.3 och 5.4 i arresteringsorderkonventionen (vilka motsvarar artikel 4.2, 4.3 och 4.5 i arresteringsorderrambeslutet) har införlivats i 2 kap. 5 § 4–6 nordiska arresteringsorderlagen, men då som obligatoriska vägransgrunder, dvs. ett utrymme för en bedömning i det enskilda fallet finns inte. Av samma skäl som anförs i avsnitt 6.1.3 bör aktuella vägransgrunder i nordiska arresteringsorderlagen ändras på så sätt att om förutsättningarna för en av vägransgrunderna är uppfyllda bör det finnas en möjlighet, och inte en skyldighet, för rätten att vägra överlämnande. För bestämmelsernas närmare tillämpning hänvisas även här till författningskommentaren. När det gäller de fakultativa vägransgrunderna i artikel 5.2 och 5.5 hänvisas till avsnitt 6.1.4 och 6.2.

Nedan övervägs ytterligare ändringar i några av de aktuella vägransgrunderna.

Förbud mot dubbelbestraffning (principen ne bis in idem)

Tillämpningen av 2 kap. 5 § 4 europeiska arresteringsorderlagen om hinder mot överlämnande när det har meddelats en dom i en annan stat än en medlemsstat i EU, Island eller Norge förutsätter att det under motsvarande förhållande hade utgjort hinder mot utlämning enligt 10 § tredje eller fjärde stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen). En likalydande bestämmelse finns i 2 kap. 5 § 4 nordiska arresteringsorderlagen.

Nämnda bestämmelser i utlämningslagen vilar på principen att möjligheten att utlämna till en annan stat än den där domen har meddelats ska korrespondera med möjligheten att i motsvarande fall, och med stöd av bestämmelserna i 2 kap. brottsbalken, lagföra för brottet i Sverige, utan hinder av att det redan finns en utländsk dom (se propositionen Ändringar i

lagstiftningen om utlämning för brott m.m. [prop. 1975:35 s.62]). Den lagtekniska konstruktionen i 10 § tredje och fjärde styckena utlämningslagen är komplicerad och avgränsas bl.a. av vilka internationella överenskommelser Sverige är bundet av och av var brottet begåtts eller mot vem brottet har riktats. Dessa avgränsningar och den specifika frågan om huruvida gärningen hade kunnat lagföras i Sverige är dock inte några omständigheter som ska beaktas enligt artikel 4.5 i arresteringsorderrambeslutet eller artikel 5.3 i arresteringsorderkonventionen. Den aktuella vägransgrunden i europeiska respektive nordiska arresteringsorderlagen bör därför anpassas till den formulering som finns i artikel 4.5 i rambeslutet och artikel 5.3 i konventionen.

Med anledning av att kopplingen till utlämningslagen tas bort, bör vid prövningen i fråga om vägransgrunden ska tillämpas, någon jämförelse inte ske med vad som hade blivit utfallet enligt utlämningslagen.

Hinder på grund av pågående lagföring i Sverige (lis pendens)

Enligt 2 kap. 5 § 5 europeiska arresteringsorderlagen får överlämnande inte beviljas om förundersökning har inletts eller åtal har väckts i Sverige för gärningen och förundersökningsledaren, eller när åtal har väckts, handläggande åklagare i det ärendet motsätter sig att lagföringen sker i den utfärdande medlemsstaten. En likalydande bestämmelse finns i 2 kap. 5 § 6 nordiska arresteringsorderlagen.

Mot bakgrund av att det föreslås att aktuella bestämmelser i europeiska respektive nordiska arresteringsorderlagen ska omformuleras till fakultativa vägransgrunder finns det anledning att se över övriga delar av bestämmelserna.

En möjlighet för rätten att vägra överlämnande på grund av pågående lagföring samtidigt som förundersökningsledaren eller den åklagare som väckt åtal motsätter sig att lagföring sker i den utfärdande staten blir motsägelsefull. Nuvarande formulering förutsätter att vägransgrunden är obligatorisk, dvs. om t.ex. en åklagare motsätter sig lagföring i den andra staten, ska rätten, utan att själv göra några överväganden, respektera åklagarens ställningstagande och vägra överlämnande (se bl.a. prop. 2003/04:7 s. 179). I och med att vägransgrunden i respektive lag föreslås bli fakultativ och att det är rätten, i egenskap av verkställande rättslig myndighet, som ska pröva om ett överlämnande ska beviljas även om det pågår en lagföring i Sverige, bör den del av bestämmelserna som hänför sig till förundersökningsledarens eller åklagarens inställning utgå. Däremot ska deras inställning beaktas av rätten i fråga om överlämnande ska ske, trots att lagföring pågår i Sverige, vilket närmare redogörs för i författningskommentaren.

Med hänsyn till dessa ändringar bör den åklagare som handlägger ärendet om överlämnande rådgöra med förundersökningsledaren eller, om åtal har väckts, handläggande åklagare i det svenska brottmålet om var lagföring bäst sker. Detta kan regleras i förordning. De synpunkter som förundersökningsledaren eller åklagaren för fram kan sedan rätten informeras om.

Preskription

Artikel 4.4 i arresteringsorderrambeslutet om vägran på grund av preskription har genomförts i 2 kap. 5 § 6 europeiska arresteringsorderlagen. Ett överlämnande får inte beviljas om påföljd för gärningen har fallit bort på grund av preskription eller inte längre kan dömas ut enligt svensk lag och gärningen helt eller delvis har ägt rum i Sverige eller den eftersökte är svensk medborgare. Någon motsvarande vägransgrund finns inte i arresteringsorderkonventionen.

I det föregående föreslås att vägransgrunden i europeiska arresteringsorderlagen ska vara fakultativ. Därutöver bör andra ändringar övervägas, dels om vägransgrunden bör utvidgas i och med att den föreslås vara fakultativ, dels om svenskt medborgarskap ska utgöra ett krav för att vägra.

Vägransgrunden i artikel 4.4 i rambeslutet förutsätter att den verkställande medlemsstaten har jurisdiktion avseende den gärning som den europeiska arresteringsordern avser. Bestämmelserna i 2 kap. 5 § 6 i europeiska arresteringsorderlagen har denna koppling i och med att den endast kan tillämpas om gärningen helt eller delvis har ägt rum i Sverige eller om den eftersökte är svensk medborgare. Det sistnämnda kravet infördes emellertid för att särskilt värna svenska medborgare och inte för att tydliggöra vilka svenska jurisdiktionsregler som skulle kopplas till bestämmelsens tillämpningsområde (se prop. 2003/04:7 s. 88–89).

I och med att vägransgrunden om preskription föreslås bli fakultativ och rätten ges ett utrymme för en bedömning i varje enskilt fall kan det övervägas om vägransgrunden ska kunna tillämpas i samtliga fall när det finns svensk domsrätt. I promemorian görs bedömningen att vägransgrunden inte bör utvidgas till situationer då Sverige har domsrätt över brott som begåtts utomlands. Regeringen delar den bedömningen och anser i likhet med vad som föreslås i promemorian att bestämmelsen däremot bör, som i dag, kunna tillämpas när den gärning som den europeiska arresteringsordern avser har begåtts i Sverige. Om en annan medlemsstat vill lagföra en person eller verkställa ett straff för ett brott som har begåtts i Sverige är det rimligt att svenska regler om preskription (såväl åtals- som påföljdspreskription) kan utgöra hinder mot överlämnande. I likhet med vad som anförs i avsnitt 6.1.4 om kravet på dubbel straffbarhet för gärningar som har begåtts i Sverige, är det befogat att kräva att ett överlämnande för en sådan gärning, med hänsyn till svenska preskriptionsregler, inte bör kunna ske i större utsträckning än det hade varit möjligt att här lagföra för gärningen eller verkställa ett utdömt straff, om inte andra omständigheter ändå talar för att ett överlämnande bör beviljas. Att det, som *Åklagarmyndigheten* påpekar, i vissa fall kan vara svårt att avgöra om den aktuella gärningen har begåtts i Sverige utgör inte ett tillräckligt tungt vägande skäl mot en sådan ordning.

Vägransgrunden kan i dag tillämpas, oavsett var brottet har begåtts, när den eftersökte är svensk medborgare. Skälet till det är främst, som ovan anges, att värna svenska medborgare från överlämnande och att det ansågs alltför långtgående att avskaffa ett sådant krav som då gällde vid utlämning av svenska medborgare inom EU (se prop. 2003/04:7 s. 89). Denna omständighet

bör emellertid, som anförs i promemorian, inte längre utgöra ett skäl för att tillämpa vägransgrunden. Europeiska arresteringsorderlagen har tillämpats i över 20 år. Vid utvärderingar av lagstiftningen och i dialogen med relevanta myndigheter har inget framförts om att det finns ett särskilt behov av att värna svenska medborgare i detta avseende. Det främsta skälet för att ta bort kravet på att det ska röra sig om en svensk medborgare är emellertid att det är tveksamt om regleringen är förenlig med likabehandlingsprincipen i artikel 18 EUF-fördraget. Principen innebär i nu aktuell kontext att svenska medborgare vid överlämnande enligt europeisk arresteringsorder inte får särbehandlas i förhållande till övriga unionsmedborgare. Detta har EU-domstolen slagit fast i flertal domar som rör överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder (se avsnitt 6.2.2 för en närmare genomgång av denna rättspraxis). I svensk praxis har Högsta domstolen (se dom i mål Ö 8346–22, meddelad den 4 april 2023) funnit att en unionsmedborgare är att jämställa med en svensk medborgare vid tillämpning av bestämmelsen med hänvisning till likabehandlingsprincipen. Regeringen finner därför, i likhet med promemorian, att kravet på att det ska röra sig om en svensk medborgare bör tas bort. Sammanfattningsvis ska ett överlämnande få vägras med beaktande av svenska preskriptionsregler endast i de fall den gärning som den europeiska arresteringsordern avser har begåtts i Sverige.

6.2 Verkställighet i den verkställande staten av den frihetsberövande påföljd som dömts ut i den utfärdande staten

6.2.1 Nuvarande reglering

Den internationella regleringen

Enligt arresteringsorderrambeslutet är en europeisk arresteringsorder ett rättsligt avgörande av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat ska gripa en eftersökt person för att sedan överlämna honom eller henne till den utfärdande medlemsstaten för att där lagföras eller verkställa en frihetsberövande påföljd (se artikel 1.1).

Enligt artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet får den verkställande rättsliga myndigheten, under vissa förutsättningar, vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder som har utfärdats för verkställighet av en frihetsberövande påföljd om den verkställande medlemsstaten åtar sig att själv verkställa påföljden. Om den eftersökte i stället ska överlämnas för lagföring får, i vissa fall, överlämnandet villkoras av att den eftersökte återförs till den verkställande staten för att där avtjäna den frihetsberövande påföljd som kommer att dömas ut i den utfärdande medlemsstaten efter avslutad lagföring. Detta följer av artikel 5.3 i rambeslutet.

När det gäller förfarandet för att föra över verkställigheten av den frihetsberövande påföljden till den verkställande medlemsstaten finns bestämmelser i artikel 25 i rådets rambeslutet 2008/909/RIF av den 27

november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder). Av den artikeln följer att bestämmelserna i rambeslutet, i tillämpliga delar och i den utsträckning de är förenliga med bestämmelserna i arresteringsorderrambeslutet, ska gälla i de fall en medlemsstat ska verkställa en frihetsberövande påföljd enligt artikel 4.6 eller artikel 5.3 i arresteringsorderrambeslutet.

I artiklarna 5.5 och 6 i arresteringsorderkonventionen finns bestämmelser som motsvarar artikel 4.6 respektive artikel 5.3 i arresteringsorderrambeslutet. Däremot finns i det nordiska regelverket ingen motsvarighet till artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder.

Det svenska regelverket när en europeisk arresteringsorder har utfärdats och Sverige är verkställande stat

För de fall Sverige är verkställande stat har artiklarna 4.6 och 5.3 i arresteringsorderrambeslutet införlivats i 2 kap. 6 § respektive 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen medan artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder har införlivats i huvudsak i 7 kap. 1 § i samma lag. Sistnämnda rambeslut har i övrigt genomförts i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (europeiska verkställighetslagen) och förordningen (2015:109) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (europeiska verkställighetsförordningen).

Enligt 2 kap. 6 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen får ett överlämnande för verkställighet av en frihetsberövande påföljd inte beviljas om den eftersökte är svensk medborgare och han eller hon begär att påföljden ska verkställas i Sverige. I andra stycket anges att om den eftersökte vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i den utfärdande medlemsstaten får överlämnande vägras endast om det med hänsyn till den eftersöktes personliga förhållanden eller av någon annan anledning finns särskilda skäl till att verkställigheten sker i Sverige.

Om den europeiska arresteringsordern avser lagföring får enligt 3 kap. 2 § första stycket ett överlämnande beviljas endast om den utfärdande myndigheten lämnar garantier att den eftersökte återförs till Sverige för att verkställa den frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut. En förutsättning för det är att den eftersökte är svensk medborgare och att han eller hon begär att verkställighet ska ske i Sverige. I 3 kap. 2 § andra stycket finns ett undantag som motsvarar det undantag som finns i 2 kap. 6 § andra stycket.

När det gäller begränsningen till svenska medborgare anges i förarbetena följande (prop. 2003/04:7 s. 91–92 och 96). En möjlighet att vägra överlämnande av utländska medborgare som har anknytning till Sverige är förenad med svårigheter som inte låter sig göras i ett överlämnandeförfarande. I stället är det bättre att låta den frågan hanteras inom ramen för överförande av straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen), som då gällde i samarbetet mellan EU:s medlemsstater (numera tillämpas

europiska verkställighetslagen). Ett annat skäl är att om även utländska medborgare inkluderas i aktuell bestämmelse skulle det vara svårare att överlämna än att utlämna en utländsk medborgare.

I 7 kap. 1 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen anges att europeiska verkställighetslagen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ den lagen, ska tillämpas när en straffverkställighet ska föras över till Sverige med stöd av 2 kap. 6 § eller 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen.

Tanken med hänvisningen till europeiska verkställighetslagen är att Kriminalvården ska meddela en verkställbarhetsförklaring enligt 3 kap. 9 § nämnda lag som innebär att den utländska påföljden ska verkställas i Sverige. Tidpunkten för Kriminalvårdens förklaring är antingen direkt efter rättsens beslut om att vägra överlämnande eller i anslutning till att den eftersökte återförs till Sverige enligt uppställda villkor. Kriminalvården ska däremot inte pröva om det finns förutsättningar för eller hinder mot att verkställighet sker i Sverige eftersom rätten redan tagit ställning till den frågan när den vägrade överlämnande enligt 2 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen eller ställde krav på garantier enligt 3 kap. 2 § i samma lag (se prop. 2014/15:29 s. 150–151).

Hänvisningen i 7 kap. 1 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen till europeiska verkställighetslagen innebär att även andra bestämmelser i den lagen ska tillämpas, främst de i 3 kap., bl.a. att den utfärdande myndigheten enligt 6 § sänder över dom och intyg. Vidare kan Kriminalvården, om förutsättningar finns, anpassa den frihetsberövande påföljden enligt 12–14 §§. I 15–19 §§ finns bestämmelser om tvångsmedel som också blir tillämpliga. Vid tillämpningen av 3 kap. 15 § krävs emellertid inte någon begäran från behörig myndighet i den andra medlemsstaten för att tvångsmedel ska få användas.

Av 7 kap. 1 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen följer att om rätten har vägrat överlämnande med stöd av 2 kap. 6 § ska Kriminalvården inte meddela någon verkställbarhetsförklaring om den utfärdande medlemsstaten motsätter sig att verkställigheten överförs. Undantaget infördes efter Lagrådets påpekande om att det finns principiella invändningar mot att Sverige verkställer en frihetsberövande påföljd utan den andra statens samtycke eller begäran (se prop. 2003/04:7 s. 203 och 355). Det kan emellertid noteras att när undantaget infördes gällde inte europeiska verkställighetslagen utan en verkställighet överfördes med stöd av internationella verkställighetslagen. Samarbetet mellan EU:s medlemsstater baserade sig då i huvudsak på en konvention från 1983 som krävde båda staters samtycke för att ett överförande skulle ske.

Det svenska regelverket när en nordisk arresteringsorder har utfärdats och Sverige är verkställande stat

Artikel 5.5 i arresteringsorderkonventionen har införlivats i 2 kap. 6 § nordiska arresteringsorderlagen. I 6 kap. 1–3 §§ nordiska arresteringsorderlagen finns bestämmelser om överförande av verkställigheten till Sverige när rätten har vägrat överlämnande för att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige.

Något införlivande av artikel 6 i konventionen (som motsvarar artikel 5.3 i arresteringsorderrambeslutet) har däremot inte skett. Mot bakgrund av det goda och smidiga samarbetet enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen) ansågs det inte finnas något behov av att införa bestämmelser om överlämnande på villkor om återförande (se prop. 2010/11:158 s. 76–77).

I huvudsak är 2 kap. 6 § första och andra styckena nordiska arresteringsorderlagen likalydande med 2 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen. Ett överlämnande får inte beviljas om den eftersökte är svensk medborgare och han eller hon begär att påföljden ska verkställas i Sverige. Om den eftersökte vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i den utfärdande staten får överlämnande vägras endast om det med hänsyn till den eftersöktes personliga förhållanden eller av någon annan anledning finns särskilda skäl till att verkställigheten sker i Sverige. I 2 kap. 6 § tredje stycket nordiska arresteringsorderlagen finns en bestämmelse som däremot inte har någon motsvarighet i europeiska arresteringsorderlagen. Om den eftersökte är utländsk medborgare och vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i Sverige, får överlämnande inte beviljas om han eller hon begär att påföljden ska verkställas i Sverige och det med hänsyn till hans eller hennes personliga förhållanden eller av någon annan anledning finns särskilda skäl till att verkställigheten sker i Sverige.

När arresteringsorderkonventionen genomfördes övervägde regeringen att inte införliva artikel 5.5 mot bakgrund av det väl fungerande samarbetet enligt nordiska verkställighetslagen. Med hänsyn till att de andra nordiska staterna hade införlivat nämnda artikel i sina respektive lagar infördes emellertid 2 kap. 6 § (se prop. 2010/11:158 s. 75). Inkluderingen av utländska medborgare i tredje stycket var framför allt motiverat av hänsyn till hans eller hennes sociala återanpassning (se prop. 2010/11:158 s. 76).

Av 6 kap. 1 § nordiska arresteringsorderlagen framgår att om rätten med stöd av 2 kap. 6 § har vägrat överlämnande, ska Kriminalvården besluta om att överföra verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande staten motsätter sig det.

Vilka regler som ska gälla för förfarandet och verkställigheten i Sverige beror på vilken frihetsberövande påföljd som avses. Rör det sig om fängelse ska vissa bestämmelser i nordiska verkställighetslagen tillämpas, bl.a. de om användande av tvångsmedel (5 a–5 c §§), om verkställigheten av påföljden (6, 7, 22, 23, 27, 34 och 35 §§) och om preskription och nåd (31 §). Om den frihetsberövande påföljden i Sverige ska verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller slutna ungdomsvård ska enligt 6 kap. 3 § nordiska arresteringsorderlagen vissa bestämmelser i 3 och 4 kap. europeiska verkställighetslagen tillämpas, dock inte 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Skälet till att europeiska verkställighetslagen ska tillämpas är att nordiska verkställighetslagen inte omfattar överförande av de två sistnämnda påföljderna (se 8 § samma lag).

Kriminalvårdens beslut om att den utländska påföljden ska verkställas i Sverige är av formell karaktär. Myndigheten ska, på samma sätt som enligt europeiska arresteringsorderlagen, inte pröva om det finns förutsättningar för eller hinder mot att verkställighet sker i Sverige eftersom rätten redan har tagit ställning till den frågan när den vägrade överlämnande enligt 2 kap. 6 § nordiska arresteringsorderlagen (se prop. 2014/15:29 s. 150–151 och 215, jfr även prop. 2010/11:158 s. 107 och 149). Att något beslut inte ska fattas av Kriminalvården om den utfärdande staten motsätter sig en verkställighet i Sverige motiverades inte särskilt utan torde ha införts eftersom motsvarande regel finns i europeiska arresteringsorderlagen (se prop. 2010/11:158 s. 108).

6.2.2 EU-domstolens praxis vid tolkning av artiklarna 4.6 och 5.3 i arresteringsorderrambeslutet

EU-domstolen har i flera mål tolkat innebörden av artiklarna 4.6 och 5.3 i arresteringsorderrambeslutet och artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder samt medlemsstaternas införlivande av dessa artiklar, utöver frågan om att vägransgrunden i artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet är fakultativ (se avsnitt 6.1.2).

Inledningsvis kan konstateras att EU-domstolen ett flertal gånger har betonat att syftet med såväl artikel 4.6 som artikel 5.3 är att gynna den eftersöktes sociala återanpassning (se bl.a. dom Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, punkt 32, dom SF, C-314/18, EU:C:2020:191, punkt 48 och dom O.G., C-700/21, EU:C:2023:444, punkt 49). EU-domstolen menar också att social återanpassning inte är ett intresse endast för den dömde utan för hela unionen (se dom SF, punkt 51). Som nämns i avsnitt 6.1.2 kan en medlemsstat vid införlivandet av en vägransgrund begränsa dess tillämpningsområde, eftersom en sådan begränsning förstärker det system som arresteringsorderrambeslutet inför och huvudregeln enligt artikel 1.2 om att överlämnande ska ske (se dom Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, punkt 62 och dom Sut, punkt 46).

I dom Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437 tog EU-domstolen ställning till räckvidden av begreppen ”uppehåller sig” och bosatt” i den verkställande medlemsstaten i artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet. Till att börja med konstaterade EU-domstolen att dessa begrepp ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom unionen samt att medlemsstaterna inte kan ge dessa begrepp en större räckvidd än som följer av en sådan enhetlig tolkning (se punkterna 41–43). När det gäller begreppet ”uppehåller sig” (i den verkställande medlemsstaten) menade EU-domstolen att artikel 4.6 kan inte tolkas på så sätt att en eftersökt person som, utan att vara medborgare i eller bosatt i den verkställande medlemsstaten, uppehåller sig där sedan en viss tid tillbaka inte i något fall kan anses ha en sådan anknytning till denna medlemsstat som skulle kunna motivera att ett överlämnande vägras (punkt 37). Uttrycket ”uppehåller sig” avser situationer där den eftersökte efter en stabil vistelse under viss tid har fått en anknytning till den verkställande medlemsstaten som kan jämföras med sådan anknytning som följer av att personen är bosatt i den staten (punkt 46). Vid prövningen om så är fallet ska

det göras en helhetsbedömning som grundar sig på flera objektiva omständigheter som kännetecknar personens situation, bl.a. varaktigheten, arten och villkoren för vistelsen samt även den eftersökta personens familjeband och ekonomiska band till den verkställande medlemsstaten (punkt 48).

I dom Wolzenburg behandlade EU-domstolen en medlemsstats genomförande av artikel 4.6 med hänsyn till likabehandlingsprincipen i dåvarande artikel 12 första stycket EG-fördraget (numera artikel 18 EUF-fördraget) avseende en unionsmedborgare som vistats en viss tid i den verkställande medlemsstaten. Domstolen ansåg att den verkställande medlemsstaten, utöver villkor om vistelsens längd, inte får uppställa ytterligare administrativa krav såsom ett krav på permanent uppehållstillstånd för att ett överlämnande ska kunna vägras (punkt 53). När det gäller vistelsens längd ansåg domstolen att likabehandlingsprincipen inte utgör något hinder mot ett krav på att eftersökta personer som är medborgare i en annan medlemsstat, till skillnad från den verkställande medlemsstatens egna medborgare, ska ha vistats lagligt i den staten utan avbrott under minst fem år (punkterna 70 och 73).

I dom Lopes Da Silva Jorge tog EU-domstolen på nytt ställning till artikel 4.6 och likabehandlingsprincipen. Domstolen konstaterade att en medlemsstat vid genomförandet av artikel 4.6 kan besluta om att inskränka de fall där den verkställande rättsliga myndigheten kan vägra överlämna en person som omfattas bestämmelsens tillämpningsområde. En medlemsstat kan däremot inte, utan att åsidosätta principen om icke-diskriminering enligt artikel 18 EUF-fördraget, undantagslöst och automatiskt utesluta alla medborgare från andra medlemsstater som uppehåller sig i eller är bosatta där från tillämpningsområdet, oavsett vad de har för anknytning till den staten (punkt 59). Domstolen menade också att andra brister i den nationella lagstiftningen som innebär att utländska domar endast kan verkställas mot egna medborgare, och inte andra unionsmedborgare, inte kan motivera en särbehandling vid genomförandet av artikel 4.6 (punkt 49).

I dom O.G. C-700/21 (EU:C:2023:444) besvarade domstolen frågan om tredjelandsmedborgare som uppehåller sig eller är bosatta i en medlemsstat undantagslöst och automatiskt är undantagna från tillämpningsområdet för den fakultativa vägransgrunden i artikel 4.6. Domstolen fann att principen om allas likhet inför lagen (se artikel 20 EUF-fördraget) gäller alla, även tredjelandsmedborgare, varför nationell lagstiftning som undantar tredjelandsmedborgare från tillämpningsområdet för artikel 4.6 strider mot denna princip. Den verkställande rättsliga myndigheten har därför att göra samma bedömning när det gäller tredjelandsmedborgare som unionsmedborgare i det här fallet.

Av artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet framgår att den verkställande rättsliga myndigheten får vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder om den verkställande medlemsstaten åtar sig att verkställa den aktuella frihetsberövande påföljden. I dom Popławski I påpekade EU-domstolen att varje vägran att verkställa en europeisk arresteringsorder förutsätter ett verkligt åtagande från den verkställande medlemsstatens sida att verkställa den aktuella

påföljden och det räcker inte att den medlemsstaten förklarar sig vara beredd att ta över verkställigheten (punkt 22). Av detta åtagande följer vidare att varje vägran att överlämna ska föregås av en kontroll av den verkställande rättsliga myndigheten av möjligheten att verkställa påföljden i enlighet med den nationella lagstiftningen och saknas en sådan möjlighet ska den europeiska arresteringsordern verkställas (samma punkt). I annat fall finns en risk att den eftersökte undgår straff, vilket inte kan anses vara förenligt med rambeslutet (punkt 23). Ett införlivande av artikel 4.6 som innebär att det faktiska övertagandet av verkställigheten inte är garanterat vid tidpunkten för vägran och utan att det är möjligt att ifrågasätta denna vägran om det i ett senare skede visar sig vara omöjligt att överta verkställigheten är inte förenligt med rambeslutet (punkt 24, jfr även generaladvokatens förslag till avgörande i samma mål, EU:C:2017:116, punkter 56–62).

Med hänsyn till EU-domstolens dom Popławski I och den hänskjutande domstolens kompletterande frågor slog EU-domstolen fast i dom Popławski II, C-573/17, EU:C:2019:350 att arresteringsorderrambeslutet inte har direkt effekt och att principen om unionsrättens företräde – med hänsyn till detta – inte ålägger domstolar i en medlemsstat att underlåta att tillämpa en nationell bestämmelse som är oförenlig med en bestämmelse i rambeslutet (punkt 109). Däremot menade EU-domstolen att medlemsstaterna har en skyldighet att tolka nationella bestämmelser konformt med rambeslutet i syfte att uppnå ett resultat som är förenligt med de ändamål som eftersträvas med rambeslutet (samma punkt). EU-domstolen pekade på att ett ändamål som eftersträvas med artikel 4.6 i rambeslutet är, utöver social återanpassning, att den eftersökte inte ska undgå straff (punkterna 103–106).

I dom Sut konstaterade EU-domstolen att artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet kan tillämpas även i de fall den gärning som den europeiska arresteringsordern avser endast kan leda till ett bötesstraff i den verkställande medlemsstaten, under förutsättning att den frihetsberövande påföljden verkligen verkställs i nämnda stat (punkt 50).

I dom I.B., C 306/09, EU:C:2010:626 tolkade EU-domstolen artiklarna 4.6 och 5.3 i arresteringsorderrambeslutet i anslutning till en utevarodom. Den eftersökte, bosatt i den verkställande medlemsstaten, hade dömts i sin utvaro till fängelse. Den europeiska arresteringsordern avsåg verkställighet av denna påföljd samtidigt som det i ordern angavs att den eftersökte hade rätt till en ny prövning efter överlämnandet. Eftersom en tillämpning av artikel 4.6 skulle innebära att den inte eftersökte kunde nyttja sin rätt till en ny prövning, ansåg EU-domstolen att den utfärdade europeiska arresteringsordern i aktuellt fall var jämförbar med en arresteringsorder för lagföring till följd att artikel 5.3 i rambeslutet kunde tillämpas (punkterna 57 och 59). Domstolen menade att denna tolkning var den enda möjliga för att underlätta den eftersöktes sociala återanpassning, vilket såväl artikel 4.6 som artikel 5.3 åsyftar (punkt 58).

EU-domstolen har preciserat tillämpningsområdet för artikel 5.3 även i andra avseenden. I dom SF tog domstolen ställning till dels vid vilken tidpunkt den eftersökte ska återföras till den verkställande medlemsstaten, dels möjligheterna för behöriga myndigheter i denna stat att anpassa den utdömda påföljden efter det att den eftersökte återförts till den staten. När det gäller

tidpunkten för återförande menade EU-domstolen att ett återförande bör som huvudregel ske efter det att domen på den frihetsberövande påföljden har fått laga kraft (punkterna 53 och 54). Om ytterligare processuella förfaranden är aktuella i den utfärdande medlemsstaten, t.ex. att egendom ska förverkas, får intresset av den eftersöktes sociala återanpassning vägas mot dels behovet av att till fullo beivra de brott som avses, dels den eftersöktes rätt att närvara och på bästa sätt försvara sig (punkterna 56 och 57). Däremot kan den utfärdande rättsliga myndigheten inte systematiskt och automatiskt kräva att skjuta upp ett återförande till dess att samtliga förfaranden har avslutats (punkt 60). När det gäller möjligheterna att anpassa den utdömda påföljden ansåg EU-domstolen att det får ske, men inom de snäva ramar som följer av artikel 8 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder (punkt 66).

6.2.3 Behov av ändringar i europeiska och nordiska arresteringsorderlagarna med hänsyn till EU-domstolens praxis

Regeringens bedömning: De bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen som genomför artiklarna 4.6 och 5.3 i arresteringsorderrambeslutet bör ändras så att

- rätten ges utrymme att göra en bedömning i det enskilda fallet av om ett överlämnande ska beviljas,
- personkretsen utvidgas till att avse andra än svenska medborgare,
- det förtydligas att en vägran att verkställa en europeisk arresteringsorder med stöd av artikel 4.6 eller ett krav på garantier enligt artikel 5.3 innebär ett verkligt åtagande för Sverige att verkställa den frihetsberövande påföljd som avses i den europeiska arresteringsordern eller som döms ut efter ett överlämnande, och
- det förtydligas att vid överlämnande för verkställighet av en utevarodom med en rätt till förnyad prövning, bör det finnas möjlighet att med stöd av artikel 5.3 ställa upp krav på garantier om återförande.

De bestämmelser i nordiska arresteringsorderlagen som införlivar artikel 5.5 i arresteringsorderkonventionen bör i huvudsak ändras på motsvarande sätt.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Vilka ändringar bör göras i europeiska arresteringsorderlagen med anledning av EU-domstolens praxis?

Mot bakgrund av det som anges i avsnitt 6.1.3 delar regeringen den bedömning som görs i promemorian att de bestämmelser som genomför artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet bör ändras för att ge rätten ett utrymme för en

bedömning i det enskilda fallet av om ett överlämnande ska beviljas utifrån de förutsättningar som anges i artikeln. Bestämmelsen i nuvarande 2 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen ger inte något sådant utrymme. Visserligen innehåller andra stycket ett undantag från huvudregeln, som innebär att ett överlämnande kan beviljas trots att den eftersökte är svensk medborgare och han eller hon begär att påföljden ska verkställas i Sverige. Undantaget begränsas till de fall när den eftersökte har stadigvarande vistats i den utfärdande medlemsstaten sedan minst två år vid tiden för gärningen. Andra situationer torde emellertid kunna förekomma i vilka det också är befogat att göra undantag från huvudregeln. Ett exempel är om den eftersöktes vistelse i den utfärdande staten vid tiden för gärningen är kortare än två år, men att han eller hon därefter bott och arbetat i den utfärdande medlemsstaten i ett flertal år innan en europeisk arresteringsorder utfärdas. Ett annat exempel är om den eftersökte är bosatt sedan många år i en tredje stat och har en ringa anknytning till Sverige. I de båda nämnda fallen ska första stycket tillämpas och en begäran om överlämnande avslås. Det finns alltså inte något utrymme för rätten att göra en annan bedömning trots att det kan ifrågasättas om det bakomliggande syftet med bestämmelsen, dvs. den eftersöktes sociala återanpassning, uppnås genom en verkställighet i Sverige.

Enligt artikel 5.3 i arresteringsorderrambeslutet får ett överlämnande villkoras av ett krav på att den eftersökte återsänds till den verkställande medlemsstaten för att där verkställa den frihetsberövande påföljd som döms ut. EU-domstolen har inte uttryckligen tagit ställning till om den verkställande rättsliga myndigheten ska ges utrymme för en bedömning i det enskilda fallet vid tillämpningen av artikeln, förutom att den ska ses som ett undantag från huvudregeln i artikel 1.2 i rambeslutet och av den anledningen ska tolkas restriktivt (jfr dom SF, punkt 39). Med hänsyn till artikelns ordalydelse och EU-domstolens praxis avseende artikel 4.6 är det svårt att tolka den på annat sätt än att den ställer krav på att den verkställande rättsliga myndigheten ska ha möjlighet att göra en bedömning i det enskilda fallet. Nuvarande reglering i 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen ger inte rätten någon sådan möjlighet, oaktat undantaget i andra stycket. En sådan möjlighet bör därför införas.

När det sedan gäller begränsningen i 2 kap. 6 § och 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen till svenska medborgare får det anses stå klart att uteslutandet av andra unionsmedborgare står i strid med likabehandlingsprincipen i artikel 18 i EUF-fördraget. Kommissionen har också i sin formella underrättelse, med hänvisning till EU-domstolens praxis, anfört att nämnda bestämmelser strider mot denna princip (se avsnitt 5). Bestämmelserna i lagen bör av denna anledning ändras. Av EU-domstolens avgörande i O.G. får det även anses klargjort att uteslutandet av tredjelandsmedborgare strider mot artikel 20 i EUF-fördraget, dvs. principen om allas likhet inför lagen. Bestämmelserna bör därför även omfatta andra än unionsmedborgare.

Därutöver bör det i bestämmelserna som genomför artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet förtydligas att rättens beslut att vägra överlämnande innebär ett verkligt åtagande att verkställa den frihetsberövande

påföljd som avses i den europeiska arresteringsordern. EU-domstolen har inte direkt uttalat sig om denna fråga i relation till artikel 5.3 i rambeslutet, men samma utgångspunkt bör gälla och av bestämmelserna som genomför denna artikel bör det på likartat sätt förtydligas att Sverige åtar sig att verkställa den frihetsberövande påföljd som kan dömas ut efter en lagföring i den utfärdande medlemsstaten.

Slutligen bör det, med hänsyn till dom I.B., i europeiska arresteringsorderlagen klargöras att rätten får kräva att den eftersökte, om övriga förutsättningar är uppfyllda, ska återföras till Sverige för att verkställa en frihetsberövande påföljd i de fall den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en utevarodom, samtidigt som det finns garantier om att den eftersökte har rätt till en förnyad prövning för det fall han eller hon överlämnas till den utfärdande medlemsstaten.

Sammanfattningsvis anser regeringen att de bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen som införlivar artiklarna 4.6 och 5.3 i arresteringsorderrambeslutet bör ändras på så sätt att det ges utrymme för en bedömning i det enskilda fallet, personkretsen utvidgas och en vägran eller ett uppställande av villkor medför ett verkligt åtagande att verkställa den frihetsberövande påföljd som avses i den europeiska arresteringsordern eller som kan komma att dömas ut. Därutöver bör det tydliggöras att införlivandet av artikel 5.3 även avser utevarodomar beträffande vilka den eftersökte har rätt till en ny prövning efter ett överlämnande. Närmare överväganden i dessa delar görs i avsnitt 6.2.5.

Vilka ändringar behövs i nordiska arresteringsorderlagen?

Mot bakgrund av EU-domstolens praxis och bedömningen ovan om de ändringar som behövs i europeiska arresteringsorderlagen, bör bestämmelsen som införlivar artikel 5.5 i arresteringsorderkonventionen ändras på motsvarande sätt. Rätten bör ges ett utrymme för att göra en bedömning i det enskilda fallet om huruvida ett överlämnande ska beviljas eller inte.

En skillnad i förhållande till regleringen i europeiska arresteringsorderlagen är att i 2 kap. 6 § tredje stycket nordiska arresteringsorderlagen finns ett utrymme för att vägra överlämnande avseende en utländsk medborgare som vid tiden för gärningen sedan minst två år har stadigvarande vistats i Sverige. Vistelsekravet är emellertid inte alltid rätt utgångspunkt för att bedöma om verkställighet ska i Sverige eller inte, särskilt inte om den eftersökte varit bosatt i Sverige under flera år när frågan om överlämnande ska avgöras, men däremot inte vistats i Sverige i två år före gärningen. I dessa fall ska överlämnande beviljas oavsett den eftersöktes anknytning till Sverige. Bestämmelsen bör därför ändras, oaktat tredje stycket.

Av samma skäl som anges ovan om arresteringsorderrambeslutet bör de bestämmelser som införlivar artikel 5.5 i arresteringsorderkonventionen omfatta samma personkrets som anges i nämnda artikel och rättens beslut att vägra överlämnande ska innebära ett faktiskt åtagande att verkställighet sker här. Slutligen kan påtalas de fördelar som finns om regleringen i de båda arresteringsorderlagarna är likalydande så länge det inte finns starka skäl för särlösningar.

I artikel 6 i arresteringsorderkonventionen finns en bestämmelse som motsvarar artikel 5.3 i arresteringsorderrambbeslutet. Som anges i avsnitt 6.2.1 har den förstnämnda bestämmelsen inte införlivats i nordiska arresteringsorderlagen. De förslag till ändringar i de bestämmelser som införlivar artikel 5.3 i arresteringsorderrambbeslutet behöver således inte övervägas vad gäller artikel 6 i arresteringsorderkonventionen. Däremot bör en ändring göras i 2 kap. 14 § europeiska verkställighetslagen när en nordisk arresteringsorder har utfärdats i Sverige (se avsnitt 7.2).

6.2.4 Överlämnande för straffverkställighet

Regeringens förslag: Om den europeiska eller nordiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd, ska rätten få besluta att påföljden ska verkställas i Sverige om

- den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige,
- den eftersöktes sociala återanpassning underlättas om verkställighet sker i Sverige, och
- den eftersökte är svensk medborgare, bosatt i Sverige eller uppehåller sig i Sverige.

Om rätten beslutar att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige får ett överlämnande inte beviljas. Ett beslut om att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige ska meddelas även om den utfärdande medlemsstaten motsätter sig att verkställigheten sker i Sverige.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Stockholms universitet (juridiska fakulteten)* instämmer uttryckligen i promemorians förslag. *Kriminalvården* har inga synpunkter på ändringarna av personkretsen i 2 kap. 6 § lagen om europeisk arresteringsorder eller den nya föreslagna bestämmelsen i 2 kap. 7 § samma lag eller motsvarande ändringar i den nordiska arresteringsorderlagen. Myndigheten anför dock att ändringarna kan riskera att medföra gränsdragningsvårigheter mellan en domstols beslut och Kriminalvårdens efterföljande beslut om att domen ska verkställas i Sverige. *Åklagarmyndigheten* anför att eftersom en avgörande omständighet ska vara om den eftersöktes sociala återanpassning underlättas uppstår det ett behov av en mer ingående undersökning av den eftersöktes personliga förhållanden och förutsättningarna för verkställighet i Sverige. Utredningarna befaras därför ta längre tid än vad som är fallet nu. Vidare framhåller Åklagarmyndigheten att det är Kriminalvården som sannolikt är bäst lämpad att göra den bedömningen, varför det behöver regleras att Kriminalvårdens yttrande ska inhämtas i dessa fall innan beslut i överlämnandefrågan fattas.

Skälen för regeringens förslag

Rätten ska ges utrymme för en bedömning i det enskilda fallet om den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige

För att leva upp till EU-domstolens praxis som klargjort att vägransgrunderna i artikel 4 i arresteringsorderrambeslutet är fakultativa, dvs. den verkställande rättsliga myndigheten ska ges ett utrymme för en skönsmässig bedömning om en vägransgrund ska tillämpas i ett enskilt fall (se avsnitt 6.1.2), bör de bestämmelser som genomför artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet utformas på så sätt att rätten får, och inte ska, besluta om att den aktuella frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige. Det innebär att även om förutsättningarna i och för sig är uppfyllda för att besluta om verkställighet i Sverige, har rätten efter beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda ärendet en möjlighet att ändå bevilja ett överlämnande.

Motsvarande ändringar bör göras i nordiska arresteringsorderlagen.

De närmare förutsättningarna för att verkställighet ska få ske i Sverige

Som konstateras i avsnitt 6.2.3 bör de närmare förutsättningarna för att rätten ska få besluta om verkställighet av den frihetsberövande påföljden i Sverige ansluta till begrepp och begränsningar som finns i 4.6 i arresteringsorderrambeslutet och EU-domstolens tolkning av artikeln.

Inledningsvis bör det enligt regeringens mening krävas att den eftersökte begär att verkställigheten ska ske i Sverige. Detta gäller redan i dag. Det bör således inte bli aktuellt att mot den eftersöktes vilja besluta om verkställighet i Sverige. I stället ska den eftersökte överlämnas. Ett sådant krav – som inte nämns i artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet – får anses vara i linje med EU-domstolens praxis. Kravet är en godtagbar begränsning av möjligheten att vägra med stöd av nämnda bestämmelse eftersom kravet innebär att den eftersökte i större utsträckning kommer att överlämnas enligt huvudregeln i artikel 1.2.

Ett andra krav bör vara att en verkställighet i Sverige av den frihetsberövande påföljden bör förutsätta att den eftersöktes sociala återanpassning underlättas av en sådan verkställighet. Även om det kravet inte heller nämns i artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet är det huvudsyftet med den (se bl.a. dom Lopes Da Silva Jorge, punkt 32). Eftersom kravet är så pass avgörande för artikelns tillämpning bör det framgå av den bestämmelse som genomför artikel 4.6. I likhet med vad *Åklagarmyndigheten* påpekar kommer kravet att i vissa fall medföra ett behov av en mer ingående undersökning av den eftersöktes personliga förhållanden. I de flesta fall borde emellertid inte utredningstiden förlängas i någon väsentlig utsträckning. Möjligheter att inhämta upplysningar eller yttrande från Kriminalvården innan beslut i överlämnandefrågan fattas kan vid behov regleras i förordning.

När det slutligen gäller den personkrets som bör omfattas av regleringen, bör den vara densamma som återfinns i artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet, dvs. de som är medborgare eller bosatta i Sverige eller uppehåller sig här. När det gäller den sistnämnda kategorin rör det sig inte om eftersökta som tillfälligt vistas i Sverige utan begreppet uppehåller sig ska tolkas restriktivt i linje med

de krav som ställts upp av EU-domstolen. Det innebär att det avser de som efter en stabil vistelse under en viss tid i Sverige har ansetts få en sådan anknytning hit som kan jämföras med en sådan anknytning som följer av att en person är bosatt här (jfr dom Kozłowski, punkt 46).

För att överensstämma med EU-domstolens nyligen meddelande dom O.G, bör regleringen omfatta både unionsmedborgare och medborgare i tredje land. Den bedömning som ska göras vad gäller frågan om anknytning och social återanpassning bör vidare vara densamma oavsett vilket medborgarskap den eftersökte har.

Motsvarande förutsättningar bör gälla när rätten ska ta ställning till om den frihetsberövande påföljden som den nordiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige. Den eftersökte ska begära att den frihetsberövande påföljden verkställs i Sverige och en sådan verkställighet ska gynna hans eller hennes sociala återanpassning. Vidare ska personkretsen avse eftersökta personer som är svenska medborgare, är bosatta eller uppehåller sig i Sverige.

Föreslagna ändringar leder till att vissa följdändringar i förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och förordningen (2012:565) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder behöver göras.

En vägran att överlämna den eftersökte för verkställighet av en frihetsberövande påföljd innebär ett åtagande från Sverige att påföljden verkställs

EU-domstolen har tydligt klargjort, bl.a. i dom Popławski I (punkterna 22 och 24), att en vägran att verkställa en europeisk arresteringsorder enligt artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet innebär ett faktiskt åtagande från den verkställande medlemsstaten att i stället verkställa den frihetsberövade påföljden som arresteringsordern avser. En vägran ska föregås av en kontroll att påföljden verkligen kan verkställas i enlighet med den nationella lagstiftningen. EU-domstolen vill undvika att ett överlämnande först vägras och det därefter visar sig att den frihetsberövande påföljden av någon anledning inte kan verkställas i den verkställande medlemsstaten och att beslutet om att vägra överlämnande då inte kan omprövas.

Enligt 2 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen får överlämnande inte beviljas om den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige. Vidare anges i 7 kap. 1 § första stycket samma lag att i dessa fall tillämpas europeiska verkställighetslagen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ i den lagen. Med stöd av nämnda lag ska Kriminalvården meddela en verkställbarhetsförklaring enligt 3 kap. 9 § som innebär att den utländska påföljden ska verkställas i Sverige. Myndigheten ska däremot inte pröva om förutsättningar finns för verkställighet i Sverige eftersom den frågan har rätten – indirekt – redan tagit ställning till när den vägrade överlämnande (se prop. 2014/15:29 s. 150–151).

Denna reglering torde i huvudsak vara i linje med EU-domstolens praxis om att en vägran att överlämna den eftersökte innebär ett faktiskt åtagande att verkställa den utdömda frihetsberövande påföljden. Regeringen delar dock promemorians bedömning att det åtagandet bör göras lite tydligare. I stället för att rätten enligt 2 kap. 6 § vägrar överlämnande bör den därför, om

företsättningarna är uppfyllda, besluta att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige. I direkt anslutning till detta beslut bör rätten, som en konsekvens härav, besluta om att överlämnande inte beviljas (jfr 2 kap. 3 § 2). Förslagen leder till vissa följdändringar i 7 kap. 1 § första stycket. Med dessa ändringar framgår det tydligt att Sverige åtar sig att verkställa den frihetsberövande påföljden. Regeringen delar alltså inte *Kriminalvårdens* uppfattning att det finns risk för gränsdragningsvårigheter.

Av angivna skäl bör motsvarande ändringar göras i 2 kap. 6 § nordiska arresteringsorderlagen, dvs. i stället för att rätten vägrar överlämnande, besluta den att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige. Justeringarna leder till vissa följdändringar i 6 kap. 1 § nordiska arresteringsorderlagen.

Ska verkställighet ske i Sverige även om den utfärdande myndigheten motsätter sig en sådan verkställighet?

Som nämns i avsnitt 6.2.1 genomför 7 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder (se även prop. 2014/15:29 s. 149–151). I andra stycket i nämnda paragraf anges att om den utfärdande medlemsstaten motsätter sig att verkställigheten överförs ska en verkställbarhetsförklaring inte beslutas. I förarbetena motiverades undantaget med att om den utfärdande myndigheten motsätter sig en verkställighet i Sverige, ska detta respekteras (se prop. 2003/04:7 s. 203). Det kan bero på att den utfärdande myndigheten inte accepterar en verkställighet i Sverige på grund av svenska regler om villkorlig frigivning eller på grund av att påföljden kan komma att anpassas. Eftersom rättens beslut att vägra överlämnande inte omprövas, vid en tillämpning av aktuell bestämmelse, resulterar det i att den eftersökte inte kommer att verkställa påföljden, vare sig i Sverige eller i den utfärdande medlemsstaten så länge han eller hon stannar kvar i Sverige. Det kan noteras att vid europeiska arresteringsorderlagens tillkomst tillämpades inte europeiska verkställighetslagen utan internationella verkställighetslagen, vilket samarbete förutsatte båda staters samtycke till ett överförande. Bestämmelsen i 7 kap. 1 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen ändrades dock inte i sak när europeiska verkställighetslagen infördes (se prop. 2014/15:29 s. 151).

Frågan är om 7 kap. 1 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen är förenlig med EU-domstolens tolkning av artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet och artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder. När ett överlämnande vägras med stöd av artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet och ett överförande av verkställigheten aktualiseras, ska rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder tillämpas, vilket följer av artikel 25 i sistnämnda rambeslut. Enligt detta rambeslut är den utfärdande myndigheten inte skyldig att sända över en dom till en annan medlemsstat för att den utdömda frihetsberövande påföljden ska verkställas där (artikel 4.2 och 4.5). Innebörden av artikel 25 är emellertid att rambeslutet ska tillämpas endast så länge det är förenligt med arresteringsorderrambeslutet. EU-domstolen har klargjort att artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder inte kan påverka

vare sig räckvidden eller formerna för tillämpningen av det skäl till att vägra som anges i artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet (se dom Sut, punkt 48). Nämnda artikel har således företrädare framför bestämmelserna i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder.

Det går således att hävda att den utfärdande myndighetens veto mot verkställighet i Sverige enligt 7 kap. 1 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen påverkar och begränsar möjligheterna att tillämpa 2 kap. 6 § samma lag, dvs. i strid med vad som är syftet med artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder eftersom konsekvensen blir att påföljden inte verkställs. EU-domstolen har vid sin tolkning av artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet tydligt angett att tillämpningen av bestämmelsen inte får leda till att den eftersökte undgår straff (se bl.a. dom Popławski II, punkt 82). Vidare har domstolen menat att intresset av att den eftersökte får verkställa straffet i en miljö som bäst gynnar hans eller hennes sociala återanpassning inte endast är ett intresse för inblandade medlemsstater och den eftersökte själv, utan för hela unionen (se dom SF, punkt 51).

Innebörden av artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder torde – mot bakgrund av EU-domstolens praxis – vara klar. Tillämpningen av det rambeslutet får inte på något sätt omöjliggöra eller försvåra en tillämpning av artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet. Samarbetet mellan medlemsstaterna bygger på ett ömsesidigt förtroende, och om den verkställande rättsliga myndigheten anser att den sociala återanpassningen gynnas genom en verkställighet av den frihetsberövande påföljden där, får det förutsättas att den utfärdande medlemsstaten godtar en sådan bedömning. Att sistnämnda stat skulle ha en sorts veto om huruvida artikel 4.6 ska kunna tillämpas eller inte kan inte ha åsyftats. Vägransgrunden skulle i så fall förlora sin betydelse.

Regeringen delar därmed promemorians bedömning att en verkställighet i Sverige av den frihetsberövande påföljd som den europeiska arresteringsordern avser, efter det att rätten har vägrat överlämnande, inte ska hindras av att den utfärdande medlemsstaten motsätter sig att en sådan verkställighet sker här. Bestämmelsen i 7 kap. 1 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen bör därför tas bort. Det får helt enkelt förutsättas att den utfärdande myndigheten samarbetar med svenska myndigheter och bl.a. sänder över domen och det intyg som ska bifogas (se 3 kap. 6 § europeiska verkställighetslagen).

Enligt 6 kap. 1 § första stycket nordiska arresteringsorderlagen ska Kriminalvården inte besluta om överförande av verkställigheten till Sverige om den utfärdande staten motsätter sig det. Av de skäl som anförts ovan när det gäller motsvarande reglering i europeiska arresteringsorderlagen bör det undantaget tas bort.

Sammanfattning

De bestämmelser som införlivar artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet och artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder bör ändras på följande sätt.

Rätten bör ges utrymme för en bedömning i det enskilda fallet om den frihetsberövande påföljden som den europeiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige. För det bör krävas att den eftersökte begär att verkställigheten ska ske i Sverige. Vidare bör krävas att den dömdes sociala återanpassning gynnas av att verkställigheten sker här. Den personkrets som bör omfattas av bestämmelsen är svenska medborgare eller eftersökta som är bosatta eller uppehåller sig i Sverige. Detta bör regleras i nuvarande 2 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen. Om rätten beslutar om att påföljden ska verkställas i Sverige, ska rätten, som en konsekvens härav besluta om att överlämnande inte får beviljas. En bestämmelse om detta tas in i 2 kap. 3 § samma lag. Ändringarna leder till att vissa följdändringar behöver göras i 7 kap. 1 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen och i förordning. Slutligen bör bestämmelsen i 7 kap. 1 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen tas bort.

Motsvarande ändringar bör göras i 2 kap. 6 § nordiska arresteringsorderlagen.

6.2.5 Överlämnande för lagföring

Regeringens förslag: Om den europeiska arresteringsordern avser lagföring, ska rätten få besluta om att den frihetsberövande påföljden som kan komma att dömas ut i den utfärdande medlemsstaten ska verkställas i Sverige om

- den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige,
- den eftersöktes sociala återanpassning underlättas av om verkställighet sker i Sverige, och
- den eftersökte är svensk medborgare eller bosatt i Sverige.

Ett beslut om överlämnande ska i dessa fall villkoras av att den utfärdande myndigheten lämnar garantier för att den eftersökte återförs till Sverige för en sådan verkställighet.

Beslut om verkställighet i Sverige ska få meddelas och krav på garantier om återförande ska få ställas upp om den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en utevarodoms och den utfärdande myndigheten har bekräftat att den eftersökte har rätt till en ny prövning efter det att han eller hon överlämnas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En klar majoritet av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget. *Stockholms universitet (juridiska fakulteten)* instämmer uttryckligen i promemorians förslag i denna del. *Internationella Juristkommissionens svenska avdelning* anför att även unionsmedborgare som uppehåller sig i Sverige borde ha möjlighet att vid överlämnande från Sverige för lagföring i annat land få avtjäna straff i Sverige, med hänsyn till likabehandlingsprincipen. Det skulle t.ex. kunna vara aktuellt när någon har familj eller arbete i Sverige men av formella skäl inte är bosatt i landet. *Åklagarmyndigheten* anför att eftersom en avgörande omständighet ska vara

om den eftersöktes sociala återanpassning underlättas uppstår det behov av en mer ingående undersökning av den eftersöktes personliga förhållanden och förutsättningarna för verkställighet i Sverige. Utredningarna befaras därför ta längre tid än vad som är fallet nu. Vidare framhåller Åklagarmyndigheten att det är Kriminalvården som sannolikt är bäst lämpad att göra denna bedömning varför det behöver regleras att Kriminalvårdens yttrande ska inhämtas i dessa fall innan beslut i överlämnande frågan fattas.

Skälen för regeringens förslag

Rätten ska ges utrymme för en bedömning i det enskilda fallet om den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige

EU-domstolen har i sin praxis varit tydlig med att vägransgrunderna i artikel 4 i arresteringsorderrambeslutet är fakultativa, dvs. den verkställande rättsliga myndigheten ska ges utrymme för en skönsmässig bedömning om en vägransgrund ska tillämpas i ett enskilt fall (se avsnitt 6.1.2). Domstolen har inte uttalat detsamma när det gäller artikel 5.3 i rambeslutet men däremot angett att bestämmelsen ska ses som ett undantag från huvudregeln om överlämnande enligt artikel 1.2 och av den anledningen ska tolkas restriktivt (jfr dom SF, punkt 39). I artikel 5.3 anges också att ett överlämnande får, och inte ska, villkoras av ett återförande av den eftersökte.

Bestämmelsen i 3 kap. 2 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen ger inget utrymme för en bedömning i det enskilda fallet. Visserligen anges i andra stycket ett undantag från huvudregeln, som motsvarar undantaget i 2 kap. 6 § andra stycket (se avsnitt 6.2.4). Undantaget innebär att ett överlämnande kan beviljas, utan krav på garantier, trots att den eftersökte är svensk medborgare och han eller hon begär att påföljden ska verkställas i Sverige. Som påpekas i avsnitt 6.2.4 torde det finnas andra situationer, i vilka det också är befogat att göra undantag från huvudregeln, t.ex. om den svenske medborgaren inte alls har någon anknytning till Sverige utan till ett tredjeland. I dessa fall finns ingen möjlighet för rätten att göra en bedömning i det enskilda fallet om huruvida överlämnande ska beviljas med krav på garantier om återförande eller inte.

Mot denna bakgrund bör bestämmelsen som införlivar artikel 5.3 i arresteringsorderrambeslutet utformas så att rätten, om övriga förutsättningar är uppfyllda, får besluta om att den frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut efter ett överlämnande ska verkställas i Sverige. Det innebär att även om förutsättningarna i och för sig uppfylls för att besluta om verkställighet i Sverige, har rätten efter beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet en möjlighet att ändå bevilja överlämnande utan några krav på garantier om återförande.

De närmare förutsättningarna för att verkställighet ska få ske i Sverige

Förutsättningarna för att rätten ska få besluta om att den frihetsberövande påföljden, som kan komma att dömas ut i den utfärdande medlemsstaten, ska verkställas i Sverige bör i huvudsak motsvara dem som gäller när rätten

beslutar, med stöd av artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet, att en redan utdömd frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige (se avsnitt 6.2.4).

Inledningsvis bör det krävas att den eftersökte begär att verkställigheten ska ske i Sverige. Detta gäller redan i dag. Det bör således inte bli aktuellt att mot den eftersöktes vilja besluta om verkställighet i Sverige utan i dessa fall ska överlämnande beviljas utan krav på garantier om återförande. Ett sådant krav får anses vara i linje med rambeslutet eftersom det innebär att den eftersökte i större utsträckning kommer att överlämnas enligt huvudregeln i artikel 1.2.

Ett andra krav bör vara att en verkställighet i Sverige av den frihetsberövande påföljden bör förutsätta att den eftersöktes sociala återanpassning underlättas av en sådan verkställighet. Även om det kravet inte anges uttryckligen i artikel 5.3 i arresteringsorderrambeslutet är det huvudsyftet med den (se bl.a. dom SF, punkt 48). Eftersom kravet är så pass avgörande för artikelns tillämpning bör det framgå av den bestämmelse som införlivar artikel 5.3. För bemötande av Åklagarmyndighetens synpunkt rörande utredning kring den eftersöktes sociala återanpassning, se avsnitt 6.2.4.

När det slutligen gäller den personkrets som bör omfattas av regleringen delar regeringen den bedömning som görs i promemorian, nämligen att den bör återspegla den som återfinns i artikel 5.3 i arresteringsorderrambeslutet. Det innebär att eftersökta personer som är medborgare eller bosatta i Sverige kan få verkställa den frihetsberövande påföljden i Sverige. Det rör sig här om ett undantag från huvudregeln om att överlämnande ska ske, och något utrymme för att utvidga tillämpningsområdet för vägransgrunden i nationell rätt kan inte anses förenligt med EU-rätten. Mot denna bakgrund anser regeringen, till skillnad från *Internationella Juristkommissionens svenska avdelning*, inte att även de som uppehåller sig i Sverige bör omfattas av regleringen.

Av samma skäl som anförs i avsnitt 6.2.4 bör regleringen omfatta tredjelandsmedborgare som är bosatta i Sverige.

Ändringarna leder även till att det behöver göras vissa följdändringar i förordning.

Krav på villkor om återförande av den eftersökte innebär ett åtagande från Sverige att den frihetsberövande påföljden verkställs

Som anges i avsnitt 6.2.3 bör det i de bestämmelser som genomför artikel 5.3, med hänsyn till EU-domstolens praxis, tydligt framgå vid överlämnande för lagföring att Sverige, efter det att den eftersökte återförs hit, åtar sig att verkställa den frihetsberövande påföljd som har dömts ut i den utfärdande medlemsstaten (jfr dom Popławski I, punkt 22).

Enligt 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen får överlämnande av en svensk medborgare för lagföring beviljas endast om den utfärdande myndigheten lämnar garantier för att den eftersökte återförs till Sverige för verkställighet av de frihetsberövande påföljd som har dömts ut. Lämnas inga garantier får enligt 2 kap. 3 § 2 ett överlämnande inte beviljas. Slutligen stadgas i 7 kap. 1 § första stycket i samma lag att i dessa fall tillämpas europeiska verkställighetslagen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ i den lagen. Med stöd av nämnda lag ska Kriminalvården meddela en

verkställbarhetsförklaring enligt 3 kap. 9 § som innebär att den utländska påföljden ska verkställas i Sverige. Myndigheten ska däremot inte pröva om förutsättningar finns för verkställighet i Sverige eftersom rätten – indirekt – redan har tagit ställning till den frågan när den beslutade om överlämnande på villkor om återförande (se prop. 2014/15:29 s. 151).

Nämnda reglering torde indirekt innebära ett åtagande att verkställa den utdömda frihetsberövande påföljden efter det att den eftersökte har återförts till Sverige. Åtagandet bör, på samma sätt som vid en vägran om överlämnande enligt 2 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen, emellertid kunna göras lite tydligare. I stället bör rätten, om förutsättningarna är uppfyllda, dels besluta om att den frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut ska verkställas i Sverige, dels villkora ett överlämnande med att den utfärdande myndigheten garanterar ett återförande. Lämnas inte sådana garantier får rätten, som en konsekvens härav, besluta om att överlämnande inte beviljas (se 2 kap. 3 § 2 europeiska arresteringsorderlagen). Förslagen leder till att det behöver ske vissa följdändringar i 7 kap. 1 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen. Med dessa ändringar framgår det tydligt att Sverige åtar sig att verkställa den aktuella frihetsberövande påföljden som kan komma att dömas ut.

Överlämnande för verkställighet av en utevarodom

Ett överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder får ske för verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande om det framgår av den europeiska arresteringsordern att den eftersöktes processuella rättigheter har beaktats (jfr 2 kap. 3 § 6 europeiska arresteringsorderlagen). Det innebär i praktiken att det anges i arresteringsordern t.ex. att den eftersökte har delgivits och informerats om förhandlingen på ett visst angivet sätt.

När en europeisk arresteringsorder avser en eftersökt person som är dömd för brott i sin utevaro kan han eller hon i vissa fall ha rätt till en ny prövning i den utfärdande staten (se artikel 4a.1 c i arresteringsorderrambeslutet).

EU-domstolen har i dom I.B. slagit fast att artikel 5.3 även omfattar överlämnande för verkställighet av en utevarodom som kan bli föremål för en ny prövning efter överlämnandet och att ett sådant överlämnande kan jämföras med ett överlämnande för lagföring. Det innebär att den verkställande rättsliga myndigheten, om övriga förutsättningar är uppfyllda, kan kräva att den utfärdande rättsliga myndigheten garanterar att den eftersökte återförs till den verkställande medlemsstaten för verkställighet av den frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut efter den nya prövningen.

Enligt 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen kan ett överlämnande för lagföring villkoras av att den eftersökte återförs till Sverige för att verkställa den påföljd som dömts ut. Av bestämmelsen framgår inte att den även kan tillämpas om den europeiska arresteringsordern avser överlämnande för verkställighet av en utevarodom i de fall den eftersökte har rätt till en ny prövning. Bestämmelsen bör därför, enligt regeringens mening, förtydligas i detta avseende och även omfatta överlämnande för verkställighet av en

utevarodom om den utfärdande myndigheten har bekräftat att den eftersökte har rätt till en förnyad prövning efter det att han eller hon har överlämnats till den utfärdande medlemsstaten.

Sammanfattning

De bestämmelser som införlivar artikel 5.3 i arresteringsorderrambeslutet bör ändras på följande sätt.

Rätten bör ges utrymme för att i det enskilda fallet bedöma om en frihetsberövande påföljd, som kan komma att dömas ut efter det att den eftersökte har överlämnats, ska verkställas i Sverige. För det bör det krävas att den eftersökte begär att verkställigheten ska ske i Sverige. Vidare bör det krävas att den dömdes sociala återanpassning gynnas av att verkställigheten sker här. De som bör omfattas av bestämmelsen är svenska medborgare eller eftersökta som är bosatta i Sverige. För närvarande regleras detta i 3 kap. 2 § men enligt förslaget kommer det att regleras i den nya 2 kap. 7 § europeiska arresteringsorderlagen. Rättens beslut om överlämnande bör villkoras av att den utfärdande myndigheten garanterar ett återförande. Ändringarna leder till att vissa följdändringar behöver göras i 7 kap. 1 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen och i förordning. Slutligen bör den nya bestämmelsen i 2 kap. 7 § även omfatta situationer då den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en utevarodom om det i ordern anges att den eftersökte har rätt till en ny prövning efter det att han eller hon har överlämnats.

6.2.6 Användning av tvångsmedel när rätten har beslutat om att verkställighet ska ske i Sverige

Regeringens förslag: När rätten beslutar om att den eftersökte ska verkställa den frihetsberövande påföljden som den europeiska eller nordiska arresteringsordern avser och, som en konsekvens av detta, vägrar överlämnande, ska rätten på yrkande av åklagaren kunna besluta om häktning av den eftersökte enligt bestämmelserna i europeiska verkställighetslagen utan ett föregående beslut om anhållande.

Regeringens bedömning: Några motsvarande ändringar behövs inte när den eftersökte, efter att ha överlämnats för lagföring enligt en europeisk arresteringsorder, återförs till Sverige för att verkställa den frihetsberövande påföljd som har dömts ut i den utfärdande medlemsstaten.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Nuvarande reglering om användning av tvångsmedel

I de fall rätten beslutar om att överlämnande inte får beviljas enligt 2 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen för att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige, ska vissa bestämmelser i europeiska verkställighetslagen

tillämpas för det efterföljande förfarandet. Detsamma gäller om någon med stöd av 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen har överlämnats från Sverige på villkor att han eller hon ska återföras hit. Detta framgår av 7 kap. 1 § första stycket i samma lag. De regler i europeiska verkställighetslagen som bl.a. aktualiseras är de om användande av tvångsmedel.

Om den europeiska arresteringsordern avser överlämnande för verkställighet kommer den eftersökte i de allra flesta fallen vara häktad på grund av flykttfara med stöd av bestämmelserna i 4 kap. 5 och 6 §§ europeiska arresteringsorderlagen. Skälen för häktning kommer ofta att kvarstå fram till den tidpunkt rätten beslutar om att vägra överlämnande för att den utdömda påföljden ska verkställas i Sverige. När rätten med stöd av 2 kap. 6 § samma lag vägrar överlämnande finns inte längre någon rättslig grund enligt nämnda tvångsmedelsbestämmelser att hålla den eftersökte fortsatt häktad, vilket i sin tur innebär att han eller hon ska försättas på fri fot. Samtidigt torde det – med hänsyn till fortsatt flykttfara – finnas skäl för att den eftersökte ska vara fortsatt häktad fram till dess verkställighet av den frihetsberövande påföljden har påbörjats i Sverige. Av det skälet hänvisar 7 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen till 3 kap. 15 och 16 §§ europeiska verkställighetslagen som innehåller liknande tvångsmedelsbestämmelser som dem i europeiska arresteringsorderlagen. Dessa tvångsmedel kan dessutom användas utan en begäran från behörig myndighet i den utfärdande medlemsstaten. Tanken med bestämmelserna är att det inte ska uppstå ett glapp mellan den tidpunkt då det inte finns en rättslig grund att hålla den eftersökte häktad med stöd av europeiska arresteringsorderlagen och ett frihetsberövande med stöd av europeiska verkställighetslagen.

Bestämmelserna om tvångsmedel i europeiska verkställighetslagen innebär att om rätten vägrar överlämnande får åklagaren, om det finns risk att den eftersökte avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige, omedelbart anhålla den eftersökte och framställa ett häktningsyrkande enligt 3 kap. 15 och 16 §§ i samma lag. Därefter får rätten ta ställning till om häktning ska ske.

Tvångsmedelsbestämmelserna är även tillämpliga när den eftersökte med stöd av 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen återförs till Sverige för att verkställa den frihetsberövande påföljden som har dömts ut. Kriminalvården kommer enligt 13 § förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder att underrättas om när ett återförande är aktuellt. I anslutning till ett sådant återförande kan Kriminalvården kontakta åklagaren som i sin tur kan ta ställning till tvångsmedel enligt 3 kap. 15 § europeiska verkställighetslagen.

I nordiska arresteringsorderlagen finns i huvudsak motsvarande bestämmelser. När rätten har beslutat om att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige finns det stöd för att hålla den eftersökte frihetsberövad enligt 6 kap. 2 och 3 §§ nordiska arresteringsorderlagen. Vilken av nämnda bestämmelser som ska tillämpas i det enskilda fallet beror på vilken frihetsberövande påföljd det rör sig om. Om påföljden ska verkställas som ett fängelsestraff tillämpas tvångsmedelsbestämmelserna i 5 a–5 c §§ nordiska verkställighetslagen. Är det fråga om överlämnande till rättspsykiatrisk vård

eller sluten ungdomsvård ska bestämmelserna om tvångsmedel i 3 kap. 15 och 16 §§ europeiska verkställighetslagen tillämpas. I sistnämnda fall får således åklagaren, om det finns risk att den eftersökte avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige, omedelbart anhålla den eftersökte och framställa ett häktningsyrkande. Därefter får rätten ta ställning till om häktning ska ske. Något beslut om anhållande behövs inte om det rör sig om ett fängelsestraff eftersom 5 a § nordiska verkställighetslagen bl.a. hänvisar till 24 kap. 17 § rättegångsbalken. Med stöd av sistnämnda bestämmelse kan åklagaren framställa ett yrkande om häktning utan ett föregående beslut om anhållande.

Häktning utan ett föregående beslut om anhållande

Bestämmelserna i 3 kap. 15 och 16 §§ europeiska verkställighetslagen om användande av tvångsmedel hänvisar inte till rättegångsbalken. Det innebär att, om rätten meddelar beslut om att vägra överlämnande enligt 2 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen, åklagaren inte har någon möjlighet att vid sittande bord i rätten framställa ett yrkande om häktning på ny grund (jfr 24 kap. 17 § första stycket rättegångsbalken), utan ett föregående beslut om anhållande. Så är fallet även om det är uppenbart att förutsättningarna för ett fortsatt frihetsberövande är uppfyllda. Eftersom den personal från Kriminalvården som har transporterat den eftersökte, såsom häktad med stöd av europeiska arresteringsorderlagen, inte har befogenhet att verkställa ett anhållningsbeslut och polis i regel inte finns på plats vid förhandlingen om överlämnande finns således en risk att den eftersökte avviker.

Regeringen instämmer därför i promemorians bedömning att det bör vara möjligt för åklagaren att i linje med vad som gäller enligt 24 kap. 17 § rättegångsbalken väcka frågan om häktning direkt hos rätten utan ett föregående beslut om anhållande.

Den föreslagna ordningen gäller redan enligt nordiska arresteringsorderlagen vid verkställighet av påföljder som omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (se 6 kap. 2 § nordiska arresteringsorderlagen). En motsvarande möjlighet att väcka frågan om häktning direkt hos rätten, utan ett föregående beslut om anhållande, bör däremot införas i 6 kap. 3 § nordiska arresteringsorderlagen som tillämpas vid verkställighet av påföljder som inte omfattas av 5 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. eftersom tvångsmedelsbestämmelserna i nämnda bestämmelse hänvisar till 3 kap. 15 och 16 §§ europeiska verkställighetslagen. Samma behov som redovisas ovan när den gäller den europeiska arresteringsordern får anses gälla även i det här fallet.

Några motsvarande ändringar behövs inte när den eftersökte med stöd av nuvarande 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen återförs till Sverige. Åklagaren kommer i sådana fall att i god tid underrättas om när ett återförande sker och kan då ta ställning till om den eftersökte ska anhållas samt se till att beslutet verkställs när den eftersökte anländer till Sverige. Någon risk för ett tidsglapp som beskrivs ovan finns således inte i dessa fall.

6.3 Konkurrerande framställningar

Regeringens förslag: Ett överlämnande ska inte få beviljas till en viss medlemsstat om den eftersökte ska överlämnas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av 2 kap. 3 § 3 europeiska arresteringsorderlagen framgår att ett överlämnande inte får beviljas om den eftersökte enligt 5 kap. 4 § samma lag ska överlämnas till en annan medlemsstat. Bestämmelserna genomför artikel 16 i arresteringsorderrambeslutet.

En eftersökt person kan i vissa fall vara föremål för flera arresteringsorder. Det kan röra sig om såväl en eller flera europeiska arresteringsorder som en eller flera nordiska arresteringsorder. I 5 kap. 4 § finns bestämmelser om hur en prövning i dessa fall ska gå till, bl.a. när en av dessa arresteringsorder är föremål för en prövning i högre rätt (första och andra styckena). Vidare anges vilka omständigheter som ska beaktas i dessa konkurrenssituationer (tredje stycket). Avgörande för bestämmelsens tillämpning är att den först inkomna arresteringsordern är en europeisk arresteringsorder. Om den först inkomna ordern är en nordisk arresteringsorder tillämpas i stället 4 kap. 6 § nordiska arresteringsorderlagen. Bestämmelsen fick sin lydelse i samband med att nordiska arresteringsorderlagen infördes (se prop. 2010/11:158 s. 101–102).

Syftet med vägransgrunden i 2 kap. 3 § 3 europeiska arresteringsorderlagen är att den ska korrespondera med 5 kap. 4 § samma lag på så sätt att den eller de – europeiska eller nordiska – arresteringsorder som inte leder till ett överlämnande ska vägras (se prop. 2003/04:7 s. 131, 174 och 194).

Att Island och Norge inte har angetts uttryckligen i 2 kap. 3 § 3 europeiska arresteringsorderlagen, när ändringar infördes i 5 kap. 4 § samma lag får antas ha berott på ett förbiseende (jfr prop. 2010/11:158 s. 102 och 142). Regeringen anser därför, i likhet med det som anförs i promemorian, att ett tillägg bör göras i 2 kap. 3 § 3 på så sätt att ett överlämnande inte får beviljas om den eftersökte med tillämpning av bestämmelserna i 5 kap. 4 § ska överlämnas till Island eller Norge, utöver en annan medlemsstat i Europeiska unionen.

I 2 kap. 4 § 4 nordiska arresteringsorderlagen finns en motsvarande vägransgrund om att ett överlämnande inte får beviljas om den eftersökte ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller till en tribunal eller internationell domstol. Eftersom begreppet stat avser såväl en medlemsstat i EU och andra nordiska stater som en stat utanför EU och Norden finns inget motsvarande behov av ändring.

6.4 Verkställighet av ett beslut om överlämnande

Regeringens förslag: Om verkställigheten av ett beslut om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder eller nordisk arresteringsorder skjuts

upp med hänsyn till lagföring i Sverige av en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, ska ett sådant uppskjutande även kunna innefatta verkställigheten av den påföljd som kan komma att dömas ut med anledning av lagföringen.

Rätten ska efter sitt beslut om att skjuta upp verkställigheten enligt europeiska arresteringsorderlagen, på begäran av åklagare, få besluta om att skjuta upp verkställigheten ytterligare en tid eller om att överlämna den eftersökte på villkor om återförande.

Överlämnande på villkor om återförande enligt europeiska arresteringsorderlagen ska inte få ske då anledningen till att skjuta upp verkställigheten grundar sig på starka humanitära skäl.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande reglering i arresteringsorderrambeslutet och europeiska arresteringsorderlagen

I artiklarna 23 och 24 i arresteringsorderrambeslutet finns bestämmelser om när ett beslut om överlämnande ska verkställas och när en verkställighet kan skjutas upp eller förenas med villkor om återförande.

Huvudregeln enligt artikel 23.1 och 23.2 är att en verkställighet ska ske så snart som möjligt eller i vart fall inom tio dagar efter det slutliga beslutet om att överlämna den eftersökte. I två fall kan verkställigheten behöva ske vid en senare tidpunkt. Det ena fallet avser omständigheter som ligger utanför någon av de berörda medlemsstaternas kontroll som hindrar en verkställighet, t.ex. att planerade transporter inte blir av på grund av strejk (artikel 23.3). Det andra fallet rör den omständigheten att en verkställighet skulle innebära en fara för den eftersöktes liv och hälsa, dvs. humanitära skäl hindrar en verkställighet (artikel 23.4). I båda fallen ska berörda myndigheter så fort något hinder inte längre finns komma överens om en ny tidpunkt för verkställighet.

Med stöd av artikel 24.1 kan en verkställighet skjutas upp om den eftersökte ska lagföras för en annan gärning än den som avses i den europeiska arresteringsordern i den verkställande medlemsstaten eller där avtjäna ett straff som har dömts ut. I stället för att skjuta upp verkställigheten kan den eftersökte enligt artikel 24.2 tillfälligt lämnas över till den utfärdande medlemsstaten på villkor om återförande till den verkställande medlemsstaten.

Artikel 23 och 24 i arresteringsorderrambeslutet har i huvudsak införlivats i 6 kap. 1 och 2 §§ europeiska arresteringsorderlagen.

Huvudregeln om verkställighet inom tio dagar finns i 6 kap. 1 § första stycket. Enligt andra stycket i samma paragraf får rätten i samband med beslutet om överlämnande bestämma att verkställigheten ska ske vid en viss senare tidpunkt dels om det behövs för att den eftersökte ska kunna lagföras i Sverige eller, om dom redan fallit, här avtjäna en påföljd som bestämts för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser (punkt 1), dels om det finns starka humanitära skäl (punkt 2). I stället för att skjuta upp verkställigheten enligt andra stycket får rätten enligt tredje stycket besluta att

överlämnande får ske till den utfärdande medlemsstaten på villkor om återförande. Med stöd av 6 kap. 2 § kan åklagaren också skjuta upp verkställigheten, t.ex. på grund av att omständigheter som ligger utanför de berörda staternas kontroll hindrar ett överlämnande.

Nuvarande reglering i arresteringsorderkonventionen och nordiska arresteringsorderlagen

Bestämmelser om när ett beslut om överlämnande ska verkställas eller när en verkställighet kan skjutas upp eller förenas med villkor om återförande finns i artiklarna 19 och 20 i arresteringsorderkonventionen. De motsvarar i huvudsak artiklarna 23 och 24 i arresteringsorderrambeslutet men med några avvikelser. Bland annat är huvudregeln enligt artikel 19.1 och 19.2 att verkställighet ska ske så snart som möjligt eller i vart fall inom fem dagar efter det slutliga beslutet om att överlämna den eftersökte. Vidare kan enligt artikel 19.2 en verkställighet skjutas upp ytterligare fem dagar om det av särskilda skäl visar sig omöjligt att överlämna den eftersökte.

Artiklarna 19 och 20 har införlivats i 5 kap. 1 § nordiska arresteringsorderlagen. Bestämmelsen avviker i viss mån från motsvarande bestämmelse i 6 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen. Enligt den nordiska arresteringsorderlagen ska verkställighet ske inom fem dagar och det är åklagaren som beslutar om att skjuta upp verkställigheten av beslutet om överlämnande för att den eftersökte ska lagföras eller verkställa en frihetsberövande påföljd avseende en annan gärning än den som den nordiska arresteringsordern avser. För att verkställigheten ska få skjutas upp på grund av lagföring krävs att lagföringen avser en gärning för vilken det är föreskrivet fängelse i två år eller mer. Ett sådant beslut kan således meddelas efter rättsens beslut om överlämnande. Vidare kan, i stället för att verkställigheten av beslutet om överlämnande skjuts upp, den eftersökte tillfälligt överlämnas på villkor om återförande. Detta alternativ kan endast användas om skälet för ett uppskjutande är att den eftersökte ska lagföras eller verkställa en frihetsberövande påföljd i Sverige. Tillfälligt överlämnande kan således inte ske om skälet för uppskjutande grundar sig på humanitära skäl.

Uppskjutande av verkställigheten på grund av lagföring i Sverige – ett förtydligande

Verkställigheten av ett beslut om överlämnande kan enligt 6 kap. 1 § andra stycket 1 europeiska arresteringsorderlagen eller 5 kap. 1 § andra stycket 1 nordiska arresteringsorderlagen skjutas upp om den eftersökte ska lagföras i Sverige. En förutsättning är att det rör sig om en annan gärning än den som den europeiska eller nordiska arresteringsordern avser. Rör det samma gärning aktualiseras i stället vägranstrunden i 2 kap. 5 § 5 i respektive lag.

I praxis råder det delade meningar om ifall ett beslut om uppskjutande av verkställigheten på grund av att den misstänkte ska lagföras i Sverige kan omfatta verkställighet av den påföljd som kan komma att dömas ut efter en sådan lagföring eller om beslutet om överlämnande måste verkställas efter avslutad lagföring.

En tolkning av aktuella bestämmelser som innebär att beslutet om överlämnande måste verkställas efter avslutad lagföring, och inte efter det att den utdömda påföljden har avtjänats, kan få icke önskvärda konsekvenser. Den påföljd som har dömts ut i Sverige efter lagföringen kommer då få verkställas efter det att den eftersökte har överlämnats till den utfärdande medlemsstaten, och där lagförts eller avtjänat en frihetsberövande påföljd. Svenska myndigheter, t.ex. Kriminalvården, har således ett berättigat krav på att personen i fråga återvänder till Sverige för verkställighet och det särskilt om den utfärdande myndigheten inte är villig att acceptera att den svenska påföljden verkställs i den utfärdande medlemsstaten. Rätten eller åklagaren kan emellertid inte med stöd av 6 kap. 1 § tredje stycket europeiska arresteringsorderlagen respektive 5 kap. 1 § tredje stycket nordiska arresteringsorderlagen då ställa upp villkor om återförande, dvs. att den eftersökte ska återföras till Sverige för att verkställa den påföljd som dömts ut i Sverige. Det beror på att ett krav på återförande enligt tredje stycket i aktuella bestämmelser förutsätter att ett uppskjutande kan ske enligt respektive andra stycke, vilket enligt nämnda tolkning inte är möjligt.

Det alternativ som står till buds, om det rör sig om en frihetsberövande påföljd, är att utfärda en europeisk eller nordisk arresteringsorder för straffverkställighet. Ett sådant förfarande är avsevärt mer komplicerat och tidsödande än ett formlöst återförande enligt de villkor som ställts upp vid det tillfälliga överlämnandet. Vidare finns det ingen garanti att ett överlämnande beviljas. Om det rör sig om en frihetsberövande påföljd om mindre än fyra månader är det inte möjligt att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt 4 § andra stycket förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Någon sådan strafftröskel gäller dock inte enligt 4 § förordningen (2012:566) om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Är den utdömda påföljden en frivårdspåföljd torde det också vara svårt att få till en verkställighet i Sverige om den eftersökte inte frivilligt återvänder hit.

Mot bakgrund av det anförda och för att säkerställa enhetlighet i rättstillämpningen bör bestämmelsen i 6 kap. 1 § andra stycket 1 europeiska arresteringsorderlagen respektive 5 kap. 1 § andra stycket 1 nordiska arresteringsorderlagen ändras så att det blir möjligt att skjuta upp verkställigheten av ett beslut om överlämnande för att den eftersökte ska lagföras i Sverige och, i förekommande fall, verkställa den påföljd som döms ut med anledning av lagföringen.

De föreslagna ändringarna måste dock vara förenliga med arresteringsorderrambeslutet och särskilt artikel 24. Detsamma gäller artikel 20 i arresteringsorderkonventionen. Några klaganden från EU-domstolen finns inte.

När det gäller arresteringsorderrambeslutet kan följande framhållas. Rambeslutet är baserat på principen om ömsesidigt erkännande och huvudregeln enligt artikel 1.2 är att den eftersökte överlämnas till den utfärdande medlemsstaten. Vägransgrunderna i artiklarna 3, 4 och 4a samt möjligheterna att kräva garantier utgör undantag från denna huvudregel (se bl.a. dom SF, punkt 39). En tillämpning av artikel 24 i

arresteringsorderrambeslutet utgör inte något sådant undantag eftersom den verkställande rättsliga myndigheten har beslutat om att den eftersökte ska överlämnas. Bestämmelsen innebär enbart att verkställigheten av detta beslut skjuts upp på grund av andra konkurrerande intressen. En viktig skillnad mellan artikel 24.1 och 6 kap. 1 § andra stycket 1 europeiska arresteringsorderlagen är också att enligt artikel 24.1 får en verkställighet skjutas upp efter det att beslut om överlämnande har fattats. Ordalydelsen av bestämmelsen kan därför inte anses hindra att verkställigheten först skjuts upp för att den eftersökte ska lagföras för en annan gärning och, när påföljden meddelas, skjuts upp ytterligare en gång till dess det utdömda straffet har avtjänats alternativt att den eftersökte överlämnas tillfälligt enligt artikel 24.2. Vidare bör syftet med artikel 24.1 vara att den verkställande medlemsstaten ska kunna avsluta de straffrättsliga förfaranden som pågår i den staten innan den eftersökte lämnas över till den utfärdande medlemsstaten (jfr dom SF, punkterna 56 och 57 om att den utfärdande medlemsstaten ska kunna slutföra sina förfaranden innan ett återförande sker med stöd av artikel 5.3 i arresteringsorderrambeslutet). Som nämns ovan skulle en motsatt tolkning kunna leda till att en utdömd påföljd i den verkställande medlemsstaten inte kan verkställas, dvs. den eftersökte undgår ett straff. Ett sådant resultat är inte förenlig med rambeslutets syften, vilket EU-domstolen slagit fast (se dom Popławski II, punkt 82). Motsvarande resonemang kan anföras vad gäller arresteringsorderkonventionen.

Sammanfattningsvis gör regeringen samma bedömning som promemorian om att varken arresteringsorderrambeslutet eller arresteringsorderkonventionen kan anses utgöra hinder för den reglering som föreslås i de båda arresteringsorderlagarna.

Tillfälligt överlämnande då verkställigheten skjuts upp på grund av humanitära skäl

Verkställigheten av rättsens beslut om överlämnande kan enligt 6 kap. 1 § andra stycket 2 europeiska arresteringsorderlagen skjutas upp om det finns starka humanitära skäl, exempelvis om den eftersökte på grund av sjukdom eller liknande är i ett sådant skick att en verkställighet skulle riskera hans eller hennes liv eller hälsa (se prop. 2003/04:7 s. 135 och 198). Bestämmelsen motsvaras av artikel 23.4 i arresteringsorderrambeslutet.

Rätten kan enligt 6 kap. 1 § tredje stycket som ett alternativ besluta om att den eftersökte ska tillfälligt överlämnas på villkor om återförande. Frågan är emellertid om denna reglering dels fyller någon egentlig funktion, dels är förenlig med arresteringsorderrambeslutet.

Om rätten konstaterar att det finns starka humanitära skäl mot en omedelbar verkställighet av sitt beslut om överlämnande, blir det i viss mån inkonsekvent att rätten i samma stund, förvisso på villkor om återförande, överlämnar den eftersökte med stöd av 6 kap. 1 § tredje stycket.

Regleringen torde inte heller vara förenlig med artiklarna 23 och 24 i arresteringsorderrambeslutet. Om den verkställande rättsliga myndigheten anser enligt artikel 23.4 att verkställigheten bör skjutas upp på grund av humanitära skäl, kan den inte samtidigt besluta om tillfälligt överlämnande på

villkor om återförande eftersom artikel 24.2 inte hänvisar till artikel 23.4 utan endast artikel 24.1 (då skäl finns att skjuta upp verkställigheten på grund av lagföring eller verkställighet av en frihetsberövande påföljd). En utfärdande myndighet torde således på goda grunder kunna invända mot villkor om återförande enligt 6 kap. 1 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen om det påstås att det finns starka humanitära skäl mot en verkställighet. Om det konstateras att det finns humanitära skäl mot en verkställighet ska dessa självklart beaktas, men syftet med regleringen i arresteringsorderrambeslutet torde ändå vara att då får en verkställighet avvakta till dess några sådana skäl inte finns.

Regeringen anser därför, i likhet med promemorian, att det inte bör vara möjligt att tillämpa 6 kap. 1 § tredje stycket europeiska arresteringsorderlagen om tillfälligt överlämnande på villkor om återförande om det finns starka humanitära skäl mot att omedelbart verkställa rättens beslut om överlämnande. Inga ändringar behövs i nordiska arresteringsorderlagen eftersom den eftersökte inte kan överlämnas tillfälligt på villkor om återförande om skälet för uppskjutande utgör humanitära skäl. Detta framgår motsatsvis av 5 kap. 1 § tredje stycket nordiska arresteringsorderlagen.

Rätten ska efter sitt beslut om överlämnande få skjuta upp verkställigheten eller besluta om tillfälligt överlämnande

Som nämns ovan är det enligt artikel 24.1 i arresteringsorderrambeslutet möjligt att skjuta upp verkställigheten av ett beslut om överlämnande efter det att beslutet har fattats. Det är inte möjligt enligt 6 kap. 1 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen, i vilken bestämmelse det anges att ett uppskjutande ska ske i samband med rättens beslut om överlämnande. Däremot kan åklagaren enligt 6 kap. 2 § i samma lag efter nämnda tidpunkt skjuta upp verkställigheten (fast då på delvis andra grunder). Åklagaren kan emellertid inte besluta om tillfälligt överlämnande enligt 6 kap. 1 § tredje stycket.

Det har visat sig i praxis att den utfärdande myndigheten efter att ha fått besked om att rätten har skjutit upp verkställigheten av sitt beslut om överlämnande – och blivit upplyst om att rätten därefter inte kan meddela ett nytt beslut – har återkallat den europeiska arresteringsordern för att på nytt utfärda en arresteringsorder och då uttryckligen begärt att överlämnande sker tillfälligt på villkor om återförande enligt 6 kap. 1 § tredje stycket europeiska arresteringsorderlagen. Vidare har det påpekats från Åklagarmyndigheten att en lagföring eller en straffverkställighet, som inte var känd vid tidpunkten för rättens beslut om överlämnande, kan aktualiseras efter rättens beslut. Det kan inträffa bl.a. om rätten skjuter upp verkställigheten en längre tid för att den eftersökte ska verkställa en frihetsberövande påföljd i Sverige och det efter den tidpunkten uppkommer behov av att lagföra den eftersökte för brottslighet som inte var känd när rätten beslutade om överlämnande.

Om den eftersökte ska avtjäna en utdömd påföljd vid tidpunkten för rättens beslut om överlämnande, bör det sällan uppstå behov av att efter rättens beslut på nytt ta ställning till frågan om uppskjutande eller tillfälligt överlämnande. Det kan emellertid inte uteslutas att förutsättningarna ändras under pågående verkställighet i Sverige som leder till ett nytt ställningstagande, t.ex. om

möjligheterna till lagföring i den utfärdande medlemsstaten riskerar att försämrats och den eftersöktes medverkan är av stor betydelse. Ett annat exempel är, som nämns ovan, att det uppstår ett behov av att lagföra den eftersökte i Sverige för brottslighet eller verkställa en påföljd här som inte var känd vid tidpunkten för rättsens beslut om överlämnande.

I de fall den eftersökte ska lagföras vid tidpunkten för rättsens beslut om överlämnande är det i flertalet fall av förklarliga skäl osäkert vilken typ av påföljd som döms ut. Det kan bero på personliga omständigheter vad avser den eftersökte, men också att delar av åtalet ogillas och den förväntade påföljden blir en annan. Rätten kan vid tidpunkten för beslutet om överlämnande villkora sitt beslut om uppskjutande, t.ex. att den eftersökte överlämnas tillfälligt på villkor om återförande. Emellertid torde rätten ha bättre underlag för sitt beslut om uppskjutande alternativt tillfälligt överlämnande på villkor om återförande om rätten har möjlighet att vid ett senare tillfälle ta ställning till frågan. Även i dessa fall kan behov uppstå att lagföra den eftersökte för annan brottslighet.

De angivna exemplen visar enligt regeringens mening att det kan vara motiverat att rätten på nytt kan ställning till frågan och eventuellt skjuta upp verkställigheten på nytt enligt 6 kap. 1 § andra stycket 1 eller tillämpa bestämmelsen om tillfälligt överlämnande enligt 6 kap. 1 § tredje stycket europeiska arresteringsorderlagen. En möjlighet för rätten att på nytt ta ställning efter sitt beslut skapar en större flexibilitet och ger utrymme för att beakta omständigheter som uppkommer efter beslutet. En ordning som beskrivs ovan att den utfärdande myndigheten återkallar den europeiska arresteringsordern för att på nytt utfärda en sådan order för att få till ett tillfälligt överlämnande bör undvikas. Vidare bör man undvika situationen att det inte är möjligt att skjuta upp verkställigheten på nytt om det uppstår behov av att lagföra den eftersökte för annan brottslighet eller verkställa en påföljd som inte var känd vid tidpunkten för rättsens beslut om överlämnande.

Visserligen kan ändringarna medföra nya ärenden för domstolarna. Antalet ärenden kommer emellertid att vara få eftersom det inte torde vara vanligt att en eftersökt person samtidigt är föremål för lagföring eller straffverkställighet i Sverige för en annan gärning än den som den europeiska arresteringsordern avser. Det får vidare förutsättas att åklagaren innan rätten meddelar sitt beslut kontrollerar om den eftersökte ska lagföras eller verkställa en frihetsberövande påföljd i Sverige.

En prövning av frågan bör ske på begäran av åklagare. Rätten har således ingen skyldighet att bevaka frågan. Den domstol som beslutat om uppskjutande är också den som ska pröva frågan i detta senare skede.

Några ändringar behövs inte i nordiska arresteringsorderlagen eftersom åklagaren enligt nuvarande ordning, efter rättsens beslut, kan besluta om att skjuta upp verkställigheten eller tillfälligt överlämna den eftersökte.

Sammanfattning

I likhet med vad som anförs i promemorian anser regeringen att det bör förtydligas i 6 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen respektive 5 kap. 1 § nordiska arresteringsorderlagen att verkställigheten av rättsens beslut om överlämnande kan skjutas upp för att den eftersökte, utöver att avtjäna en redan

utdömd påföljd, ska kunna lagföras för en annan gärning än den som den europeiska eller nordiska arresteringsordern avser, men även för verkställighet av den påföljd som kan komma att dömas ut efter lagföringen.

Vidare bör det inte enligt europeiska arresteringsorderlagen vara möjligt att besluta om ett sådant tillfälligt överlämnande om det tidigare konstaterats att en verkställighet av rättens beslut om överlämnande bör skjutas upp på grund av starka humanitära skäl. Slutligen bör rätten efter sitt beslut om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder kunna ta ställning till om verkställigheten ska skjutas upp på nytt eller om den eftersökta ska överlämnas tillfälligt på villkor om återförande.

6.5 Möjligheten att upphäva rättens beslut om överlämnande begränsas

Regeringens förslag: Rättens möjlighet att enligt europeiska och nordiska arresteringsorderlagarna upphäva sitt tidigare beslut om överlämnande i de fall verkställighet inte har skett inom vissa tidsfrister ska tas bort.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 6 kap. 7 § 1 europeiska arresteringsorderlagen ska den domstol som har meddelat ett beslut om överlämnande, som har fått laga kraft, på begäran av åklagare upphäva beslutet om beslutet inte har verkställts enligt vissa föreskrivna tidsfrister. Det gäller dock inte om skälet till att det inte kunnat verkställas beror på att den som ska överlämnas håller sig undan.

Om verkställigheten ska ske enligt 6 kap. 1 §, ska beslutet upphävas om beslutet inte har verkställts inom tio dagar från den tidpunkt som anges i nämnda bestämmelse. Enligt huvudregeln i 6 kap. 1 § första stycket ska verkställighet ske inom tio dagar efter det att beslutet om överlämnande har fått laga kraft. Ett sådant beslut kan således upphävas om ytterligare tio dagar gått och någon verkställighet inte har kommit till stånd. Om verkställigheten av rättens beslut om överlämnande har skjutits upp med stöd av 6 kap. 1 § tredje stycket ska verkställighet ske när det inte längre finns skäl för uppskjutandet, t.ex. när den eftersökta villkorligt friges, om inte rätten förordnat om annat. Sker en verkställighet inte inom tio dagar från denna tidpunkt kan beslutet om överlämnande upphävas. I de fall åklagaren med stöd av 6 kap. 2 § har skjutit upp verkställigheten till en viss tidpunkt, kan rättens beslut om överlämnande upphävas om inte verkställighet sker inom tio dagar från denna tidpunkt.

Syftet med bestämmelsen i 6 kap. 7 § 1 är att den eftersökta inte ska ha ett beslut om överlämnande hängande över sig under obestämd tid, särskilt då verkställighet inte har kommit till stånd på grund av att den utfärdande medlemsstatens myndigheter inte i tid har avhämtat den eftersökta (prop. 2003/04:7 s. 137).

I 5 kap. 6 § nordiska arresteringsorderlagen finns en i huvudsak likalydande bestämmelse om en möjlighet för rätten att upphäva sitt beslut om överlämnande, om en verkställighet inte sker enligt de tidsfrister som följer av 5 kap. 1 § i samma lag.

Reglerna om upphävande har ingen motsvarighet i arresteringsorderrambeslutet respektive arresteringsorderkonventionen. Frågan är om bestämmelsen i 6 kap. 7 § 1 europeiska arresteringsorderlagen är förenlig med arresteringsorderrambeslutet. Detsamma gäller 5 kap. 6 § 1 nordiska arresteringsorderlagen i förhållande till arresteringsorderkonventionen.

I dom Vilkas, C-640/15, EU:C:2017:39 tog EU-domstolen ställning till konsekvenserna av att de tidsfrister som anges i artikel 23 i arresteringsorderrambeslutet inte följts vid en verkställighet av ett beslut om överlämnande. I målet hade den verkställande medlemsstatens myndigheter vid flera tillfällen skjutit upp verkställigheten med stöd av artikel 23.3 (force majeure). EU-domstolen framhöll bl.a. följande (punkterna 68–72). Huvudregeln i artikel 1.2 i arresteringsorderrambeslutet innebär att medlemsstaterna är i princip skyldiga att verkställa en europeisk arresteringsorder. Denna skyldighet är inte begränsad i tiden och omständigheten att de tidsfrister som föreskrivs i artikel 23 har löpt ut innebär inte att den verkställande rättsliga myndigheten inte längre är skyldig att fullfölja verkställighetsförfarandet. Att det i artikel 23.5 föreskrivs att den eftersökte ska försättas på fri fot om angivna tidsfrister inte hålls ändrar inte heller på denna skyldighet. En motsatt tolkning skulle undergräva syftet med det samarbete som eftersträvas genom rambeslutet, bl.a. skulle den utfärdande myndigheten tvingas att utfärda en andra europeisk arresteringsorder för att möjliggöra ett nytt förfarande.

Kommissionen har också i sin formella underrättelse (se avsnitt 5) framfört att bestämmelsen i 6 kap. 7 § 1 europeiska arresteringsorderlagen strider mot EU-domstolens praxis.

Bestämmelsen i 6 kap. 7 § 1 europeiska arresteringsorderlagen (och 5 kap. 6 § 1 nordiska arresteringsorderlagen) träffar visserligen fler situationer än den som var föremål för EU-domstolens prövning i dom Vilkas. Domstolens ställningstaganden får dock anses gälla generellt. En verkställande rättslig myndighet har att enligt artikel 1.2 arresteringsorderrambeslutet (och artikel 1.3 i arresteringsorderkonventionen) se till att den eftersökte överlämnas även om eventuella tidsfrister för att verkställa ett beslut om överlämnande inte hålls. Det bör gälla oavsett om tidsfristen enligt huvudregeln i 6 kap. 1 § första stycket gäller eller om verkställigheten har skjutits upp till ett senare tillfälle enligt 6 kap. 1 § tredje stycket eller 2 § och tidsfristerna i dessa fall inte hålls. Motsvarande bör gälla vad avser tidsfristerna vid verkställighet enligt 5 kap. 1 § nordiska arresteringsorderlagen.

Regeringen anser därför att möjligheten att upphäva beslutet om överlämnande enligt 6 kap. 7 § 1 europeiska arresteringsorderlagen och 5 kap. 6 § 1 nordiska arresteringsorderlagen bör tas bort.

6.6 Förlängd tidsfrist för förvarstagande

Regeringens förslag: Om den som enligt europeiska eller nordiska arresteringsorderlagen ska överlämnas eller återföras till en annan medlemsstat eller nordisk stat är på fri fot, ska han eller hon få omhändertats och tas i förvar av Polismyndigheten under längst 96 timmar.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslaget. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget och ifrågasätter behovet av en förlängd tidsfrist och om en sådan förlängning är proportionerlig i förhållande till det intrång och men som förslaget kan medföra för den enskilde. Enligt *Internationella Juristkommissionens svenska avdelning* bör samtliga förvarsfrister som beslutas av Polismyndigheten i utlämnings sammanhang ses över.

Skälen för regeringens förslag: Det är åklagaren som ansvarar för verkställigheten av rättens beslut om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder, vilket framgår av 18 § förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Enligt 6 kap. 5 § europeiska arresteringsorderlagen ska Polismyndigheten biträda vid verkställigheten av beslutet. Av samma bestämmelse framgår att om den som ska överlämnas befinner sig på fri fot när rättens beslut om överlämnande ska verkställas, kan Polismyndigheten omhänderta personen och ta honom eller henne i förvar om det bedöms nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, dock längst under 48 timmar. I 14 § förordningen (2012:565) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder och 5 kap. 4 § nordiska arresteringsorderlagen finns motsvarande bestämmelser. Vid överlämnande av en eftersökt person till Sverige, kan ett sådant överlämnande ha skett på villkor om att han eller hon ska återföras till den verkställande medlemsstaten. Det kan bli aktuellt om den eftersökte ska återföras för att i den verkställande medlemsstaten verkställa den i Sverige utdömda frihetsberövande påföljden enligt artikel 5.3 i arresteringsorderrambeslutet (jfr nuvarande 3 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen). Ett återförande kan också bli aktuellt om den eftersökte med stöd av artikel 24.2 i rambeslutet har överlämnats tillfälligt på villkor om återförande (jfr 6 kap. 1 § fjärde stycket europeiska arresteringsorderlagen). I dessa situationer ska enligt 8 kap. 1 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen Polismyndigheten se till att den som har överlämnats återförs till den verkställande medlemsstaten. Myndigheten kan i dessa fall omhänderta och ta den eftersökte i förvar om han eller hon är på fri fot, dock längst under 48 timmar. Även i det nordiska samarbetet kan det bli aktuellt med ett återförande dels enligt artikel 6 i arresteringsorderkonventionen, dels enligt artikel 20.2 i samma konvention. Polismyndighetens möjlighet att omhänderta och ta den som ska återföras i förvar framgår av 7 kap. 1 § nordiska arresteringsorderlagen.

I såväl europeiska som nordiska arresteringsorderlagen finns bestämmelser om förvar när en eftersökt person transporteras från en stat via Sverige till en annan stat (se 8 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen respektive 7 kap.

2 § nordiska arresteringsorderlagen). Även i dessa fall gäller en tidsfrist om 48 timmar.

Ett behov av att ta den eftersökte i förvar inför en verkställighet av rättsens beslut om överlämnande torde ofta uppstå när han eller hon underrättas om att överlämnande har beviljats. En risk finns att den eftersökte försöker att hålla sig undan. Som redogörs för i promemorian har det emellertid visat sig vara svårt att inom 48 timmar verkställa rättsens beslut. Inom denna tidsfrist ska den utfärdande myndigheten underrättas om att den eftersökte ska avhämtas. Vidare ska den utfärdande myndigheten upprätta en resplan, eventuellt inhämta ett transiteringstillstånd samt resa till Sverige för avhämtning. Svårigheterna har främst uppkommit när överlämnandet ska verkställas direkt efter det att den eftersökte har avtjänat ett fängelsestraff i Sverige och frigivningen sker i anslutning till en helg. Problemet har även uppstått i vissa fall när den eftersökte har ålagts en anmälningsskyldighet som inträffar i anslutning till en helg och personen i fråga behöver omhändertas i samband med att den som ska överlämnas besöker Polismyndigheten för att följa denna skyldighet.

Även i de fall en person har överlämnats till Sverige på villkor om återförande har fristen om 48 timmar visat sig vara i det snävaste laget. Ett typexempel är om den berörda personen är frihetsberövad i den verkställande medlemsstaten för att där lagföras eller verkställa ett frihetsberövande straff överlämnas tillfälligt enligt artikel 24.2 i arresteringsorderrambeslutet eller artikel 20.2 i arresteringsorderkonventionen på villkor om återförande. Om personen i fråga i Sverige släpps fri under pågående förundersökning för att häktningsskäl inte är tillräckliga eller efter en huvudförhandling för att åtalet ogillas, räcker ofta inte 48 timmar för att planera och genomföra ett återförande. Detta är särskilt fallet om frisläppandet sker nära inpå en helg. Med denna vetskap är åklagarna emellanåt tveksamma till att ingå en överenskommelse om ett tillfälligt överlämnande på villkor om återförande eftersom det finns risk att åklagaren inte kan leva upp till villkoren. Åklagarna vill av förklarliga skäl inte riskera att personen i fråga släpps fri i Sverige och avviker. Konsekvensen blir att något överlämnande inte sker och lagföringen får avvakta, vilket kan påverka lagföringen negativt, t.ex. om det finns medtilltalade eller målsägande.

Som anges i promemorian skulle en förlängning av tidsfristen för förvar underlätta för Polismyndigheten att vidta de åtgärder som krävs utan risk för att personen i fråga släpps fri och avviker och för åklagarna att ingå en överenskommelse om tillfälligt överlämnande på villkor om återförande. En ny förlängd frist måste vara tillräckligt lång för att inte problemen ska bestå under tid därefter. Vid en avvägning mellan de intressen som står mot varandra framstår en frist på 96 timmar som mest ändamålsenlig. Till skillnad från *Sveriges advokatsamfund* anser regeringen att det av ovan anförda skäl står klart att det finns ett behov av en förlängd tidsfrist för förvar i aktuella situationer samt att det är rimligt och proportionerligt att den tidsfristen förlängs till 96 timmar.

Något behov av att förlänga tidsfristen för förvar vid transport genom Sverige har inte framkommit.

Med anledning av vad Internationella *Juristkommissionens svenska avdelning* anför konstaterar regeringen att en översyn av samtliga frister som är aktuella i utlämnings-sammanhang inte ryms inom ramen för detta lagstiftningsärende (se även avsnitt 7.1).

7 Övriga ändringar

7.1 Förlängd tidsfrist för omhändertagande och förvar enligt utlämningslagen

Regeringens förslag: Den som enligt lagen om utlämning för brott ska utlämnas eller återföras till en annan stat och som inte är frihetsberövad, ska kunna omhändertas och tas i förvar under längst 96 timmar.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslaget. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget och ifrågasätter behovet av en förlängd tidsfrist och om en sådan förlängning är proportionerlig i förhållande till det intrång och men som förslaget kan medföra för den enskilde. *Internationella Juristkommissionens svenska avdelning* anser att samtliga förvarsfrister som beslutas av Polismyndigheten i utlämnings-sammanhang bör ses över.

Skälen för regeringens förslag: I utlämningslagen finns bestämmelser om att den som ska utlämnas eller återföras och är på fri fot får omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten. Enligt 20 § tredje stycket får han eller hon tas i förvar i samband med att Polismyndigheten verkställer ett beslut om utlämning om det krävs för att utlämningen ska kunna genomföras. Om en eftersökt person har utlämnats till Sverige för lagföring på villkor om att han eller hon ska återföras till den andra staten får han eller hon enligt 26 a § tas i förvar för att ett återförande ska kunna genomföras. Slutligen får motsvarande åtgärder vidtas enligt 26 § när en person transporteras via Sverige för att kunna utlämnas mellan två andra stater. Ett tagande i förvar får i samtliga fall ske längst under 48 timmar.

I europeiska och nordiska arresteringsorderlagarna finns bestämmelser om att den som ska överlämnas, återföras på grund av uppställda villkor eller transporteras via Sverige kan omhändertas och tas i förvar. Även för dessa fall gäller en frist om 48 timmar.

I avsnitt 6.6 föreslås att fristen om 48 timmar i de båda arresteringsorderlagarna förlängs till 96 timmar när ett beslut om överlämnande ska verkställas (se bl.a. 6 kap. 4 § europeiska arresteringsorderlagen) och när berörd person har överlämnats till Sverige på villkor om att han eller hon ska återföras till den verkställande staten (se bl.a. 8 kap. 1 § i samma lag). Däremot föreslås ingen förlängd frist när en eftersökt

person transporteras via Sverige mellan två medlemsstater (se 8 kap. 2 §). I nämnda avsnitt beskrivs de problem som kan uppstå när ett överlämnande eller återförande ska ske med hänsyn till att tidsfristen om 48 timmar är för kort och att tidsfristen kan leda till att åklagaren inte använder sig av ett tillfälligt överlämnande (med villkor om återförande) eftersom han eller hon anser att den föreskrivna tiden är för kort för att säkra ett återförande om den berörda personen släpps fri i Sverige.

De problem som beskrivs kan i samma omfattning uppstå i samband med att en eftersökt person ska utlämnas eller när någon utlämnats till Sverige för lagföring och därefter ska återföras, dvs. de situationer som det finns bestämmelser om i 20 och 26 a §§ utlämningslagen. En utlämning eller ett återförande kan behöva ske till länder som i restid ligger avsevärt längre bort än de nordiska staterna eller medlemsstaterna i EU. Resplanerna är mer komplicerade och ett större behov finns att transportera den berörda personen via andra stater som i sin tur leder till mer förberedelser. Regeringen instämmer därför i promemorians bedömning att det finns ett behov av en förlängd tidsfrist även när det gäller förvar enligt utlämningslagen. Det som *Sveriges advokatsamfund* och *Internationella Juristkommissionens svenska avdelning* anför förändrar inte denna bedömning, se även avsnitt 6.6.

Regeringen gör bedömningen att tidsfristerna i 20 och 26 a §§ utlämningslagen bör förlängas till 96 timmar.

7.2 Överförande av en frihetsberövande påföljd när en nordisk arresteringsorder har utfärdats i Sverige

Regeringens förslag: Vissa bestämmelser i europeiska verkställighetslagen ska tillämpas när en i Sverige utdömd påföljd om överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller slutna ungdomsvård ska verkställas i en annan nordisk stat efter det att en nordisk arresteringsorder har utfärdats i Sverige.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslaget. *Kriminalvården* framhåller att det är positivt att situationen regleras på det sätt som föreslås men anser att även ansvarsfördelningen mellan Kriminalvården, Statens Institutionsstyrelse, Socialstyrelsen och ansvarig chefsöverläkare vid den vårdinrättning som den dömda är inskriven vid behöver regleras och att innebörden av det samråd som ska ske behöver tydliggöras.

Skälen för regeringens förslag

Arresteringsorderkonventionen

En nordisk arresteringsorder kan utfärdas för att den eftersökte i Sverige ska lagföras eller verkställa en utdömd frihetsberövande påföljd. På samma sätt som när Sverige är verkställande stat (se avsnitt 6.2) kan den verkställande rättsliga myndigheten i en nordisk stat, om arresteringsordern avser

verkställighet av en frihetsberövande påföljd, vägra att överlämna den eftersökte för att den svenska påföljden ska verkställas i den staten (se artikel 5.5 i arresteringsorderkonventionen). Om arresteringsordern avser lagföring kan den verkställande rättsliga myndigheten kräva att den eftersökte återförs till den verkställande staten för att där verkställa den frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut i Sverige (artikel 6 i arresteringsorderkonventionen).

I arresteringsorderkonventionen finns inga uttryckliga regler om förfarandet för att föra över verkställigheten av en frihetsberövande påföljd i de situationer som beskrivs ovan. Den reglering som finns i artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder har ingen motsvarighet i det nordiska samarbetet (se avsnitt 6.2). I förarbetena nämns dock att nordiska verkställighetslagen även i fortsättningen ska tillämpas mellan de nordiska länderna (se prop. 2010/11:158 s. 75).

Överförande av en frihetsberövande påföljd när en nordisk arresteringsorder har utfärdats i Sverige

Den reglering som gäller vid överförande av en frihetsberövande påföljd från Sverige till en annan nordisk stat, även i de fall en nordisk arresteringsorder inte har utfärdats, är i viss mån splittrad. Olika lagar tillämpas beroende på vilken påföljd som avses och vilken nordisk stat som är verkställande stat. Om påföljden rör fängelse tillämpas nordiska verkställighetslagen, oavsett vilken stat det rör sig om. I förhållande till Danmark och Finland tillämpas europeiska verkställighetslagen om påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller slutna ungdomsvård (se 1 kap. 2 § europeiska verkställighetslagen och prop. 2014/15:29 s. 171–172). I fråga om Island och Norge tillämpas, när det gäller överlämnande till rättspsykiatrisk vård, internationella verkställighetslagen (se 1 § andra stycket). Däremot är det tveksamt om den lagen omfattar slutna ungdomsvård (jfr SOU 2013:21 s. 314 och prop. 2014/15:29 s. 55).

Denna delvis splittrade reglering visar sig än mer i de fall en i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd ska verkställas i en annan nordisk stat efter det att en nordisk arresteringsorder har utfärdats i Sverige. Detta gäller framför allt överlämnande till rättspsykiatrisk vård och slutna ungdomsvård.

Om en verkställande myndighet i en annan nordisk stat enligt artikel 5.5 arresteringsorderkonventionen vägrar att överlämna den eftersökte för att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i den staten gäller följande. Åklagaren ska enligt 14 § förordningen (2012:566) om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder underrätta Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse beroende på vilken påföljd som avses. Av bestämmelsen framgår också att den behöriga myndigheten ansvarar för att verkställigheten förs över till den andra nordiska staten. I 2 kap. 14 § andra stycket europeiska verkställighetslagen anges att bestämmelserna i 2 kap. 6 och 9 §§ och 10 § tredje stycket i samma lag ska tillämpas i aktuella fall. Av sistnämnda bestämmelser framgår att Kriminalvården ska sända över domen (6 §), att ett översändande kan upphävas på grund av t.ex. preskription

eller nåd (9 §) och att verkställigheten kan återupptas i Sverige i vissa fall (10 § tredje stycket).

Med hänsyn till vad som påpekas ovan om europeiska verkställighetslagens tillämplighet gentemot Danmark och Finland torde hänvisningen i 2 kap. 14 § andra stycket endast omfatta dessa två stater och när det rör sig om överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård (se även prop. 2014/15:29 s. 94–95). Genom att europeiska verkställighetslagen blir tillämplig i dessa fall innebär det att Kriminalvården ensam ansvarar för att verkställigheten överförs till en annan stat (och inte Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse som anges i 14 § förordningen om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder).

För övriga fall när en verkställighet ska föras över till en annan nordisk stat efter det en nordisk arresteringsorder har utfärdats i Sverige, för verkställighet av en frihetsberövande påföljd, finns inga uttryckliga regler. Även om det inte särskilt anges bör, om det rör sig om fängelse, nordiska verkställighetslagen tillämpas, oavsett nordiskt land. I förhållande till Island och Norge får internationella verkställighetslagen tillämpas när det gäller överlämnande till rättspsykiatrisk vård. När det gäller sluten ungdomsvård är det, som nämns ovan, tveksamt om internationella verkställighetslagen är tillämplig över huvud taget.

Om den nordiska arresteringsordern avser lagföring och den verkställande myndigheten i den nordiska staten enligt artikel 6 i arresteringsorderkonventionen överlämnar den eftersökte på villkor om återförande föreskrivs i 13 § förordningen om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, på motsvarande sätt som 14 § i samma förordning, att behörig myndighet ska underrättas och sedan ansvara för att verkställigheten förs över till den andra nordiska staten. I 2 kap. 14 § första stycket europeiska verkställighetslagen finns en liknande bestämmelse som den i andra stycket, dvs. vissa bestämmelser i 2 kap. i samma lag ska tillämpas om den eftersökte ska återföras för att verkställa en frihetsberövande påföljd som dömts ut i Sverige. Bestämmelsen gäller dock inte i det nordiska samarbetet, utan endast det samarbete som stödjer sig på arresteringsorderrambeslutet.

Vilka bestämmelser som ska tillämpas för att föra över verkställigheten i dessa fall är således inte helt klart. Om påföljden avser fängelse bör nordiska verkställighetslagen tillämpas, oavsett vilket nordiskt land som avses. I förhållande till Danmark och Finland är det tveksamt om europeiska verkställighetslagen ska tillämpas om det rör sig om överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård eftersom i 2 kap. 14 § första stycket europeiska verkställighetslagen inte omfattar det nordiska samarbetet. Varför nämnda bestämmelse inte inkluderade det nordiska samarbetet (i var fall i förhållande till Danmark och Finland) är inte helt klart. I förarbetena nämns endast de fall ett överlämnande vägras enligt artikel 5.5 i arresteringsorderkonventionen och de bestämmelser som finns i 14 § förordningen om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder (se prop. 2014/15:29 s. 94). Om europeiska verkställighetslagen inte kan tillämpas får ett överförande ske med stöd av internationella

verkställighetslagen, med den osäkerhet som gäller kring slutet ungdomsvård. I förhållande till Island och Norge gäller detsamma.

Europeiska verkställighetslagen bör tillämpas när överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller slutet ungdomsvård ska verkställas i en annan nordisk stat

I de fall en nordisk arresteringsorder har utfärdats i Sverige och, med tillämpning av artikel 5.5 eller 6 i arresteringsorderkonventionen, den frihetsberövande påföljden som har dömts ut här ska verkställas i en annan nordisk stat, är regleringen splittrad och inte helt tydlig, i vart fall när påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller slutet ungdomsvård.

I det motsatta fallet, dvs. då Sverige är verkställande stat och en frihetsberövande påföljd som har dömts ut i en annan nordisk stat ska föras över till Sverige, är regleringen emellertid tydlig. Om påföljden ska verkställas som ett fängelsestraff tillämpas nordiska verkställighetslagen (se 6 kap. 2 § nordiska arresteringsorderlagen). För övriga frihetsberövande påföljder som överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller slutet ungdomsvård ska enligt 6 kap. 3 § nordiska arresteringsorderlagen vissa bestämmelser i europeiska verkställighetslagen tillämpas oavsett vilken nordisk stat det rör sig om, dvs. även Island och Norge. I förarbetena ansågs det vara lämpligare att låta europeiska verkställighetslagen tillämpas gentemot dessa två stater än att tillämpa annan reglering (se prop. 2014/15:29 s. 151). Samma tydlighet bör gälla när en nordisk arresteringsorder har utfärdats i Sverige och det blir aktuellt att föra över en frihetsberövande påföljd till en annan nordisk stat.

Till att börja med bör, som i dag, nordiska verkställighetslagen gälla om påföljden rör fängelse. Detta gäller redan i dag i det motsatta fallet, dvs. när Sverige är verkställande stat (se 6 kap. 2 § nordiska arresteringsorderlagen). Några särskilda regler om detta torde inte behövas. Europeiska verkställighetslagen omfattar fängelse, men av 1 kap. 2 § framgår att lagen inte ska tillämpas i dessa fall i förhållande till Danmark och Finland (och självklart inte heller gentemot Island och Norge).

När det gäller överlämnande till rättspsykiatrisk vård och slutet ungdomsvård bör europeiska verkställighetslagen tillämpas, oavsett om den frihetsberövande påföljden ska föras över för att den verkställande myndigheten i den nordiska staten vägrat överlämnande enligt artikel 5.5 i arresteringsorderkonventionen för att påföljden ska verkställas där eller överlämnat på villkor om återförande enligt artikel 6 i konventionen. Vidare bör europeiska verkställighetslagen i nu aktuella delar även tillämpas i förhållande till Island och Norge. Ändringarna bör föras in i 2 kap. 14 § europeiska verkställighetslagen.

Enligt europeiska verkställighetslagen är Kriminalvården behörig myndighet, oavsett vilken frihetsberövande påföljd som ska föras över till en annan stat. Förslagen att europeiska verkställighetslagen även ska tillämpas när en nordisk arresteringsorder har utfärdats i Sverige bör inte ändra på detta förhållande (se 13 och 14 §§ förordningen om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder). Att Kriminalvården tar ett ansvar för det internationella samarbetet är också i linje med att hålla samman dessa frågor

till och en och samma myndighet (se prop. 2014/15:29 s. 63–67). Det medför att vissa ändringar behöver göras i förordning. Vad *Kriminalvården* anför om ansvarsfördelning och samråd mellan berörda myndigheter kommer att övervägas närmare vid utarbetandet av förordningsbestämmelser.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft den 1 mars 2024.

De nya reglerna ska inte tillämpas i ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslagen. *Åklagarmyndigheten* anför att det är önskvärt med ett förtydligande av när ett ärende ska anses ha inletts. Vidare önskar myndigheten att det klargörs om det är möjligt att – när en arresteringsorder avslagits med tillämpning av de tidigare bestämmelserna – inleda ett nytt ärende enligt de nya reglerna.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av kommissionens formella underrättelse om att Sverige i vissa avseenden inte har genomfört arresteringsorderrambeslutet på ett korrekt sätt (se avsnitt 5) bör ändringarna träda i kraft så snart som möjligt. De bör därför träda i kraft den 1 mars 2024.

Ett flertal materiella bestämmelser ändras när det gäller om en eftersökt person ska överlämnas enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder eller om ett överlämnande ska vägras. Med hänsyn till det bör de äldre bestämmelserna tillämpas på ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Med anledning av *Åklagarmyndighetens* önskemål om klargörande av när ett ärende anses ha inletts kan följande anföras. Ett ärende får anses ha inletts då den eftersökte personen grips eller, då personens inte är gripen, när begäran om överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder ges in till Åklagarmyndigheten. Ett beslut om avslag i fråga om överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder har inte negativ rättskraft. Avslagsbeslutet som sådant hindrar alltså inte att en ny prövning sker om att överlämna den eftersökte med hänsyn till nya omständigheter i ärendet (jfr EU-domstolens dom i mål C-268/17 och C-158/21) (se Friman m.fl., *Överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder* – En kommentar, JUNO version 1D, kommentaren till 2 kap. 1 §). Vilka bestämmelser som ska tillämpas i ärendet är beroende av när det inleddes.

9 Konsekvenser av förslagen

Regeringens bedömning: De föreslagna ändringarna rymms inom befintliga budgetramar för de berörda myndigheterna och för Sveriges Domstolar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några invändningar mot bedömningen. *Kriminalvården* anför att förslagen innebär att fler får möjlighet att verkställa straff i Sverige. Det finns därför enligt myndigheten ett behov av att förslagen följs upp. *Göteborgs tingsrätt* anför att det vore värdefullt om det på sikt kan följas upp hur det förändrade regelverket kommer att tillämpas eftersom det kan innebära ett behov av ökade resurser till domstolarna.

Skälen för regeringens bedömning: De föreslagna ändringarna i europeiska arresteringsorderlagen och nordiska arresteringsorderlagen rör i huvudsak förutsättningarna för när en eftersökt person ska överlämnas till en annan medlemsstat eller nordisk stat. Det föreslås också vissa justeringar i dessa lagar när det gäller verkställigheten av rättens beslut om överlämnande. Regeringen konstaterar att förslagen visserligen ger fler möjlighet att verkställa straff i Sverige, såsom *Kriminalvården* framhåller. Ändringarna kommer dock inte att leda till annat än ett fåtal fler ärenden hos myndigheterna och domstolarna. Av det skälet kommer det endast kunna bli fråga om mycket marginella kostnadsökningar. Därtill har *Kriminalvården* fått omfattande anslagsförstärkningar de senaste åren, vilka måste anses täcka dessa eventuella mindre kostnadsökningar. Regeringen anser därför inte att det finns skäl att följa upp förslagen särskilt som *Kriminalvården* efterfrågar. Regeringen ser inte heller att det finns skäl att särskilt följa upp tillämpningen som *Göteborgs tingsrätt* efterfrågar.

I europeiska arresteringsorderlagen, nordiska arresteringsorderlagen och utlämningslagen föreslås även att tiden för förvar förlängs från 48 timmar till 96 timmar. Möjligheten att ta någon i förvar används i mycket få fall och ändringarna innebär inte att tiden i förvar automatiskt ska förlängas. Eventuellt ökade kostnader för framför allt Polismyndigheten bör således vara försumbara och rymmas inom befintliga budgetramar.

I avsnitt 6.4 föreslås att rätten ska kunna ompröva sitt beslut om att skjuta upp verkställigheten enligt 6 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen respektive 5 kap. 1 § nordiska arresteringsorderlagen. Som nämns i det avsnittet torde det röra sig om ytterst få fall i vilka den frågan aktualiseras. Några ökade kostnader för domstolarna, förutom marginella, kan således inte påräknas.

I avsnitt 7.2 föreslås att *Kriminalvården* blir den myndighet som ansvarar för när verkställigheten av aktuella påföljder ska överföras till en annan medlemsstat eller nordisk stat i samband med en i Sverige utfärdad europeisk

eller nordisk arresteringsorder, vilket framför allt avser en order för lagföring. Det rör sig om de fall i vilka riksåklagaren lämnar garantier för att den eftersökte återförs till den verkställande medlemsstaten för att han eller hon ska verkställa den frihetsberövande påföljd som döms ut i Sverige. Enligt Åklagarmyndigheten lämnas garantier endast i ett fåtal ärenden varje år. När det sedan blir aktuellt att återföra den eftersökte torde det vara i ytterst få fall påföljden innebär överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård. Sammantaget bör det därför inte leda till annat än marginellt ökade kostnader för Kriminalvården. Regeringen instämmer därför i promemorians slutsats att de ökade kostnaderna bör rymmas inom befintliga budgetramar.

Slutligen bedöms inte förslagen heller medföra några konsekvenser för jämställdheten eller miljön eller få några andra konsekvenser som bör redovisas.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

1 kap.

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, ändrat genom rådets rambeslut 2009/299/RIF.

Lagen tillämpas inte i förhållande till en medlemsstat om Europeiska unionen genom ett särskilt beslut har avbrutit tillämpningen av rambeslutet i förhållande till den staten.

I 1 kap. finns allmänna bestämmelser om en arresteringsorder.

I 2 kap. finns bestämmelser om förutsättningar för överlämnande.

I 4 kap. finns bestämmelser om utredning och tvångsmedel vid det inledande förfarandet samt bestämmelser om att lagen i vissa fall inte ska tillämpas i förhållande till Danmark och Finland.

I 5 kap. finns bestämmelser om beslutsförfarandet vid överlämnande.

I 6 kap. finns bestämmelser om verkställighet av ett beslut om överlämnande och om beslut om bl.a. utvidgat överlämnande.

I 7 kap. finns bestämmelser om överförande av en frihetsberövande påföljd till Sverige.

I 8 kap. finns bestämmelser om återförande av personer som har överlämnats till Sverige och om tillstånd till transport genom Sverige.

Paragrafen anger lagens innehåll och omfattning. Paragrafen ändras på så sätt att nuvarande femte stycket tas bort. Ändringen görs med anledning av att tredje kapitlet upphävs.

2 kap.

2 §

Överlämnande får beviljas endast för en gärning

1. för vilken en frihetsberövande påföljd i ett år eller mer är föreskrivet *enligt den utfärdande medlemsstatens lagstifning, när överlämnandet avser lagföring, eller*

2. för vilken en frihetsberövande påföljd i minst fyra månader har dömts ut, *när överlämnandet avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd.*

För en gärning som legat till grund för ett utländskt beslut om övervakningsåtgärder enligt lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen ska första stycket 1 inte gälla, om

1. den eftersökte fanns i den andra staten när det utländska beslutet meddelades, och

2. uppföljningen pågår i Sverige när arresteringsordern utfärdas.

Om överlämnande beviljas för en gärning som avses i första *eller* andra stycket, får överlämnande beviljas även för någon annan gärning *än sådana gärningar* som anges i första stycket.

Paragrafen innehåller vissa grundläggande förutsättningar för att ett överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder ska få beviljas. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.3 och 6.1.4.

Första stycket ändras på så sätt att kravet på dubbel straffbarhet för att ett överlämnande ska få beviljas tas bort. I nya 5 a § anges i stället att ett överlämnande får vägras om den gärning som den europeiska arresteringsordern avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, se författningskommentaren till den paragrafen. Bestämmelsen i nuvarande andra stycket om vad som gäller i fråga om dubbel straffbarhet för gärningar som finns angivna i bilagan till denna lag flyttas till 5 a § andra stycket.

Andra och tredje styckena motsvarar nuvarande tredje och fjärde styckena. När det gäller överlämnande för accessoriska brott som regleras i tredje stycket återfinns kravet på dubbel straffbarhet i den nya 5 a §.

3 §

Överlämnande får inte beviljas

1. om en begäran, trots att den utfärdande myndigheten har getts tillfälle att *lämna in en* komplettering, till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om överlämnande,

2. om den utfärdande myndigheten inte lämnar sådana garantier som enligt *2 kap. 7 § andra stycket* krävs för att överlämnande ska få beviljas,

3. om den eftersökte enligt 5 kap. 4 § ska överlämnas till en annan medlemsstat *i Europeiska unionen, Island eller Norge,*

4. om den eftersökte ska utlämnas för brott eller om han eller hon ska överlämnas enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

5. om det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har *ställt upp* vid utlämning eller överlämnande till Sverige,

6. om det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier, *eller*

7. om den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd och det har beslutats enligt 6 § att påföljden ska verkställas i Sverige.

Paragrafen innehåller ett antal obligatoriska vägransgrunder, som innebär att ett överlämnande inte får beviljas. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.3, 6.2.4 och 6.3.

I *andra punkten* ändras hänvisningen till 2 kap. 7 § andra stycket. För utveckling kring vad som avses hänvisas till kommentaren till 2 kap. 7 §.

I *tredje punkten* görs ett tillägg som innebär att ett överlämnande inte får beviljas om den eftersökte enligt 5 kap. 4 § ska överlämnas till Island och Norge.

Vägransgrunden i *sjätte punkten* om immunitet och privilegier förs över från 4 § tredje punkten. Bestämmelsen i nuvarande sjätte punkten flyttas till 5 § femte punkten.

I *sjunde punkten* införs en ny vägransgrund. Ett överlämnande får inte beviljas om rätten med stöd av 6 § beslutar att den frihetsberövande påföljden som den europeiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige, se vidare författningskommentaren till 6 §.

4 §

Överlämnande får inte beviljas

1. för en gärning som har ägt rum innan den eftersökte fyllt femton år,
2. om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag i Sverige,
3. för en gärning som omfattas av nåd eller ett annat beslut enligt 12 kap. 9 § regeringsformen, eller
4. för en gärning som har prövats genom en dom som fått laga kraft i en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domlandet.

Paragrafen innehåller ett antal obligatoriska vägransgrunder. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.3.

Vägransgrunderna i *tredje* och *fjärde punkterna* om hinder mot överlämnande på grund av ett tidigare beslut om nåd eller dom i en annan medlemsstat i EU, Island eller Norge förs över från 5 § första och tredje punkterna. Bestämmelsen i nuvarande tredje punkten flyttas till 3 § sjätte punkten.

5 §

Överlämnande för en gärning får vägras om

1. det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har beslutats att inte åtala för gärningen,
2. gärningen har prövats genom en dom som fått laga kraft i en annan stat än en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domlandet,
3. en förundersökning har inletts eller ett åtal har väckts i Sverige för gärningen,
4. påföljd för gärningen har fallit bort på grund av preskription eller inte längre kan dömas ut enligt svensk lag och gärningen har begåtts i Sverige, eller

5. den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande och den utfärdande myndigheten inte har bekräftat att något av villkoren i artikel 4a.1 i rambeslutet är uppfyllt.

Ändringen innebär att de vägransgrunder som anges i paragrafen görs fakultativa. Paragrafen ändras också så att första punkten flyttas till 4 § tredje punkten och tredje punkten flyttas till 4 § fjärde punkten. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.3 och 6.1.5.

Enligt *första punkten*, som delvis motsvarar nuvarande andra punkten, får överlämnande vägras om det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har meddelats beslut om att inte åtala för gärningen. Ett beslut om åtalsunderlåtelse eller straffvarning är för den enskilde ett gynnande beslut och kan ändras endast under de begränsade förutsättningar som anges i lag. Utrymmet för att bevilja ett överlämnande avseende en gärning som är föremål för ett beslut om åtalsunderlåtelse eller straffvarning bör därför vara begränsat. Den åklagare som handlägger ärendet om överlämnande bör dock undersöka om det finns omständigheter som talar för att åtalsunderlåtelser eller straffvarningen skulle kunna återkallas enligt de förutsättningar som gäller enligt 20 kap. 7 b § rättegångsbalken eller 22 § andra stycket lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Ett sådant exempel kan vara återfall i liknande brottslighet. Om en viss längre tid har gått sedan beslutet meddelades bör det dock tala emot ett överlämnande. De omständigheter som åklagaren och rätten har att beakta är de som framgår av ärendet om överlämnande, eventuellt efter kompletteringar från den utfärdande myndigheten. Om det inte finns omständigheter som pekar på att åtalsunderlåtelser eller straffvarningen skulle kunna återkallas, bör utrymmet vara begränsat för att i det enskilda fallet överlämna den eftersökte.

Andra punkten motsvarar delvis nuvarande fjärde punkten. Ändringen innebär att det inte längre ska göras någon jämförelse med vad som hade blivit utfallet vid en tillämpning av lag (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen) utan ett överlämnande får vägras om det finns en dom som fått laga kraft avseende samma gärning och person som har meddelats i en annan stat än en medlemsstat i EU, Island eller Norge. Frikännande domar omfattas. Om det rör sig om en fällande dom krävs att påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte kan verkställas enligt lagstiftningen i den stat som har meddelat domen. Ett exempel på den sistnämnda situationen är att verkställighet inte kan ske på grund av preskription eller att det i den staten har meddelats ett beslut om nåd eller motsvarande beslut. Vid bedömningen av om ett överlämnande, trots en tidigare dom, ändå ska beviljas bör samtliga relevanta omständigheter beaktas. En sådan omständighet är vilken påföljd som har dömts ut. Om den europeiska arresteringsordern rör allvarlig brottslighet med ett högt straffvärde, kan det finnas skäl för att överlämna den eftersökte i de fall han eller hon har frikänts på grund av att gärningen är straffri eller ådömts en förhållandevis mild påföljd som framstår som stötande, t.ex. ett kort fängelsestraff för en brottslighet som skulle resultera i ett mångårigt fängelsestraff. Detta gäller särskilt om brottsligheten har begåtts i eller riktats mot den utfärdande medlemsstaten. Det motsatta bör gälla om

gärningen har begåtts i den stat som har meddelat domen. Andra omständigheter att beakta kan vara under vilka omständigheter en fällande dom har verkställts, t.ex. om påföljden i huvudsak har eftergetts utan några beaktansvärda skäl.

Tredje punkten motsvarar delvis den nuvarande femte punkten, men med den skillnaden att förundersökningsledarens eller åklagarens inställning inte längre är helt avgörande för om ett överlämnande ska vägras. Enligt den tredje punkten får ett överlämnande vägras om en förundersökning har inletts eller ett åtal har väckts i Sverige för gärningen. Handläggande åklagare ska rådgöra med förundersökningsledaren eller den åklagare som väckt åtal om var lagföringen bäst sker. En utgångspunkt är att den bör ske där förutsättningarna för en materiellt riktig dom är bäst, vilket i sin tur är beroende bl.a. av var bevisning för brottet bäst kan tas upp. Ett överlämnande bör inte ske om det skulle äventyra eller försämra en målsägandes möjligheter att söka utverka skadestånd från den eftersökte. Andra skäl att beakta är hur långt lagföringen har kommit i Sverige. Pågår en huvudförhandling torde det med hänsyn till kostnader och nedlagt arbete vara olämpligt att bevilja överlämnande. En annan aspekt är den eftersöktes ålder. Är han eller hon under 18 år bör som regel lagföringen fortsätta i Sverige. Rätten bör, även om det är den som slutligen avgör frågan, lägga stor vikt vid den bedömning som förundersökningsledaren respektive åklagaren har gjort. Utrymmet för att överlämna den eftersökte trots att förundersökningsledaren respektive den åklagare som har väckt åtal motsätter sig det bör vara begränsat och ett överlämnande bör endast ske i undantagsfall. Detsamma gäller den omvända situationen, dvs. om varken förundersökningsledaren eller den åklagare som väckt åtal motsätter sig att lagföringen sker i den utfärdande medlemsstaten, bör rätten bevilja överlämnande om inte starka skäl talar för motsatsen. Den tidigare tredje punkten utgör numera 2 kap. 4 § fjärde punkten.

Fjärde punkten motsvarar delvis nuvarande sjätte punkten. Av den fjärde punkten följer att ett överlämnande får vägras med stöd av svenska regler om åtals- och påföljds-preskription om den gärning som den europeiska arresteringsordern avser har begåtts i Sverige. Det är inte längre en förutsättning att den som arresteringsordern avser är svensk medborgare. Vid bedömningen om var brottet anses ha begåtts ska 2 kap. 1 § brottsbalken tillämpas. När det gäller prövningen om preskription har inträtt bör hänsyn tas till åtgärder som har vidtagits i den andra medlemsstaten som enligt svenska regler hade inneburit ett avbrott i preskriptionstiden, t.ex. häktning eller väckt åtal. Ett överlämnande, trots att preskription har inträtt, bör kunna beviljas i vissa fall. En omständighet att beakta är om gärningen även har begåtts i den utfärdande medlemsstaten eller var riktad mot ett enskilt eller allmänt intresse i den staten. En annan omständighet kan vara att kort tid löpt sedan preskription inträtt. Om däremot en längre tid har gått sedan preskription inträtt talar mycket för att ett överlämnande bör vägras.

Enligt *femte punkten* får ett överlämnande vägras i vissa fall vid utevarodomar. Punkten motsvarar delvis nuvarande 2 kap. 3 § sjätte punkten med endast den skillnaden att den, precis som övriga nämnda punkter, numera är fakultativ. Det är möjligt att vägra överlämnande om den utfärdande myndigheten inte har bekräftat att något av de villkor som

räknas upp i artikel 4a.1 a–d i arresteringsorderrambeslutet är uppfyllt. Om ett av villkoren har uppfyllts är vägransgrunden inte tillämplig och ett överlämnande ska beviljas. Om den utfärdande myndigheten visserligen har bekräftat att något av villkoren i artikel 4a.1 är uppfyllt, men annan information ger anledning till tvivel om att så är fallet kan vägransgrunden ändå bli tillämplig. I de fall det i och för sig är möjligt att vägra överlämnande enligt femte punkten, kan rätten trots det beakta andra omständigheter som gör att den kan säkerställa att ett överlämnande av den eftersökte inte åsidosätter hans eller hennes rätt till försvar. Omständigheter kring den eftersöktes beteende, t.ex. att denne har försökt undvika att bli delgiven information, kan exempelvis vid en helhetsbedömning leda till att den eftersökte kan anses ha haft tillräckliga möjligheter till försvar. Brister i ett avseende, t.ex. delgivning, kan också läkas av andra omständigheter, t.ex. att den utfärdande medlemsstatens nationella rätt i alla händelser ger den berörde rätt att begära en ny rättegång. Vid tveksamheter kan rätten, via åklagaren, alltid begära in kompletteringar för att få ett fullgott underlag för sin bedömning (se EU-domstolens dom Dworzecki punkterna 50–54).

5 a §

Överlämnande får vägras om den gärning som den europeiska arresteringsordern avser inte motsvarar brott enligt svensk lag.

Överlämnande får dock inte vägras för en gärning som har begåtts någon annanstans än i Sverige om det i arresteringsordern har angetts att gärningen finns angiven i bilagan till denna lag och det för gärningen enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om dubbel straffbarhet. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.3 och 6.1.4.

I *första stycket* regleras huvudregeln om dubbel straffbarhet. Ett överlämnande får vägras om den aktuella gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag. Vägransgrunden är fakultativ och innebär att ett överlämnande kan, men måste inte, vägras. Bestämmelsen motsvarar delvis nuvarande 2 kap. 2 § första stycket, enligt vilket ett överlämnande endast får ske om gärningen motsvarar brott enligt svensk lag.

Ett exempel på när det skulle kunna bli aktuellt att erkänna och verkställa en europeisk arresteringsorder, trots att den gärning som ordern avser inte motsvarar ett brott enligt svensk lag, är när bristen i fråga om dubbel straffbarhet främst beror på skillnader i straffbestämmelsernas tekniska konstruktion, t.ex. vid osjälvtändiga brottsformer. Ett överlämnande bör också kunna ske i de fall Sverige har valt en annan lösning för att hantera överträdelse av gällande regler genom att i stället hantera sådana överträdelse via administrativa sanktioner. Ett exempel är rymning från verkställandet av ett fängelsestraff, vilket kan vara kriminaliserat i andra länder. Ett annat exempel är om Sverige har avkriminaliserat en viss gärning för att i stället använda sådana sanktioner. Om det däremot är fråga om överlämnande för en gärning som enligt svensk rätt är en rättighet bör det mycket sällan bli aktuellt att bevilja överlämnande. Ett exempel på en sådan situation är rätten till abort (se abortlagen [1974:595]). Detsamma

bör i huvudsak gälla om det rör sig om ett brott som är främmande för den svenska rättsordningen.

I *andra stycket* görs undantag från möjligheten att vägra överlämnande med hänvisning till krav på dubbel straffbarhet för de brott som finns i bilagan till europeiska arresteringsorderlagen som motsvarar de brott som räknas upp i artikel 2.2 i arresteringsorderrambeslutet (de s.k. listbrotten). Om den europeiska arresteringsordern avser ett sådant brott får ett krav på dubbel straffbarhet enligt första stycket inte ställas upp. Bestämmelsen motsvarar den tidigare regeln i 2 kap. 2 § andra stycket. Om gärningen har begåtts i Sverige gäller dock inte undantaget för listbrotten, utan första stycket ska tillämpas. Det är därmed alltid möjligt att vägra ett överlämnande i sådana fall. Beträffande bedömningen av om brottet har begåtts i Sverige hänvisas till 2 kap. 1 § brottsbalken (se prop. 2020/21:204 s. 96–97 och 141–142). När gärningen har begåtts i Sverige, och inte är straffbar här, finns det skäl till särskild restriktivitet vid bedömningen av om överlämnande bör ske. Det gäller i synnerhet om brottet är främmande för den svenska rättsordningen.

6 §

Rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som den europeiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige, om

- 1. den eftersökte är svensk medborgare eller bosatt i eller uppehåller sig i Sverige,*
- 2. den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige, och*
- 3. den eftersöktes sociala återanpassning underlättas om påföljden verkställs i Sverige.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om under vilka förutsättningar rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som den europeiska arresteringsordern avser får verkställas i Sverige. Genom ändringen görs bestämmelsen fakultativ och paragrafens tillämpningsområde utvidgas så att även andra än svenska medborgare omfattas. Därtill införs ett krav på att den sociala återanpassningen ska underlättas om påföljden verkställs i Sverige. Kravet på samtycke kvarstår. Paragrafens andra stycke tas bort. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.3 och 6.2.4.

Att paragrafen görs fakultativ innebär att rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som den europeiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige om kriterierna i första–tredje punkterna är uppfyllda. Någon skyldighet att besluta om verkställighet i Sverige föreskrivs således inte. Rätten ska i stället, med beaktande av samtliga omständigheter, göra en bedömning i det enskilda fallet om huruvida verkställighet bör ske i Sverige. Om rätten beslutar att verkställighet ska ske i Sverige, blir en konsekvens av detta att rätten också beslutar att inte bevilja överlämnande (se 3 § sjunde punkten). I det motsatta fallet, dvs. när verkställighet inte ska ske i Sverige, ska den eftersökte överlämnas. Rättens beslut om att verkställighet ska ske i Sverige innebär att någon ytterligare prövning inte ska göras av lämpligheten av att den frihetsberövande påföljden verkställs i Sverige (se 7 kap. 1 §).

I paragrafen ställs ett antal kumulativa krav upp för att verkställighet ska få ske i Sverige.

Ändringen i *första punkten* innebär att inte bara svenska medborgare utan även eftersökta personer som är bosatta i Sverige eller uppehåller sig här ingår i den personkrets som kan komma att bli föremål för en verkställighet i Sverige av den frihetsberövande påföljden. Innebörden av denna personkrets ska ges en unionsrättslig tolkning. Vid bedömningen om den eftersökta omfattas av nämnda personkrets får denna krets inte ges en större räckvidd än som följer av en sådan unionsrättslig tolkning (se EU-domstolens dom Kozłowski, punkterna 41–43).

Ett svenskt medborgarskap kan kontrolleras via Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Dubbelt medborgarskap utgör inte något hinder mot att tillämpa bestämmelsen.

Uppgifterna i folkbokföringsdatabasen är betydelsefulla även vid prövningen av huruvida den eftersökta är bosatt i Sverige. I databasen finns uppgifter om en viss persons adress och folkbokföringsort. Samtidigt bör uppgifter i eller avsaknad av uppgifter i databasen inte vara avgörande. En eftersökt person kan vara folkbokförd i Sverige, men ändå vara utflyttad till och bosatt i en annan stat utan att ha anmält detta. Även det omvända kan vara fallet, dvs. den eftersökta kan anses vara bosatt i Sverige i den mening som avses i artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet utan att vara folkbokförd. Avgörande bör vara de faktiska omständigheterna i det enskilda fallet, bl.a. var den faktiska bosättningen finns och hur länge den varit samt den eftersöktes arbets- och familjeförhållanden.

När det slutligen gäller de fall då den eftersökta uppehåller sig i Sverige utan att vara bosatt här bör tillämpningsområdet vara snävt. Det kan inte vara fråga om någon som tillfälligt vistas i Sverige. En helhetsbedömning ska göras. Av betydelse är bl.a. varaktigheten samt arten av och villkoren för den eftersöktes vistelse, liksom familjeband och ekonomiska band som den eftersökta har till Sverige. EU-domstolens avgörande i dom Kozłowski bör vara vägledande, dvs. en eftersökt person uppehåller sig i den verkställande medlemsstaten, i den mening som avses i artikel 4.6 i arresteringsorderrambeslutet, när han eller hon efter en stabil vistelse under viss tid i denna medlemsstat har ansetts få en sådan anknytning dit som kan jämföras med sådan anknytning som följer av att personen är bosatt i aktuell medlemsstat (punkt 54).

I *andra punkten* ställs ett krav på att den eftersökta ska begära att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige. En verkställighet i Sverige kan således inte ske mot hans eller hennes vilja. Enligt 6 § förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder ska den eftersökta tillfrågas om han eller hon begär att påföljden ska verkställas i Sverige, vilket ska ske skriftligen enligt ett fastställt formulär. Den eftersökta kommer i samband därmed upplysas om innebörden av en sådan begäran.

I *tredje punkten* införs ett krav, för att en frihetsberövande påföljd ska få verkställas i Sverige, på att det underlättar den eftersöktes sociala återanpassning. Eftersom anknytningskravet enligt första punkten är uppfyllt kommer verkställighet i Sverige i många fall att gynna den eftersöktes sociala återanpassning, men det måste inte alltid vara så. Den sociala återanpassningen behöver t.ex. inte nödvändigtvis gynnas av verkställighet i Sverige om den eftersökta är svensk medborgare, men sedan en längre tid bor och arbetar utomlands. För en person som har vistats en längre tid i Sverige, men som genom familjeförhållanden eller

ekonomiska förhållanden har fortsatt starka band till en annan stat, behöver det inte heller gynna den sociala återanpassningen att en påföljd verkställs i Sverige. Om vistelsen däremot är mer varaktig, eller om personen bor i Sverige eller kommer att utvisas hit efter avtjänande av den utdömda påföljden, får det antas att den sociala återanpassningen i de flesta fall gynnas av att påföljden verkställs här (jfr 3 kap. 2 § första stycket första och andra punkterna europeiska verkställighetslagen).

Om den eftersökte, utan att vara svensk medborgare, är bosatt i Sverige utgör själva bosättningen här en indikation på att den sociala återanpassningen gynnas av en verkställighet i Sverige. Bosättningen bör emellertid ha haft en viss varaktighet. Ett riktmärke bör vara att den eftersökte har bott i Sverige under minst fem år och det bedöms att han eller hon kommer att få behålla sin uppehållsrätt eller sitt permanenta uppehållstillstånd (jfr 3 kap. 2 § första stycket tredje punkten europeiska verkställighetslagen och dom Wolzenburg, punkt 73). Även om bosättningen inte har varat så lång tid kan omständigheterna dock vara sådana att en verkställighet i Sverige ändå gynnar den sociala återanpassningen. Den eftersöktes arbets- och familjeförhållanden samt hans eller hennes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till Sverige är relevanta omständigheter att beakta (jfr prop. 2014/15:29 s. 96).

Om den eftersökte inte är svensk medborgare eller bosatt i Sverige, utan endast uppehåller sig här i den mening som avses i bestämmelsen, bör en motsvarande helhetsbedömning göras. De omständigheter beträffande den sociala återanpassningen som är relevanta när den eftersökte är bosatt i Sverige bör kunna beaktas även i sådana fall.

7 §

Rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut i den utfärdande medlemsstaten efter det att den eftersökte har överlämnats för lagföring ska verkställas i Sverige, om

- 1. den eftersökte är svensk medborgare eller bosatt i Sverige,*
- 2. den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige, och*
- 3. den eftersöktes sociala återanpassning underlättas om påföljden verkställs i Sverige.*

Beslutet ska villkoras av att den utfärdande myndigheten lämnar garantier för att den eftersökte återförs till Sverige för en sådan verkställighet.

Första och andra stycket gäller även om den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande och den utfärdande myndigheten har bekräftat att den eftersökte har rätt till en ny prövning efter det att han eller hon har överlämnats till den utfärdande medlemsstaten.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om under vilka förutsättningar rätten får besluta att en frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut efter ett överlämnande får verkställas i Sverige i de fall den europeiska arresteringsordern har utfärdats för lagföring. Paragrafen motsvarar delvis tidigare 3 kap. 2 §. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.3 och 6.2.5.

I första stycket finns bestämmelser som i huvudsak motsvarar 2 kap. 6 § för de fall där den europeiska arresteringsordern har utfärdats för lagföring i stället för straffverkställighet. Även i dessa fall får rätten besluta att verkställighet ska ske i Sverige av den frihetsberövande påföljd som kan

komma att dömas ut efter ett överlämnande för lagföring. Någon skyldighet att besluta om verkställighet i Sverige föreskrivs således inte. Rätten har i stället ett utrymme för att med beaktande av samtliga omständigheter göra en bedömning i det enskilda fallet om huruvida verkställighet bör ske i Sverige. Rättens beslut om att verkställighet ska ske i Sverige innebär att någon ytterligare prövning inte ska göras, när den eftersökte återförs till Sverige, om lämpligheten av att den frihetsberövande påföljden verkställs i Sverige (se 7 kap. 1 §).

Det ställs upp ett antal krav för att verkställighet över huvud taget ska få ske i Sverige. Enligt *första punkten* ska den eftersökte vara svensk medborgare eller bosatt i Sverige. Vidare ska, enligt *andra punkten*, den eftersökte begära att verkställigheten ska ske i Sverige, vilket han eller hon ska tillfrågas om enligt 8 § förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Slutligen ska, enligt *tredje punkten*, en verkställighet i Sverige gynna den eftersöktes sociala återanpassning. Samtliga dessa krav, överensstämmer med de krav som föreskrivs i 2 kap. 6 §. Förevarande bestämmelse omfattar dock inte eftersökta personer som, utan att vara bosatta i Sverige, uppehåller sig här. Dessa personer kan således inte bli föremål för en verkställighet i Sverige på det sätt som föreskrivs. I övrigt hänvisas till kommentaren till 2 kap. 6 §.

Om rätten beslutar att den kommande frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige ska enligt *andra stycket* beslutet om överlämnande villkoras av att den utfärdande myndigheten lämnar garantier att den eftersökte återförs till Sverige för en sådan verkställighet. För det fall några sådana garantier inte lämnas får ett överlämnande inte beviljas, vilket framgår av 2 kap. 3 § andra punkten. Sådana garantier bör inhämtas av åklagaren före rättens beslut.

I *tredje stycket* anges att bestämmelserna i första och andra styckena ska tillämpas även om den europeiska arresteringsordern avser överlämnande för verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte varit personligen närvarande, en s.k. utevarodom. En förutsättning är dock att den utfärdande myndigheten har bekräftat att den eftersökte har rätt till en förnyad prövning efter det att han eller hon har överlämnats till den utfärdande medlemsstaten. En sådan europeisk arresteringsorder ska jämföras med en order för lagföring, vilket följer av EU-domstolens praxis (se dom I.B.). Bestämmelsen är inte tillämplig när den utfärdande myndigheten i den europeiska arresteringsordern i och för sig anger att det rör sig om en utevarodom, men bekräftar i enlighet med artikel 4a.1 i arresteringsorderrambbeslutet att andra omständigheter (punkterna a–c) är uppfyllda för att tillse grundläggande rättssäkerhetskrav, t.ex. att den eftersökte kallades till förhandlingen, men uteblev. I dessa fall får i stället 2 kap. 6 § tillämpas.

5 kap.

6 §

Om garantier som avses i 2 kap. 7 § har lämnats av en utländsk myndighet, ska rätten i beslutet om överlämnande ange att ett villkor för överlämnandet är att garantierna kommer att uppfyllas.

Beslut i fråga om överlämnande av föremål som enligt 4 kap. 7 § har tagits i beslag ska om möjligt meddelas av rätten i samband med beslutet i fråga om överlämnande av den eftersökte.

Paragrafen innehåller bestämmelser om bl.a. att rättsens beslut om överlämnande även ska ange de särskilda villkor som ställs upp för överlämnandet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.5.

I *första stycket* görs en följdändring med anledning av att bestämmelsen i nuvarande 3 kap. 2 § flyttas till 2 kap. 7 §.

6 kap.

1 §

Ett beslut om överlämnande *ska* verkställas inom tio dagar från det att beslutet *har fått* laga kraft. Verkställighet sker genom att den som *ska* överlämnas *hämtas* av den utfärdande medlemsstaten, *om inte den utfärdande medlemsstaten har kommit överens med den verkställande medlemsstaten om något annat.*

Rätten får i samband med beslutet om överlämnande bestämma att *överlämnandet ska verkställas* vid en viss senare tidpunkt

1. om den som *ska* överlämnas *ska*

a) avtjäna en påföljd som *har dömts ut i Sverige* för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, *eller*

b) *lagföras i Sverige för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller avtjäna den påföljd som döms ut med anledning av lagföringen,* eller

2. om det finns starka humanitära skäl.

I stället för att skjuta upp verkställigheten i fall som avses i andra stycket 1 får rätten besluta att överlämnandet till den utfärdande medlemsstaten sker på sådana villkor om återförande som fastställs i samförstånd med den utfärdande myndigheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser bl.a. om när rättsens beslut om överlämnande ska verkställas och om under vilka förutsättningar en sådan verkställighet kan skjutas upp på grund av ett annat straffrättsligt förfarande i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

När verkställigheten av ett överlämnande skjuts upp för att den eftersökte ska lagföras i Sverige får, enligt *andra stycket första punkten* i dess ändrade lydelse, uppskjutandet avse även verkställigheten av en påföljd som döms ut med anledning av lagföringen. Rätten kan därför i samband med sitt beslut om överlämnande skjuta upp verkställigheten med hänsyn till såväl lagföringen som den efterföljande verkställigheten av den påföljd som döms ut.

Tredje stycket ändras på så sätt att möjligheten att på grund av starka humanitära skäl överlämna den eftersökte tillfälligt på villkor om återförande som ett alternativ till att skjuta upp verkställigheten tas bort. Ett tillfälligt överlämnande kan således i fortsättningen endast ske på grund av lagföring eller verkställighet av en påföljd enligt *tredje stycket första punkten*.

Övriga ändringar är endast språkliga.

1 a §

På begäran av åklagare får rätten, efter sitt beslut enligt 1 § andra stycket 1, besluta att skjuta upp verkställigheten ytterligare en tid eller besluta om överlämnande enligt 1 § tredje stycket.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att rätten, sedan den fattat beslut enligt 1 § andra stycket första punkten, kan besluta att skjuta

upp verkställigheten av överlämnandet ytterligare en tid eller besluta om ett tillfälligt överlämnande. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Rätten får, på åklagarens begäran, efter sitt tidigare beslut om överlämnande besluta att verkställigheten ska skjutas upp på nytt eller att den eftersökte ska överlämnas tillfälligt. Behörig domstol är den som har beslutat om att skjuta upp verkställigheten.

Om skälet till att verkställigheten skjutits upp är att den eftersökte har lagförts kan det bli aktuellt att i samband med att dom meddelas på nytt ta ställning till frågan om överlämnande. De förutsättningar som förelåg när det ursprungliga beslutet om uppskjutande fattades kan ha ändrats avsevärt. Bestämmelsen är tillämplig bl.a. om åtalet har utvidgats och den eftersökte dömts till ett avsevärt längre straff än vad som förväntades eller om delar av åtalet har ogillats vilket lett till ett avsevärt kortare fängelsestraff. Om verkställigheten har skjutits upp på grund av att den eftersökte ska avtjäna en utdömd påföljd, kan omständigheterna ha förändrats på så sätt att det finns ett behov av att den eftersökte överlämnas tillfälligt till den utfärdande medlemsstaten, t.ex. om möjligheterna till lagföring riskerar att försämrats och att den eftersöktes medverkan är av stor betydelse. Bestämmelsen är även tillämplig om den eftersökte ska lagföras i Sverige för brottslighet som inte var känd när rätten beslutade om överlämnande eller ska verkställa en påföljd som rätten då inte kände till.

Frågan om verkställigheten ska skjutas upp på nytt eller om den eftersökte ska överlämnas tillfälligt får avgöras med hänsyn till samtliga relevanta omständigheter. Ett tillfälligt överlämnande bör främst bli aktuellt om den eftersökte ska lagföras i den andra staten. Endast i undantagsfall bör den eftersökte överlämnas tillfälligt för att i den andra staten verkställa en frihetsberövande påföljd. Om den eftersökte ska lagföras i såväl Sverige som den utfärdande medlemsstaten får hänsyn bl.a. tas till vilken brottslighet som avses, medtilltalade som eventuellt är frihetsberövade, målsägandebidraget och risk för preskription.

5 §

Polismyndigheten ska biträda vid verkställighet av ett beslut om överlämnande. Om den som ska överlämnas är på fri fot, får han eller hon, om det bedöms vara nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om bl.a. att den som ska överlämnas får omhändertaras och tas i förvar om han eller hon är på fri fot. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Ändringen innebär att tidsfristen för förvar förlängs till 96 timmar.

7 §

Den domstol som har meddelat ett beslut om överlämnande *som fått laga kraft ska* på begäran av åklagaren upphäva beslutet om den utfärdande myndigheten återkallar arresteringsordern.

Paragrafen anger att rättsens beslut om överlämnande kan upphävas om den utfärdande myndigheten återkallar den europeiska arresteringsordern. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Ändringen innebär att den tidigare möjligheten att upphäva rättsens beslut om överlämnande i de fall vissa tidsfrister för verkställigheten inte hålls tas bort.

I övrigt görs en språklig ändring.

7 kap.

1 §

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § eller 7 § första stycket har beslutat att en frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige, tillämpas lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § har beslutat att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige, får en fråga om häktning enligt 3 kap. 15 och 16 §§ lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen tas upp på yrkande av åklagaren utan ett föregående beslut om anhållande.

I paragrafen anges vilka bestämmelser i europeiska verkställighetslagen som ska tillämpas när rätten med stöd av 2 kap. 6 § eller 7 § första stycket har beslutat om att en frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.3–6.2.6.

Ändringen i första stycket är en följd av de ändringar som görs i 2 kap. 6 § och 7 § första stycket. Den utgör ingen ändring i sak.

Ändringen i andra stycket innebär att åklagaren kan framställa ett yrkande om häktning enligt reglerna i 3 kap. 15 och 16 §§ europeiska verkställighetslagen utan ett föregående beslut om anhållande. Ett sådant yrkande kan endast framställas i de fall rätten med stöd av 2 kap. 3 § sjunde punkten vägrar överlämnande som en följd av rättsens beslut enligt 2 kap. 6 § om att den frihetsberövande påföljden som den europeiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige. Rätten kan då, i direkt anslutning till sitt beslut om att vägra överlämnande, besluta att den eftersökte ska häktas enligt de förutsättningar som anges i nämnda bestämmelser i europeiska verkställighetslagen.

8 kap.

1 §

Om en person har överlämnats till Sverige för att lagföras här, på villkor att personen senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har överlämnats återförs.

Om den som ska återföras är på fri fot får han eller hon, om det bedöms vara nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om bl.a. att den som ska återföras får omhändertas och tas i förvar om han eller hon är på fri fot. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Ändringen innebär att tidsfristen för förvar förlängs till 96 timmar.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.
2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser ska tillämpas på sådana ärenden som har inletts innan den nya lagen har trätt i kraft. Ett ärende har inletts då den eftersökte personen grips eller, om personen inte är gripen, när begäran om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder ges in till Åklagarmyndigheten.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

2 kap.

4 §

Överlämnande får inte beviljas om

1. det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier,
2. det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har ställts upp vid utlämning eller överlämnande till Sverige,
3. den eftersökte *med tillämpning av* 4 kap. 6 eller 7 § ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller till en tribunal eller internationell domstol, *eller*
4. *den nordiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd och det har beslutats enligt 6 § att påföljden ska verkställas i Sverige.*

Paragrafen innehåller ett antal obligatoriska vägransgrunder som innebär att ett överlämnande inte får beviljas. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.3 och 6.2.

Första–tredje punkterna motsvarar tidigare andra–fjärde punkterna. Endast en språklig ändring görs.

I fjärde punkten införs en ny vägransgrund. Om rätten med stöd av 6 § beslutar att den frihetsberövade påföljden, som den nordiska arresteringsordern avser, ska verkställas i Sverige får överlämnande inte beviljas. Se även författningskommentaren till 6 §.

5 §

Överlämnande får inte beviljas

1. *för en gärning som har ägt rum innan den eftersökte fyllt femton år,*
2. *för en gärning som omfattas av nåd eller annat beslut enligt 12 kap. 9 § regeringsformen,*
3. *för en gärning som har prövats genom en dom som fått laga kraft i en nordisk stat eller i en medlemsstat i Europeiska unionen och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet, eller*
4. *om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag i Sverige.*

Paragrafen innehåller ytterligare ett antal obligatoriska vägransgrunder. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.3.

I vägransgrunderna i *första-tredje punkterna* görs vissa språkliga ändringar. Bestämmelsen i *fjärde punkten* förs över från 4 § första punkten. Vägransgrunderna i de nuvarande *fjärde-sjunde punkterna* flyttas till 5 a §.

5 a §

Överlämnande för en viss gärning får vägras om

1. gärningen har prövats genom en dom som fått laga kraft i en annan stat än som anges i 5 § 3 och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet,

2. det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har meddelats ett beslut att inte åtala för gärningen,

3. en förundersökning har inletts eller ett åtal har väckts i Sverige för gärningen, eller

4. gärningen har begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag.

Paragrafen, som är ny, innehåller ett antal fakultativa vägransgrunder. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.4 och 6.1.5.

Vägransgrunderna i *första-tredje punkterna* är likalydande med 2 kap. 5 § första-tredje punkterna europeiska arresteringsorderlagen, se författningskommentaren till de bestämmelserna.

Enligt *fjärde punkten* får ett överlämnande vägras om den gärning som avses i den nordiska arresteringsordern har begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag. Bestämmelsen motsvarar 2 kap. 5 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen, se författningskommentaren till den bestämmelsen.

6 §

Rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som den nordiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige, om

1. den eftersökte är svensk medborgare eller är bosatt i eller uppehåller sig i Sverige,

2. den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige, och

3. den eftersöktes sociala återanpassning underlättas om påföljden verkställs i Sverige.

Paragrafen innehåller bestämmelser om under vilka förutsättningar rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som den nordiska arresteringsordern avser får verkställas i Sverige i de fall arresteringsordern har utfärdats för verkställighet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.3 och 6.2.4.

Paragrafen ändras på så vis att förutsättningarna för att besluta att den frihetsberövande påföljd som den nordiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige är desamma som gäller för en europeisk arresteringsorder, se kommentaren till 2 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen.

5 kap.

1 §

Ett beslut om överlämnande ska verkställas inom fem dagar från den dag då beslutet *fick* laga kraft. Om det inte är möjligt att överlämna den eftersökte inom denna frist, får åklagaren besluta att *överlämnandet ska verkställas* inom ytterligare fem dagar.

Åklagaren får bestämma att *överlämnandet ska verkställas* vid en viss senare tidpunkt om

1. den som ska överlämnas ska
  - a) *avtjäna en påföljd som har dömts ut i Sverige för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller*
  - b) *lagföras i Sverige för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller avtjäna den påföljd som döms ut med anledning av lagföringen,*
2. omständigheter som ligger utanför de berörda staternas kontroll hindrar ett överlämnande, eller
3. det finns starka humanitära skäl.

I stället för att skjuta upp verkställigheten i fall som avses i andra stycket 1 får ett överlämnande förenas med villkor om återförande. Villkoren fastställs av åklagaren i samförstånd med den utfärdande myndigheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser bl.a. om när rättens beslut om överlämnande ska verkställas och om under vilka förutsättningar en åklagare kan skjuta upp verkställigheten på grund av ett annat straffrättsligt förfarande i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Andra stycket första punkten ändras så att när det gäller de fall där verkställigheten skjuts upp för att den eftersökte ska lagföras i Sverige så får uppskjutandet även avse verkställigheten av den påföljd som döms ut med anledning av lagföringen. Åklagaren kan därför i samband med rättens beslut om överlämnande skjuta upp verkställigheten såväl vad gäller lagföringen som verkställighet av den påföljd som döms ut. Det måste inte röra sig om en frihetsberövande påföljd. Ett uppskjutande av verkställigheten för att verkställa en frivårdspåföljd bör dock ske endast undantagsvis. Övriga ändringar är endast språkliga.

4 §

Beslut om överlämnande verkställs av Polismyndigheten. Om den som ska överlämnas är på fri fot får han eller hon, om det är nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om bl.a. att den som ska överlämnas får omhändertas och tas i förvar om han eller hon är på fri fot. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Ändringen innebär att tidsfristen för förvar förlängs till 96 timmar.

6 §

Den domstol som har meddelat ett beslut om överlämnande *som fått laga kraft* ska på begäran av åklagaren upphäva beslutet om den utfärdande myndigheten återkallar arresteringsordern.

Har beslutet om överlämnande meddelats av åklagaren, ska han eller hon upphäva beslutet enligt vad som anges i första stycket.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att rättsens beslut om överlämnande kan upphävas om den utfärdande myndigheten återkallar den europeiska arresteringsordern. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Ändringen innebär att den tidigare möjligheten enligt *första stycket* att upphäva rättsens beslut om överlämnande i de fall vissa tidsfrister för verkställigheten inte hålls tas bort.

6 kap.

1 §

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § *har beslutat att en frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige*, ska Kriminalvården besluta att verkställigheten av påföljden ska överföras till Sverige.

I paragrafen anges att när rätten med stöd av 2 kap. 6 § har beslutat att en frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige ska Kriminalvården besluta om överförande av verkställigheten hit. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.3–6.2.4.

Bestämmelsen ändras som en följd av de ändringar som görs i 2 kap. 6 § som innebär att domstolen numera ska besluta att en frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige.

3 §

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

En fråga om häktning enligt 3 kap. 15 och 16 §§ lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen får tas upp på yrkande av åklagaren utan ett föregående beslut om anhållande.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillämplig lag om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av nordiska verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.6.

Enligt *andra stycket*, som är nytt, kan åklagaren framställa ett yrkande om häktning enligt reglerna i 3 kap. 15 och 16 §§ europeiska verkställighetslagen utan ett föregående beslut om anhållande. Ett sådant yrkande kan endast framställas i de fall rätten med stöd av 2 kap. 4 § fjärde punkten nordiska arresteringsorderlagen vägrar överlämnande som en följd av rättsens beslut enligt 2 kap. 6 § i samma lag om att den frihetsberövande påföljden som den nordiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige. Rätten kan då, i direkt anslutning till sitt beslut om att vägra överlämnande, besluta att den eftersökte ska häktas enligt de förutsättningar som anges i nämnda bestämmelser i europeiska verkställighetslagen. Bestämmelsen är tillämplig när den påföljd som ska verkställas i Sverige motsvarar slutna ungdomsvård eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård (se prop. 2014/15:29 s. 215). Om den påföljd som ska verkställas motsvarar fängelse tillämpas 2 §.

7 kap.

1 §

Om en person har överlämnats till Sverige för att lagföras här, på villkor att personen senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har överlämnats återförs.

Om den som ska återföras är på fri fot får han eller hon, om det är nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om bl.a. att den som ska återföras får omhändertaras och tas i förvar om han eller hon är på fri fot. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Ändringen innebär att tidsfristen för förvar förlängs till 96 timmar.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.
2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser ska tillämpas på sådana ärenden som har inletts innan den nya lagen har trätt i kraft. Ett ärende har inletts när den eftersökte gripits eller när en begäran om överlämnande enligt en nordisk arresteringsorder lämnas in till Åklagarmyndigheten, om den eftersökte då ännu inte är gripen.

10.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott

20 §

När Högsta domstolen har meddelat beslut ska ärendet anmälas för regeringen. Om Högsta domstolen funnit att det finns hinder mot utlämning enligt 1–10 §§, får framställningen inte bifallas. Genom överenskommelse med en främmande stat får det dock bestämmas att, om det anses finnas hinder enligt 8 eller 9 §, frågan ska kunna hänskjutas till internationell skiljedom.

När utlämning beviljas ska det bestämmas inom vilken tid den ansökande staten ska hämta den som ska utlämnas. Tiden får inte utan synnerliga skäl överstiga en månad från det att den ansökande staten har fått del av beslutet.

Beslutet om utlämning verkställs av Polismyndigheten. Om den som ska utlämnas *inte är frihetsberövad*, får han eller hon, om det är nödvändigt för att utlämningen ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om verkställigheten av regeringens beslut om utlämning. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Fristen i *tredje stycket* för omhändertagande och tagande i förvar förlängs till 96 timmar. Därutöver görs en språklig ändring.

26 a §

Har utlämning till Sverige skett för lagföring här i landet, på villkor att den som utlämnats senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har utlämnats återförs.

Om den som ska återföras inte är frihetsberövad får han eller hon, om det är nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återförande av en person som utlämnats till Sverige för lagföring. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Fristen i *andra stycket* för omhändertagande och tagande i förvar förlängs till 96 timmar.

Ikkraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.
2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser ska tillämpas på sådana ärenden som har inletts innan den nya lagen har trätt i kraft.

10.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

2 kap.

14 §

Bestämmelserna i 6 och 9–12 §§ ska tillämpas om en person har överlämnats till Sverige för lagföring enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en frihetsberövande påföljd som har dömts ut i Sverige med anledning av överlämnandet.

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt *rådets rambeslut 2002/584/RIF* har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden, tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller även i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge när konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott ska tillämpas och om

– överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra staten för att där verkställa en frihetsberövande påföljd som har dömts ut i Sverige med anledning av överlämnandet, eller om överlämnandet har avslagits på den grunden att den andra staten övertar verkställigheten av påföljden, och

– den påföljd som avses inte omfattas av lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka regler i 2 kap. som ska tillämpas när en i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd ska verkställas i en annan medlemsstat med anledning av en utfärdad europeisk arresteringsorder. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

I *andra stycket* tas hänvisningen till arresteringsorderkonventionen bort.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges att de hänvisningar som görs i första och andra styckena till andra bestämmelser i 2 kap. även ska gälla om en eftersökt person har överlämnats till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder för lagföring på villkor om återförande eller när den nordiska arresteringsordern avser verkställighet av en i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd, men den verkställande myndigheten i den andra nordiska staten har vägrat överlämnande för att påföljden ska verkställas där. Bestämmelsen i tredje stycket är endast tillämplig om den frihetsberövande påföljd som döms ut är överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller slutna ungdomsvård. Om fängelse har dömts ut tillämpas i stället nordiska verkställighetslagen (se 1 kap. 2 §).

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.
2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser ska tillämpas på sådana ärenden som har inletts innan den nya lagen har trätt i kraft.

10.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

3 kap.

5 §

I fråga om hinder mot överlämnande tillämpas 2 kap. 3 § 1, 5 och 6 lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när ett överlämnande till Förenade kungariket kan vägras. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.3.

I bestämmelsen görs en följdändring med anledning av de lagtekniska ändringarna i 2 kap. europeiska arresteringsorderlagen om vägransgrunderna som förevarande paragraf hänvisar till.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser ska tillämpas på sådana ärenden som har inletts innan den nya lagen har trätt i kraft.

Sammanfattning av promemorian Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder (Ds 2023:1)

Överlämnande av misstänkta och dömda personer mellan Europeiska unionens medlemsstater utgör en mycket viktig del i samarbetet mellan medlemsstaterna. Genom samarbetet har brottsbekämpande myndigheter ett viktigt verktyg för att komma åt de som flyr undan rättvisan.

Den reglering som styr samarbetet har nu gällt i drygt 20 år. Under denna tid har EU-domstolen i ett flertal avgöranden tolkat det EU-rättsliga regelverket och hur medlemsstaterna har införlivat relevanta rättsakter i nationell rätt. Av det skälet bör vissa ändringar göras i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Ändringarna innebär bl.a. att rätten i vissa fall ska få utrymme för en skönsmässig bedömning av om en vägransgrund ska tillämpas i det enskilda fallet samt att personkretsen som under vissa förutsättningar kan få verkställa en påföljd i Sverige utvidgas till att avse andra än svenska medborgare.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder¹

dels att 3 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 2–6 §§, 5 kap. 6 §, 6 kap. 1, 5 och 7 §§, 7 kap. 1 § och 8 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 2 kap. 5 a och 7 §§ och 6 kap. 1 a §, och närmast före 2 kap. 6 och 7 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, ändrat genom rådets rambeslut 2009/299/RIF.

Lagen tillämpas inte i förhållande till en medlemsstat om Europeiska unionen genom ett särskilt beslut har avbrutit tillämpningen av rambeslutet i förhållande till den staten.

I 1 kap. finns allmänna bestämmelser om en arresteringsorder.

I 2 kap. finns bestämmelser om förutsättningar för överlämnande.

I 3 kap. finns bestämmelser om särskilda villkor för överlämnande av svenska medborgare.

I 4 kap. finns bestämmelser om utredning och tvångsmedel vid det inledande förfarandet samt bestämmelser om att lagen i vissa fall inte ska tillämpas i förhållande till Danmark och Finland.

I 5 kap. finns bestämmelser om beslutsförfarandet vid överlämnande.

I 6 kap. finns bestämmelser om verkställighet av ett beslut om överlämnande och om beslut om bl.a. utvidgat överlämnande.

I 7 kap. finns bestämmelser om överförande av en frihetsberövande påföljd till Sverige.

I 8 kap. finns bestämmelser om återförande av personer som har överlämnats till Sverige och om tillstånd till transport genom Sverige.

¹ Senaste lydelse av 3 kap. 2 § 2003:1156.

² Senaste lydelse 2013:843. Ändringen innebär att fjärde stycket tas bort.

2 kap.

2 §³

Överlämnande får beviljas endast för en gärning *enligt svensk lag och* som motsvarar brott för en gärning

1. för vilken, när överlämnandet avser lagföring, enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning en frihetsberövande påföljd i ett år eller mer är föreskrivet, eller

2. för vilken, när överlämnandet avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd, en frihetsberövande påföljd i minst fyra månader har dömts ut.

Om det i arresteringsordern har angetts att en gärning är sådan som finns angiven i bilagan till denna lag och det för gärningen enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer, ska dock överlämnande beviljas även om gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag. Vid överlämnande för verkställighet av en frihetsberövande påföljd som avser en sådan gärning ska påföljden vara sådan som anges i första stycket 2.

För en gärning som legat till grund för ett utländskt beslut om övervakningsåtgärder enligt lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen ska första stycket 1 inte gälla, om

1. den eftersökte fanns i den andra staten när det utländska beslutet meddelades, och

2. uppföljningen pågår i Sverige när arresteringsordern utfärdas.

Om överlämnande beviljas för en gärning som avses i första, andra eller tredje stycket, får överlämnande beviljas även för någon annan gärning som, utan att vara sådan som anges i första stycket 1 eller 2, motsvarar brott enligt svensk lag.

Om överlämnande beviljas för en gärning som avses i första eller andra stycket, får överlämnande beviljas även för någon annan gärning än sådana gärningar som anges i första stycket.

3 §⁴

Överlämnande får inte beviljas

1. om en begäran, trots att den utfärdande myndigheten har getts

1. om en begäran, trots att den utfärdande myndigheten har getts

³ Senaste lydelse 2015:487. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

⁴ Senaste lydelse 2021:1034.

tillfälle att *inkomma* med komplettering, till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om överlämnande,

2. om den utfärdande myndigheten inte lämnar sådana garantier som enligt 3 kap. 2 § krävs för att överlämnande ska få beviljas,

3. om den eftersökte enligt 5 kap. 4 § ska överlämnas till en annan medlemsstat,

4. om den eftersökte ska utlämnas för brott eller om han eller hon ska överlämnas enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

5. om det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har uppställts vid utlämning eller överlämnande till Sverige, *eller*

6. om det avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande och om den utfärdande myndigheten inte har bekräftat att något av villkoren i artikel 4a.1 i rambeslutet är uppfyllt.

tillfälle att *komma in* med komplettering, till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om överlämnande,

2. om den utfärdande myndigheten inte lämnar sådana garantier som enligt 2 kap. 7 § *andra stycket* krävs för att överlämnande ska få beviljas,

3. om den eftersökte enligt 5 kap. 4 § ska överlämnas till en annan medlemsstat *i Europeiska unionen, Island eller Norge,*

för brott eller om han eller hon ska om samarbete med Internationella

5. om det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har uppställts vid utlämning eller överlämnande till Sverige,

6. om det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier, eller

7. om den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd och det har beslutats enligt 6 § att påföljden ska verkställas i Sverige.

4 §

Överlämnande får inte beviljas

1. för en gärning som har ägt rum innan den eftersökte fyllt femton år,

2. om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de

2. om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de

tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag här i landet, *eller*

3. *om det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier.*

tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag här i landet,

3. *för en gärning som omfattas av nåd eller ett annat beslut enligt 12 kap. 9 § regeringsformen, eller*

4. *för en gärning som har prövats genom en dom som fått laga kraft i en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet.*

5 §⁵

Överlämnande för viss gärning får *inte beviljas* om

1. *gärningen omfattas av nåd eller ett annat beslut enligt 12 kap. 9 § regeringsformen,*

2. *det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har meddelats beslut att inte åtala för gärningen,*

3. *gärningen har prövats genom lagakraftvunnen dom i en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge och, vid fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet,*

4. *gärningen har prövats genom lagakraftvunnen dom i en annan stat än som anges i 3 och om detta enligt 10 § tredje eller fjärde stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott hade utgjort ett hinder mot utlämning av den eftersökte,*

5. *förundersökning har inletts eller åtal väckts i Sverige för gärningen och förundersökningsledaren eller, när åtal har väckts, handläggande*

Överlämnande för *en* gärning får vägras om

1. *det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har meddelats beslut att inte åtala för gärningen,*

2. *gärningen har prövats genom en dom som fått laga kraft i en annan stat än en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet,*

3. *en förundersökning har inletts eller ett åtal har väckts i Sverige för gärningen,*

⁵ Senaste lydelse 2011:1177.

åklagare i det ärendet motsätter sig att lagföringen sker i den utfärdande medlemsstaten,

6. påföljd för gärningen har bortfallit på grund av preskription eller inte längre kan dömas ut enligt svensk lag och gärningen helt eller delvis har ägt rum i Sverige eller den eftersökte är svensk medborgare, eller

7. gärningen helt eller delvis har ägt rum i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag.

4. påföljd för gärningen har fallit bort på grund av preskription eller inte längre kan dömas ut enligt svensk lag och gärningen har begåtts i Sverige, eller

5. den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande och den utfärdande myndigheten inte har bekräftat att något av villkoren i artikel 4a.1 i rambeslutet är uppfyllt.

5 a §

Överlämnande får vägras om den gärning som den europeiska arresteringsordern avser inte motsvarar brott enligt svensk lag.

Överlämnande får dock inte vägras för gärning som inte har begåtts i Sverige om det i arresteringsordern har angetts att gärningen är en sådan som finns angiven i bilagan till denna lag och det för gärningen enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer.

Verkställighet i Sverige av en frihetsberövande påföljd

6 §⁶

När den som eftersöks för verkställighet av en frihetsberövande påföljd är svensk medborgare får överlämnande inte beviljas om den

Rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som den europeiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige, om

⁶ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

eftersökte begär att påföljden skall verkställas i Sverige.

1. den eftersökte är svensk medborgare eller bosatt i eller uppehåller sig i Sverige,

2. den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige, och

3. den eftersöktes sociala återanpassning underlättas om påföljden verkställs i Sverige.

Om den eftersökte vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i den utfärdande medlemsstaten gäller vad som sägs i första stycket endast om det med hänsyn till den eftersöktes personliga förhållanden eller av någon annan anledning finns särskilda skäl till att verkställigheten sker i Sverige.

Särskilda villkor vid överlämnande

7 §

Rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut i den utfärdande medlemsstaten efter det att den eftersökte har överlämnats för lagföring ska verkställas i Sverige, om

1. den eftersökte är svensk medborgare eller bosatt i Sverige,

2. den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige, och

3. den eftersöktes sociala återanpassning underlättas om påföljden verkställs i Sverige.

Beslutet ska villkoras av att den utfärdande myndigheten lämnar garantier för att den eftersökte återförs till Sverige för en sådan verkställighet.

Detta gäller även om den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande och den utfärdande myndigheten har bekräftat att den eftersökte har rätt till en ny prövning efter det att han eller hon har överlämnats till den utfärdande medlemsstaten.

5 kap.

6 §⁷

Om garantier som avses i 3 kap. 2 § har lämnats av en utländsk myndighet, ska rätten i beslutet om överlämnande ange att det är ett villkor för överlämnandet att garantierna kommer att uppfyllas.

Om garantier som avses i 2 kap. 7 § har lämnats av en utländsk myndighet, ska rätten i beslutet om överlämnande ange att det är ett villkor för överlämnandet att garantierna kommer att uppfyllas.

⁷ Senaste lydelse 2013:843.

Beslut i fråga om överlämnande av föremål som enligt 4 kap. 7 § har tagits i beslag ska om möjligt meddelas av rätten i samband med beslutet i fråga om överlämnande av den eftersökte.

6 kap.

1 §

Ett beslut om överlämnande *skall* verkställas inom tio dagar från det att beslutet *vann* laga kraft. Verkställighet sker, om inte annat har överenskommits, genom att den som *skall* överlämnas *avhämtas* av den utfärdande medlemsstaten.

Rätten får i samband med beslutet om överlämnande bestämma att verkställigheten *skall* ske vid en viss senare tidpunkt

1. om *det behövs för att* den som *skall* överlämnas *skall kunna lagföras i Sverige eller, om dom redan fallit, här* avtjäna en påföljd som *bestämts för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller*

2. om det finns starka humanitära skäl.

I stället för att skjuta upp verkställigheten i fall som avses i andra stycket får rätten besluta att överlämnandet till den utfärdande medlemsstaten sker på sådana villkor om återförande som fastställs i samförstånd med den utfärdande myndigheten.

Ett beslut om överlämnande *ska* verkställas inom tio dagar från det att beslutet *har fått* laga kraft. Verkställighet *sker genom att den som ska överlämnas hämtas av den utfärdande medlemsstaten, om inte den utfärdande medlemsstaten har kommit överens om något annat med den verkställande medlemsstaten.*

Rätten får i samband med beslutet om överlämnande bestämma att verkställigheten *ska* ske vid en viss senare tidpunkt

1. om den som ska överlämnas *ska*
a) *avtjäna en påföljd som har dömts ut i Sverige för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller*

b) *lagföras i Sverige för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller avtjäna den påföljd som döms ut med anledning av lagföringen, eller*

I stället för att skjuta upp verkställigheten i fall som avses i andra stycket *1* får rätten besluta att överlämnandet till den utfärdande medlemsstaten sker på sådana villkor om återförande som fastställs i samförstånd med den utfärdande myndigheten.

1 a §

På begäran av åklagare får rätten efter sitt beslut enligt 1 § andra stycket 1, besluta att skjuta upp verkställigheten ytterligare en tid eller besluta om överlämnande enligt 1 § tredje stycket.

5 §⁸

Polismyndigheten ska biträda vid verkställighet av ett beslut om överlämnande. Om den som ska överlämnas är på fri fot, får han eller hon, om det bedöms vara nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 48 timmar.

Polismyndigheten ska biträda vid verkställighet av ett beslut om överlämnande. Om den som ska överlämnas är på fri fot, får han eller hon, om det bedöms vara nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

7 §

Den domstol som har meddelat ett *lagakraftvunnet* beslut om överlämnande *skall* på begäran av åklagaren upphäva beslutet

Den domstol som har meddelat ett beslut om överlämnande *som fått laga kraft ska* på begäran av åklagaren upphäva beslutet *om den utfärdande myndigheten återkallar arresteringsordern.*

1. om det, av annan anledning än att den som skall överlämnas håller sig undan, inte har verkställts inom tio dagar från den tidpunkt som följer av 1 § eller, när åklagaren har fattat ett beslut enligt 2 §, inom tio dagar från den beslutade tidpunkten, eller

2. om den utfärdande myndigheten återkallar arresteringsordern.

7 kap.

1 §⁹

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § *avslagit en begäran om överlämnande eller om någon har överlämnats från Sverige på villkor som avses i 3 kap. 2 § att han eller hon ska återföras hit, tillämpas lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra*

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § *eller 7 § första stycket har beslutat om att en frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige, tillämpas lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.*

⁸ Senaste lydelse SFS 2014:641.

⁹ Senaste lydelse 2015:102.

staten för att tvångsmedel ska få användas.

När rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska en verkställbarhetsförklaring inte beslutas om den utfärdande medlemsstaten motsätter sig att verkställigheten överförs.

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § har beslutat om att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige, får en fråga om häktning enligt 3 kap. 15 och 16 §§ lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen tas upp på yrkande av åklagaren utan ett föregående beslut om anhållande.

8 kap.

1 §¹⁰

Har överlämnande till Sverige skett för lagföring här i landet, på villkor att den som överlämnas senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har överlämnats återförs.

Om den som ska återföras är på fri fot, får han eller hon, om det bedöms vara nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 48 timmar.

Om den som ska återföras är på fri fot, får han eller hon, om det bedöms vara nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

¹⁰ Senaste lydelse 2014:641.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

dels att 2 kap. 4–6 §§, 5 kap. 1, 4 och 6 §§, 6 kap. 1 och 3 §§ och 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Överlämnande får inte beviljas om

1. *det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag här i landet,*

2. *det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier,*

3. *det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har ställts upp vid utlämning eller överlämnande till Sverige, eller*

4. *den eftersökte enligt 4 kap. 6 eller 7 § ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller till en tribunal eller internationell domstol.*

1. *det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier,*

2. *det enligt 2 kap. 13 § andra stycket brottsbalken skulle strida mot ett villkor som har ställts upp vid utlämning eller överlämnande till Sverige,*

3. *den eftersökte med tillämpning av 4 kap. 6 eller 7 § ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller till en tribunal eller internationell domstol, eller*

4. *den nordiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd och det har beslutats enligt 6 § att påföljden ska verkställas i Sverige.*

¹ Senaste lydelse 2021:1038.

5 §

Överlämnande för viss gärning får inte beviljas om

1. gärningen har ägt rum innan den eftersökte fyllt femton år,

2. gärningen omfattas av nåd eller annat beslut enligt 12 kap. 9 § regeringsformen,

3. gärningen har prövats genom lagakraftvunnen dom i en nordisk stat eller i en medlemsstat i Europeiska unionen och, vid fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet,

4. gärningen har prövats genom lagakraftvunnen dom i en annan stat än som anges i 3 och om detta enligt 10 § tredje eller fjärde stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott hade utgjort ett hinder mot utlämning av den eftersökte,

5. det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har meddelats beslut att inte åtala för gärningen,

6. förundersökning har inletts eller åtal väckts i Sverige för gärningen och förundersökningsledaren eller, när åtal har väckts, handläggande åklagare i det ärendet motsätter sig att lagföringen sker i den utfärdande staten, eller

7. gärningen i sin helhet har ägt rum i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag.

Överlämnande får inte beviljas

1. för en gärning som har ägt rum innan den eftersökte fyllt femton år,

2. för en gärning som omfattas av nåd eller annat beslut enligt 12 kap. 9 § regeringsformen,

3. för en gärning som har prövats genom en dom som fått laga kraft i en nordisk stat eller i en medlemsstat i Europeiska unionen och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet, eller

4. om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag här i landet.

5 a §

Överlämnande för en viss gärning får vägras om

1. gärningen har prövats genom en dom som fått laga kraft i en annan stat än som anges i 5 § 3 och, vid en fällande dom, påföljden har avtjänats

eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i domslandet,

2. det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan lag har meddelats ett beslut att inte åtala för gärningen,

3. en förundersökning har inletts eller ett åtal har väckts i Sverige för gärningen, eller

4. gärningen har begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag.

6 §

När den som eftersöks för verkställighet av en frihetsberövande påföljd är svensk medborgare, får överlämnande inte beviljas om den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige.

Rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som den nordiska arresteringsordern avser ska verkställas i Sverige, om

1. den eftersökte är svensk medborgare eller är bosatt i eller uppehåller sig i Sverige,

2. den eftersökte begär att påföljden ska verkställas i Sverige, och

3. den eftersöktes sociala återanpassning underlättas om påföljden verkställs i Sverige.

Om den eftersökte vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i den utfärdande staten, gäller första stycket endast om det med hänsyn till den eftersöktes personliga förhållanden eller av någon annan anledning finns särskilda skäl till att verkställigheten sker i Sverige.

Om den eftersökte är utländsk medborgare och vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i Sverige, får överlämnande inte beviljas om den eftersökte framställer en begäran som avses i första stycket och det med hänsyn till den eftersöktes personliga förhållanden eller av någon annan

anledning finns särskilda skäl till att verkställigheten sker i Sverige.

5 kap.

1 §

Ett beslut om överlämnande ska verkställas inom fem dagar från den dag då beslutet *vann* laga kraft. Om det inte är möjligt att överlämna den eftersökte inom denna frist, får åklagaren besluta att verkställighet ska ske inom ytterligare fem dagar.

Ett beslut om överlämnande ska verkställas inom fem dagar från den dag då beslutet *fick* laga kraft. Om det inte är möjligt att överlämna den eftersökte inom denna frist, får åklagaren besluta att verkställighet ska ske inom ytterligare fem dagar.

Åklagaren får bestämma att verkställigheten ska ske vid en viss senare tidpunkt om

1. *det behövs för att den som ska överlämnas ska kunna lagföras i Sverige för annat brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer eller, om dom redan har fallit, här avtjäna en frihetsberövande påföljd som bestämts för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser,*

1. *den som ska överlämnas ska*
a) *avtjäna en påföljd som har dömts ut i Sverige för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller*

b) *lagföras i Sverige för en annan gärning än den som beslutet om överlämnande avser, eller avtjäna den påföljd som döms ut med anledning av lagföringen,*

2. omständigheter som ligger utanför de berörda staternas kontroll hindrar ett överlämnande, eller

3. det finns starka humanitära skäl.

I stället för att skjuta upp verkställigheten i fall som avses i andra stycket 1 får ett överlämnande förenas med villkor om återförande. Villkoren fastställs av åklagaren i samförstånd med den utfärdande myndigheten.

4 §²

Beslut om överlämnande verkställs av Polismyndigheten. Om den som ska överlämnas är på fri fot får han eller hon, om det är nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under *fyrtyoåtta* timmar.

Beslut om överlämnande verkställs av Polismyndigheten. Om den som ska överlämnas är på fri fot får han eller hon, om det är nödvändigt för att överlämnandet ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under *96* timmar.

6 §

Den domstol som har meddelat ett *lagakraftvunnet* beslut om

Den domstol som har meddelat ett beslut om överlämnande *som fått*

² Senaste lydelse 2014:644

överlämnande ska på begäran av åklagaren upphäva beslutet om

laga kraft ska på begäran av åklagaren upphäva beslutet om *den utfärdande myndigheten återkallar arresteringsordern.*

1. beslutet, av annan anledning än att den som ska överlämnas håller sig undan, inte har verkställts inom tio dagar från den tidpunkt som följer av 1 § första eller andra stycket, eller

2. den utfärdande myndigheten återkallar arresteringsordern.

Har beslutet om överlämnande meddelats av åklagaren, ska han eller hon upphäva beslutet enligt vad som anges i första stycket.

6 kap.

1 §³

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § *avslagit en begäran om överlämnande*, ska Kriminalvården besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, *om inte den utfärdande staten motsätter sig det.*

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § *har beslutat om att en frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige*, ska Kriminalvården besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit.

3 §⁴

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

En fråga om häktning enligt 3 kap. 15 och 16 §§ lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen får tas upp på yrkande av åklagaren utan ett föregående beslut om anhållande.

³ Senaste lydelse 2015:103.

⁴ Senaste lydelse 2015:103.

7 kap.1 §⁵

Har överlämnande till Sverige skett för lagföring här, på villkor att den som överlämnas senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har överlämnats återförs.

Om den som ska återföras är på fri fot, får han eller hon, om det är nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under *fyrtyoåtta* timmar.

Om den som ska återföras är på fri fot, får han eller hon, om det är nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under *96* timmar.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1957:668) om utlämning för brott att 20 och 26 a §§ ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*20 §⁶

När Högsta domstolen har meddelat beslut ska ärendet anmälas för regeringen. Om Högsta domstolen funnit att det finns hinder mot utlämning enligt 1–10 §§, får framställningen inte bifallas. Genom överenskommelse med en främmande stat får det dock bestämmas att, om det anses finnas hinder enligt 8 eller 9 §, frågan ska kunna hänskjutas till internationell skiljedom.

När utlämning beviljas ska det bestämmas inom vilken tid den ansökande staten ska hämta den som ska utlämnas. Tiden får inte utan synnerliga skäl överstiga en månad från det att den ansökande staten har fått del av beslutet.

Beslutet om utlämning verkställs av Polismyndigheten. Om den som ska utlämnas *är på fri fot*, får han eller hon, om det är nödvändigt för att utlämningen ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under *48* timmar.

Beslutet om utlämning verkställs av Polismyndigheten. Om den som ska utlämnas *inte är frihetsberövad*, får han eller hon, om det är nödvändigt för att utlämningen ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under *96* timmar.

⁵ Senaste lydelse 2014:644.

⁶ Senaste lydelse 2014:635.

26 a §⁷

Har utlämning till Sverige skett för lagföring här i landet, på villkor att den som utlämnats senare återförs till den andra staten, ska Polismyndigheten se till att den som har utlämnats återförs.

Om den som ska återföras inte är frihetsberövad får han eller hon, om det är nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 48 timmar.

Om den som ska återföras inte är frihetsberövad får han eller hon, om det är nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras, hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inlett före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen att 2 kap. 14 § ska ha följande lydelse.

2 kap.

14 §

Om ett överlämnande till Sverige för lagföring har skett enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en, med anledning av överlämnandet, i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd *tillämpas 6 och 9–12 §§.*

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt *det rambeslut* som anges i första stycket

Bestämmelserna i 6 och 9–12 §§ ska tillämpas om ett överlämnande till Sverige för lagföring har skett enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en, med anledning av överlämnandet, i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd.

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt *rådets rambeslut 2002/584/RIF* som anges i

⁷ Senaste lydelse 2017:141.

har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket. *Detsamma gäller vid ett sådant avslag enligt konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott.*

första stycket har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller även i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge när konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott ska tillämpas och om

– överlämnandet har ägt rum på villkor om att den som överlämnas återförs till den andra staten för att där verkställa en, med anledning av överförandet, i Sverige utdömd påföljd, eller om överlämnandet har avslagits på den grunden att den andra staten övertar verkställigheten av påföljd, och

– den påföljd som avses inte omfattas av lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §

I fråga om hinder mot överlämnande tillämpas 2 kap. 3 § 1 och 5 och 4 § 3 lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

I fråga om hinder mot överlämnande tillämpas 2 kap. 3 § 1, 5 och 6 lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Följande remissinstanser har inkommit med yttrande över promemorian: Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Göteborgs tingsrätt, Göteborgs universitet (juridiska institutionen), Hovrätten över Skåne och Blekinge, Inspektionen för vård och omsorg, Internationella Juristkommissionens svenska avdelning, Justitiekanslern, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Malmö tingsrätt, Polismyndigheten, Riksdagens ombudsmän, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Stockholms tingsrätt, Stockholms universitet (juridiska fakulteten), Svea hovrätt, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Domareförbund, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Säkerhetspolisen, Södertörns tingsrätt, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

Amnesty International, Centrum för rättvisa och Civil Right Defenders har beretts tillfälle att yttra sig men har avstått.